



# DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 2 grudnia 2004r.

Nr 211

TREŚĆ:

Poz.:

U C H W A Ł A:

2786 — Nr XVI/99/04 Rady Powiatu w Jędrzejowie z dnia 31 sierpnia 2004r. w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego..... 9245

**2786**

## UCHWAŁA Nr XVI/99/04 RADY POWIATU W JĘDRZEJOWIE

z dnia 31 sierpnia 2004r.

### w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego.

Na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592, Dz. U. z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 200 poz. 1688, Nr 214 poz. 1806; z 2003r. Nr 162 poz. 1568; z 2004r. Nr 102 poz. 1055) uchwała się, co następuje:

§ 1. Akceptując przedłożony przez Zarząd Powiatu Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2004-2013, zatwierdza się niniejszy dokument w brzmieniu stanowiącym załącz-

nik Nr 1 do niniejszej uchwały i przyjmuje do realizacji.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jędrzejowskiego.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Powiatu: **S. Grzyb**

Załącznik Nr 1  
do uchwały Nr XVI/99/04  
z dnia 31 sierpnia 2004r.

### Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2004-2013



## Spis treści

### Wstęp

- I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego
- II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu
  1. Powiat jędrzejowski na tle województwa świętokrzyskiego
  2. Ogólna charakterystyka powiatu jędrzejowskiego
    - 2.1. Powierzchnia i użytkowanie terenu
    - 2.2. Powierzchnia nieruchomości niezabudowanych przeznaczonych pod działalność gospodarczą
  3. Sfera społeczna
    - 3.1. Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie jędrzejowskim
      - 3.1.1. Struktura demograficzna
      - 3.1.2. Struktura zatrudnienia ludności
      - 3.1.3. Bezrobocie
    - 3.2. Oświata i pomoc społeczna w powiecie jędrzejowskim
      - 3.2.1. Nauczanie przedszkolne
      - 3.2.2. Szkolnictwo podstawowe
      - 3.2.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe
      - 3.2.4. Szkoły wyższe
      - 3.2.5. Placówki społeczne
    - 3.3. Kultura w powiecie jędrzejowskim
    - 3.4. Ochrona zdrowia w powiecie jędrzejowskim
  4. Środowisko przyrodnicze powiatu jędrzejowskiego
    - 4.1. Klimat
    - 4.2. Uprawy
    - 4.3. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt
    - 4.4. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych powiatu
  5. Sfera techniczna w powiecie jędrzejowskim
    - 5.1. Drogi
    - 5.2. Gospodarka wodno-ściekowa
    - 5.3. Gospodarka odpadowa
      - 5.3.1. Odpady komunalne
      - 5.3.2. Odpady przemysłowe
      - 5.3.3. Odpady niebezpieczne
    - 5.4. Bilans energetyczny i gazyfikacja
    - 5.5. Zasoby mieszkaniowe
  6. Gospodarka
    - 6.1. Planowane prywatne inwestycje
    - 6.2. Niezagospodarowany majątek
- III. Kierunki rozwoju powiatu i związane z tym zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze
  1. Sfera społeczna
  2. Sfera techniczna
  3. Sfera gospodarcza
- IV. Realizacja zadań i projektów
- V. Powiązanie projektu/ów z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu
- VI. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć planu
- VII. Plan finansowy
- VIII. System wdrażania
- IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

### Załączniki:

Arkusze nr 1

Plan finansowania projektów i zadań inwestycyjnych w latach 2005-2006

Arkusze nr 2

Plan finansowania projektów i zadań inwestycyjnych w latach 2007-2013

Arkusze nr 3

Scenariusze finansowania projektów i zadań inwestycyjnych objętych PRL

- Budżet Powiatu na lata 2004-2006

- Scenariusz finansowania Nr 1 projektów i zadań inwestycyjnych objętych PRL

- Scenariusz finansowania Nr 2 projektów i zadań inwestycyjnych objętych PRL
- Scenariusz finansowania Nr 3 projektów i zadań inwestycyjnych objętych PRL

### Wstęp

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest jednym z siedmiu programów operacyjnych, które służą realizacji Narodowego Planu Rozwoju/Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006 (NPR/PWW). ZPORR rozwija cele NPR. ZPORR określa priorytety i kierunki polityki regionalnej państwa polskiego w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Realizacja tej polityki będzie współfinansowana ze środków Funduszy Strukturalnych.

Plan Rozwoju Lokalnego opracowany został według wytycznych Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego-Uzupełnienia Programu z dnia 16 kwietnia 2004r. (wersja ostateczna) dla realizacji zadań Działania 3.1. Obszary wiejskie i 3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji. W Działaniu 3.1. Obszary wiejskie oraz w Działaniu 3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji przewidziane są do realizacji projekty, które mają wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru objętego projektem oraz tworzą warunki dla wzrostu zatrudnienia. W ramach obu Działania do realizacji przewiduje się projekty inwestycyjne zlokalizowane na obszarach wiejskich oraz miast do 20.000 mieszkańców wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego.

Rodzaje kwalifikujących się projektów do złożenia w działaniu 3.1 i 3.2 zawierają się w obszarach:

- budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków
- budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
- poprawa jakości powietrza
- gospodarka odpadami
- przeciwdziałanie powodziom
- budowa lub modernizacja dróg gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym
- kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje
- budowa lub modernizacja lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej

oraz dodatkowo w Działaniu 3.2:

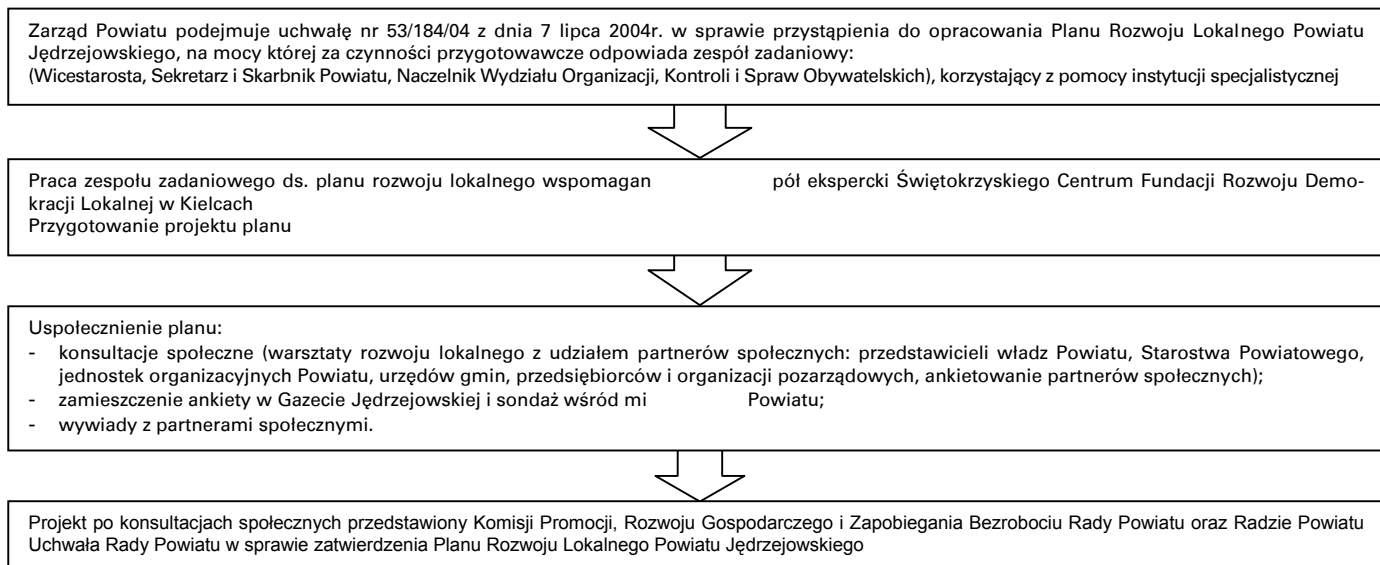
- inkubatory przedsiębiorczości.

Według ZPORR-u warunkiem koniecznym do uzyskania dofinansowania w ramach Działania 3.1 oraz 3.2 jest załączenie do wniosku o dofinansowanie zadania inwestycyjnego Planu Rozwoju Lokalnego powiatu. W planie tym powinno być ujęte zadanie, o dofinansowanie którego ubiega się powiat.

Plan Rozwoju Lokalnego - jest nowoczesnym narzędziem zarządzania. Służy realizacji polityki programowania rozwoju lokalnego, regionalnego. Obejmuje on analizę i diagnozę sytuacji obecnej, wyznacza wizję rozwoju samorządu, opis planowanych zadań inwestycyjnych na lata 2004-2006, plan finansowy na lata 2004-2006 obligatoryjnie, a w latach 2007-2013 fakultatywnie.

Przygotowany dokument jest dokumentem krocącym. Zakłada się jego cykliczny monitoring i ocenę realizowanych zadań inwestycyjnych przynajmniej raz w roku.

### Procedura przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2004-2013



## Metodyka pracy

Plan Rozwoju Lokalnego jest wynikiem prac powiatowego zespołu zadaniowego ds. Planu Rozwoju Lokalnego (Uchwała Zarządu Powiatu w Jędrzejowie nr 53/184/04 z dnia 7 lipca 2004r. w sprawie przystąpienia do opracowania Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego), wspomaganego przez konsultantów Świętokrzyskiego Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Kielcach (instytucja specjalistyczna, ekspert zewnętrzny), samorządy gmin oraz społeczności lokalne.

Przystępując do pracy wykorzystano zapisy z obowiązujących dokumentów:

- Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006,
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006,
- Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego,
- Strategii Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego,
- strategii branżowych dla Powiatu Jędrzejowskiego,
- Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jędrzejowskiego,
- Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami i innych

oraz informacje i materiały udostępnione m.in. przez: Urząd Statystyczny i inne wyspecjalizowane jednostki (m. in. Urząd Pracy, Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska, Zarząd Dróg Powiatowych w Jędrzejowie), a także informacje z Powszechnego Spisu Ludności i Powszechnego Spisu Rolnego z 2002r.

Oparcie na ww. dokumentach pozwoliło zdiagnozować stopień rozwoju społeczno-gospodarczego regionu w odniesieniu do możliwości wykorzystania potencjału Powiatu. Prace studialne oraz informacje uzyskane ze wszystkich gmin Powiatu pozwoliły na przeprowadzenie analizy mocnych i słabych stron, a w konsekwencji wskazały możliwe i konieczne obszary aktywności prowadzące do zrównoważonego rozwoju powiatu.

Powiatowy zespół ds. rozwoju lokalnego wykorzystał również wyniki spotkań informacyjno-dyskusyjnych z przedstawicielami gmin, z członkami Rady Powiatu i innymi przedstawicielami instytucji wspierających rozwój regionu. Spotkania te umożliwiły weryfikację danych i przygotowanie harmonogramu planowanych zadań inwestycyjnych na lata 2004-2006 z odpowiednim zabezpieczeniem finansowym oraz prognozowanych zadań inwestycyjnych na lata 2007-2013.

Na podstawie analiz tendencji rozwojowych w gospodarce Powiatu, województwa oraz kraju uznano za właściwe opracowanie Planu Rozwoju Lokalnego nakierowanego na intensyfikację działań inwestycyjnych, na trwałe zwiększenie konkurencyjności, dbając tym samym o zrównoważony rozwój środowiska.

Materiał ten jest wstępem do długookresowego planowania rozwoju społeczno-gospodarczego, a tym samym czynnikiem sprzyjającym redukcji strukturalnego bezrobocia i przeciwdziałaniu marginalizacji obszarów wiejskich.

### I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Okresy programowania polityki regionalnej w Unii Europejskiej (tj. lata 2004-2006 i 2007-2013) narzucają ramy czasowe realizacji Planu Rozwoju Lokalnego. Określone w ZPORR priorytety wyznaczają obszary działalności powiatu jędrzejowskiego, które poddane są w tym dokumencie diagnozie. Analizie poddano: sferę społeczną, gospodarczą, techniczną i finansową.

Opracowany Plan Rozwoju Lokalnego stanowi krótkoterminową (na lata 2004-2006) i długoterminową (na lata 2007-2013) wizję rozwoju potencjału gospodarczego Powiatu. Realizacja tych strategii warunkuje wzrost konkurencyjności oraz przeciwdziałanie dalszej marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi społecznemu Powiatu, jego spójności ekonomicznej i społecznej oraz integracji z Unią Europejską.

### II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu

#### 1. Powiat jędrzejowski na tle województwa świętokrzyskiego



Dla przeprowadzenia analizy porównawczej powiatu jędrzejowskiego na tle województwa świętokrzyskiego posłużono się danymi zawartymi w raporcie z wyników spisów powszechnych w trakcie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2002 roku i opracowanym przez Urząd Statystyczny w Kielcach. Dodatkowe dane (z lat 2003 i 2004) uzyskano z publikacji statystycznych wydanych przez Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Kielcach oraz ze Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie, Powiatowego Urzędu Pracy w Jędrzejowie i urzędów miast i gmin wchodzących w skład Powiatu.

Liczba ludności w województwie świętokrzyskim (wg stanu na 31.12.2003r.).

Ogółem	1.291.598	osób, w tym:
- kobiety	660.897	
- mężczyźni	630.701	

W powiecie jędrzejowskim (wg stanu na 31.12.2003r.) liczba ludności wynosiła:

Ogółem	90.096	osób, w tym:
- kobiety	45.501	
- mężczyźni	44.595	

W porównaniu do roku 1988 (poprzedni narodowy spis powszechny ludności i mieszkań) liczba mieszkańców powiatu zmniejszyła się o 5,1 tys. osób tj. o 5,3 %. W powiecie na 102 kobiety przypada 100 mężczyzn.

Powiat jędrzejowski zajmuje piąte miejsce w województwie świętokrzyskim pod względem liczby ludności (6,97 % wszystkich mieszkańców województwa).

## 2. Ogólna charakterystyka powiatu jędrzejowskiego.

Powiat jędrzejowski znajduje się w południowo-zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Na południu rozciąga się pas wyżyn, a na północy pas starych gór, z których w najbliższym sąsiedztwie znajdują się:

- na południowym-zachodzie Wyżyna Krakowsko-Częstochowska,
- na południowym-wschodzie Wyżyna Kielecko-Sandomierska.

Oddziela je od siebie obszar Niecki Nidziańskiej - obszernego zapadliska tektonicznego. Jego teren jest odwadniany siecią rzeczną w kierunku Wisły, poprzez główną rzekę Nidę, od której wzięło nazwę Ponidzie.

Krajobraz Poniidzia jest bardzo zróżnicowany. W zachodniej części dominują lessowe wzgórza Garbu Wodzisławskiego z dużym udziałem obszarów leśnych, natomiast północną część Poniidzia zajmuje Płaskowyż Jędrzejowski, charakteryzujący się wydłużonymi, łagodnie zaokrąglonymi wzgórzami.

Powiat jędrzejowski graniczy:

- a w województwie świętokrzyskim:
  - z powiatem pińczowskim
  - z powiatem kieleckim
  - z powiatem włoszczowskim
- b w województwie małopolskim:
  - z powiatem miechowskim
- c w województwie śląskim:
  - z powiatem zawierciańskim

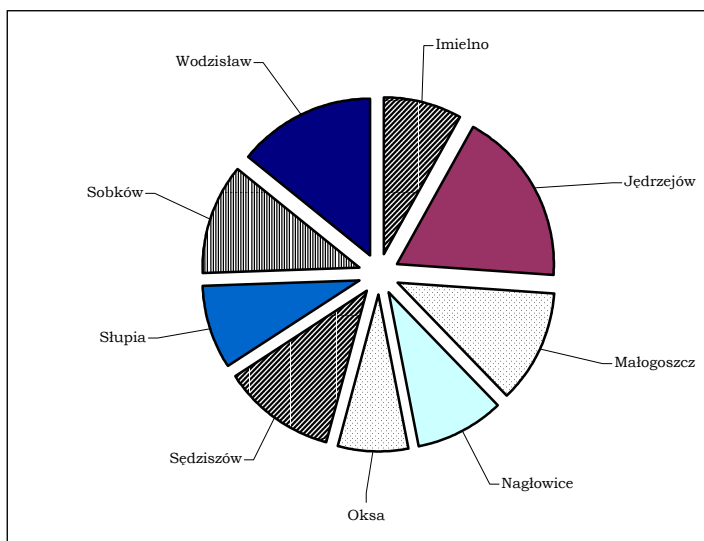
### 2.1. Powierzchnia i użytkowanie terenu

Powiat jędrzejowski zajmuje powierzchnię 125.680 ha i tym samym zajmuje 2 miejsce wśród powiatów (14) pod względem powierzchni w województwie (10,75 % jego całkowitej powierzchni). Zajmuje on obszar stanowiący 0,40 % powierzchni kraju. Na powiat jędrzejowski terytorialnie składa się 9 gmin:

- Gmina Imielno,
- Gmina Jędrzejów
- Gmina Małogoszcz,
- Gmina Nagłowice,
- Gmina Oksa,
- Gmina Sędziszów,
- Gmina Słupia Jędrzejowska,
- Gmina Sobków,
- Gmina Wodzisław.

W strukturze użytkowania gruntów na terenie powiatu jędrzejowskiego dominują użytki rolne zajmujące 78.835 ha, czyli 62,73 % ogólnej powierzchni, wynoszącej 125.680 ha. Wskaźnik ten jest wyższy od średniej wojewódzkiej (53,93 %) oraz krajowej (59,17 %).

Wykres 1. Procentowy udział gmin w ogólnej powierzchni powiatu jędrzejowskiego



Spośród 120.937 ha gruntów w powiecie jędrzejowskim ponad 65 % zaliczonych zostało do gruntów ornych (przy średniej wojewódzkiej wynoszącej blisko 55 %), 1,7 % do pastwisk, 7,3 % do łąk, 0,3 % do sadów.

Największy udział użytków rolnych w województwie posiada powiat kazimierski (81,1 %), najmniejszy - skarżyski (25,4 %). Największy udział gruntów rolnych w województwie posiada również powiat kazimierski (68,7 %), najmniejszy - skarżyski (16,5 %). Natomiast największy udział sadów w województwie posiada powiat sandomierski (22,1 %), najmniejszy - konecki (0,1 %). Powiat jędrzejowski pod tych względem zajmuje 10 miejsce (na 14 powiatów) w regionie.

Lasy i grunty leśne zajmują 19,9 % powierzchni ogólnej gruntów na terenie powiatu przy średniej dla województwa wynoszącej 28,3 %. Powiat jędrzejowski charakteryzuje się na tle innych powiatów średnim wskaźnikiem zalesienia.

Najbardziej zalesione w województwie świętokrzyskim są powiaty: skarżyski (58,5 %), konecki (49,4 %) i starachowicki (46,6 %), najmniej - kazimierski (2,9 %).

Tabela 1. Użytkowanie gruntów według granic administracyjnych - wyniki Powszechnego Spisu Rolnego w oku 2002.

Powiaty	Powierzchnia ogólna w ha	w tym					lasy
		użytki rolne					
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska	
Udział % w powierzchni ogólnej							
województwo	1.145.319	54,90	41,50	2,20	9,30	1,80	28,30
powiaty ziemskie:	1.119.965						
buski	92.514	68,30	50,20	2,10	12,20	3,70	10,70
jędrzejowski	120.937	65,20	55,90	0,30	7,30	1,70	19,90
kazimierski	41.272	81,10	68,70	0,60	11,20	0,60	2,90
kielecki	213.108	48,00	33,20	0,50	12,30	1,90	36,60
konecki	109.764	35,50	22,40	0,10	11,00	1,90	49,40
opatowski	86.242	69,80	61,60	3,00	4,40	0,80	14,20
ostrowiecki	61.977	53,00	45,40	2,20	4,60	0,80	30,00
pińczowski	59.102	64,00	51,20	0,80	10,30	1,60	18,90
sandomierski	66.835	69,50	41,00	22,10	5,80	0,60	7,50
skarżyski	37.566	25,40	16,50	0,20	8,00	0,80	58,50
starachowicki	52.393	39,90	30,90	0,80	7,40	0,80	46,60
staszowski	89.739	53,30	39,50	1,50	9,30	2,90	28,70
włoszczowski	88.519	46,70	32,40	0,20	11,10	3,00	38,80
Kielce	25.354	61,30	49,40	1,10	8,40	10,50	12,80

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach - Kielce 2003

## 2.2. Powierzchnia nieruchomości niezabudowanych przeznaczonych pod działalność gospodarczą

Możliwości i kierunki rozwoju Powiatu uzależnione są w znacznym stopniu od obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego gmin. Jego zapisy decydują o możliwości oraz skali realizacji przedsięwzięć na terenie gmin. W szczególności ma to znaczenie dla podmiotów gospodarczych, osób fizycznych pragnących rozpocząć lub rozszerzyć działalność gospodarczą. Dla określenia potencjalnych możliwości rozwoju powiatu, wynikających z przeznaczenia gruntu w planie zagospodarowania przestrzennego, przeprowadzona została w tej części opracowania analiza wielkości powierzchni terenów niezabudowanych o następującym przeznaczeniu:

- pod obiekty przemysłowe, produkcyjne, magazynowe, składowe, itp. - (PS)
- pod obiekty komercyjne, handlowo-usługowe, biurowe i inne - (UC)
- pod obiekty sportowo-rekreacyjne i turystyczne - (RS)

Analiza przeprowadzona została w oparciu o udostępnione przez urzędy gmin informacje o szacunkowej powierzchni terenów niezabudowanych według planu zagospodarowania (według stanu w dniu 31.12.2002r.)

Dla zobiektywizowania wyników analizy, podstawowym sposobem porównywania gminy jest udział procentowy terenów niezabudowanych w ogólnej powierzchni gminy. Poniżej zostaną omówione i scharakteryzowane dane dotyczące dostępnych powierzchni nieruchomości o przeznaczeniu PS, UC, RS. Dane dotyczą wszystkich gruntów niezabudowanych o wspomnianym przeznaczeniu bez względu na ich obecny stan prawny.

### Przeznaczenie gruntu - PS

Wyniki przeprowadzonych porównań tworzą czytelny obraz możliwości dalszego rozwoju przedsięwzięć o charakterze produkcyjnym lub magazynowym na terenie powiatu jędrzejowskiego.

W przypadku gruntów niezabudowanych o przeznaczeniu PS grunty te występują we wszystkich gminach powiatu z wyłączeniem Gminy Imielno oraz Gminy Oksa. Najwyższy wskaźnik terenów niezabudowanych o omawianym przeznaczeniu posiada Gmina Jędrzejów (202 ha - 0,89 %), Gmina Nagłowice (80 ha - 0,68 %) oraz Gmina Sędziszów (96,6 ha - 0,66 %).

W porównaniu do innych gmin położonych na terenie kraju są to stosunkowo wysokie wskaźniki - np. Gmina Skoczów 0,57 % (województwo śląskie), Gmina Skawina - 0,76 % (województwo małopolskie), Tczew 0,43 % (województwo pomorskie), Gmina Świecie (0,22 %), Gmina Secemin (0,54 %), Gmina Pińczów (46 ha - 0,22 %) oraz Gmina Złota (16 ha - 0,20 %).

Charakterystyka terenów o przeznaczeniu PS uwzględnia również analizę większych pod względem powierzchni, zwartych obszarów o tym przeznaczeniu. W poniższym zestawieniu uwzględnione zostały zwarte obszary o powierzchni powyżej 1 ha.

Gmina Jędrzejów - tereny pod obiekty przemysłowe, rzemieślnicze, składowe magazyny o powierzchni 9 ha, 7 ha, 114 ha, 71 ha,

Gmina Wodzisław - tereny pod obiekty przemysłowe, rzemieślnicze, składowe magazyny o powierzchni 3 ha położone w Wodzisław-Brzezcie.

### Przeznaczenie gruntu - UC

Zastosowana w opracowaniu terminologia rodzajów przeznaczenia gruntów oparta jest o plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące głównie na terenie miast i gmin miejsko-wiejskich (szczególnie ma to znaczenie w przypadku przeznaczenia UC). W większości gmin o charakterze wiejskim nie występuje typowe dla obszarów miejskich przeznaczenie UC, jednak w zamian za to pojawia się przeznaczenie mieszkalno-usługowe i mieszkalne z możliwością prowadzenia działalności handlowo-usługowej.

Gminą o najwyższym wskaźniku ilości gruntów (o przedmiotowym przeznaczeniu) jest Gmina Sędziszów (8,3 ha - 0,06 %). Dla przykładu w grupie gmin o najwyższym współczynniku terenów niezabudowanych o tym przeznaczeniu z terenu powiatu włoszczowskiego znalazła się Gmina Kluczewsko (0,09%) oraz Gmina Secemin (0,22 %).

Charakterystyka terenów o przeznaczeniu UC uwzględnia również analizę większych pod względem powierzchni, zwartych obszarów o tym przeznaczeniu. W poniższym zestawieniu uwzględnione zostały zwarte obszary o powierzchni powyżej 1 ha.

Gmina Wodzisław - handlowo-usługowe o powierzchni 2 ha przy ul. Rolniczej w Wodzisławiu.

Tabela 2. Szacunkowa powierzchnia terenów niezabudowanych o przeznaczeniu PS, UC, RS <sup>1</sup>,

Wyszczególnienie	Powierzchnia terenów niezabudowanych o przeznaczeniu			Procent terenów niezabudowanych w stosunku do powierzchni gminy o przeznaczeniu		
	PS (ha)	UC (ha)	RS (ha)	PS (%)	UC (%)	RS (%)
Gmina Imielno	0	0	0	0 %	0 %	0 %
Gmina Jędrzejów	202	10	15	0,89 %	0,04 %	0,07 %
Gmina Małogoszcz	20	1,30	12,50	0,14 %	0,01 %	0,09 %
Gmina Nagłowice	80	5	0,60	0,68 %	0,04 %	0,01 %
Gmina Oksa	0	0	0	0 %	0 %	0 %
Gmina Sędziszów	96,6	8,3	56,9	0,66 %	0,06 %	0,39 %
Gmina Słupia	6	1,5	0	0,06 %	0,01 %	0 %
Gmina Sobków	5	0	0	0,03 %	0 %	0 %
Gmina Wodzisław	3	2	2	0,02 %	0,01 %	0,01 %

\*brak danych

Źródło: Urzędy Gmin

### Przeznaczenie gruntu - RS

Kolejnym prezentowanym w tym punkcie rodzajem przeznaczenia są obszary, na których można wznosić budynki i obiekty o charakterze turystycznym. Jest to trzeci w kolejności rodzaj przeznaczenia terenu obejmujący również przedsięwzięcia o charakterze komercyjnym (ośrodki wypoczynkowe, wyciągi narciarskie, pola do gry w golfa itp.).

Najwyższy udział procentowy w przypadku terenów niezabudowanych o przeznaczeniu RS dotyczy Gminy Sędziszów - 0,39 % (56,9 ha).

Dla porównania w powiecie włoszczowskim najwyższy wskaźnik wynoszący 0,34 % posiada Gmina Secemin natomiast w powiecie pińczowskim Gmina Pińczów (0,46 % - 97 ha).

Charakterystyka terenów o przeznaczeniu RS uwzględnia również analizę większych pod względem powierzchni, zwartych obszarów o tym przeznaczeniu. W poniższym zestawieniu uwzględnione zostały zwarte obszary o powierzchni powyżej 1 ha.

Gmina Małogoszcz - tereny o powierzchni 2,5 ha (usługi sportowe), 10 ha (tereny rekreacyjne).

Tereny powiatu jędrzejowskiego są jednym z najstarszych ośrodków osadniczych w Małopolsce, sięgającym kilku tysięcy lat wstecz. W okolicach Sobkowa zlokalizowano wiele stanowisk archeologicznych, zwłaszcza z okresu kultury łużyckiej. Natomiast znaleziska archeologiczne z okolic Nagłowic świadczą o docieraniu tu wpływów rzymskich.

Ziemia Jędrzejowska ma piękną i bogatą tradycję ściśle związaną z historią Polski. Przez ziemie te od dawien dawna przebiegały ważne szlaki komunikacyjne, ponadto miały tu miejsce ważne wydarzenia historyczne. Chlubnie zapisali się mieszkańcy Ziemi Jędrzejowskiej w walkach narodowowyzwoleńczych. W okolicach Słupi, Oksy i Małogoszcza, w czasie bitwy pod Szczekocinami w 1794r., obozował ze swoimi wojskami gen. Tadeusz Kościuszko.

Podczas powstania listopadowego i styczniowego na terenach tych doszło do licznych potyczek i bitew. 24 lutego 1863r. w okolicach Małogoszcza, nad Wierną Rzeką rozegrała się najkrwawsza bitwa powstania styczniowego. W odwecie za udział w tym powstaniu miasta z terenu powiatu: Jędrzejów, Małogoszcz, Oksa, Sobków i Wodzisław zostały pozbawione praw miejskich. W okresie pierwszej wojny światowej przez Ziemię Jędrzejowską przechodzili strzelcy Pierwszej Kompanii Kadrowej na czele z Józefem Piłsudskim. Podczas drugiej wojny światowej na tym terenie aktywnie działały i walczyły z okupantem oddziały Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich.

Powiat Jędrzejowski swoimi korzeniami sięga początku XIX wieku. Już wtedy był znaczącym regionem przemysłowo-gospodarczym i społecznym na tym terenie, a także ważnym centrum handlowym i administracyjnym. Przed I wojną światową przynależał on do guberni kieleckiej. A po I wojnie światowej należał do województwa kieleckiego. Tak było ponownie po II wojnie światowej aż do roku 1975, kiedy powiaty znikły z mapy podziału administracyjnego.

Powtórnie powołany w nowym podziale administracyjnym kraju w roku 1999, wtedy to również zostało powołane do życia województwo świętokrzyskie, które zastąpiło poprzednie - województwo kieleckie. Położony w zachodniej części województwa świętokrzyskiego w dolinie rzeki Nidy w tzw. „Niece Nidziańskiej” obejmuje swym zasięgiem obszar 1256 km<sup>2</sup>, na którym zamieszkuje około 90 tys. ludności. Powiat tworzy 9 gmin: Jędrzejów, Małogoszcz, Sędziszów, Imielno, Wodzisław, Sobków, Słupia, Nagłowice i Oksa. Siedzibą powiatu jest miasto Jędrzejów.

Prawami miejskimi legitymują się jeszcze Małogoszcz i Sędziszów. Powiat Jędrzejowski to przede wszystkim region o charakterze rolniczym. Uprawa roli i hodowla pozostają nadal podstawową gałęzią



gospodarki dla wielu gmin powiatu. Rolniczy charakter regionu sprzyja przetwórstwu rolno-spożywczemu.

Dodatkowym atutem jest bliskie sąsiedztwo z gminami, specjalizującymi się w produkcji owocowo-warzywnej. Dobrze rozwinięta jest hodowla drobiu i trzody chlewnej. Coraz częstszą formą działalności jest agroturystyka, która ze względu na ekologiczne walory regionu staje się coraz bardziej popularna. W charakterystyce powiatu jędrzejowskiego nie można pominąć obiektów zabytkowych, które przyciągają rzesze turystów z całej Polski.

Należy do nich przede wszystkim Muzeum im. Przytkowskich w Jędrzejowie, które posiada w swych zbiorach wyjątkowo cenne eksponaty oraz Archiopactwo O.O. Cystersów w Jędrzejowie, gdzie co roku organizowane są „Międzynarodowe Koncerty Muzyki Organowej”. Niewątpliwą atrakcją turystyczną w sezonie letnim jest również przejazd zabytkową Kolejką Wąskotorową „Express Poniemie”. Ciekawym miejscem jest Zajazd w Sobkowie, który mieści się w zabytkowej fortelicy z XVI wieku, ruiny zamku w Mokrsku, zabytkowe kościoły parafialne, dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach i wiele innych.

Powiat jędrzejowski to region o wyjątkowo bogatej przeszłości historycznej, kulturowej i urzekającym krajobrazie, bogatej przeszłości historycznej, kulturowej i urzekającym krajobrazie.

### 3. Sfera społeczna

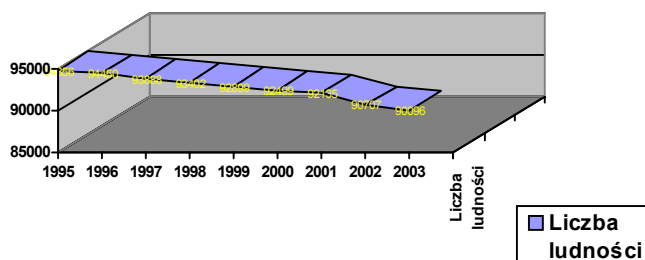
Gęstość zaludnienia w powiecie jędrzejowskim jest względnie niska (wynosi średnio 71,7 osób na km<sup>2</sup> - stan na 31.12.2003r.) w porównaniu do gęstości zaludnienia w województwie świętokrzyskim (110,5 osób na km<sup>2</sup>). Taki obraz statystyczny jest skutkiem oddziaływania miasta Kielce oraz aglomeracji krakowskiej i górnośląskiej.

#### 3.1. Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie jędrzejowskim

##### 3.1.1. Struktura demograficzna

Ludność powiatu jędrzejowskiego (wg stanu na 31.12.2003r.) liczyła 90.096 mieszkańców co stanowiło blisko 7 % ogólnej liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz około 0,24 % mieszkańców kraju.

Wykres 2. Liczba mieszkańców powiatu jędrzejowskiego w latach 1995-2003

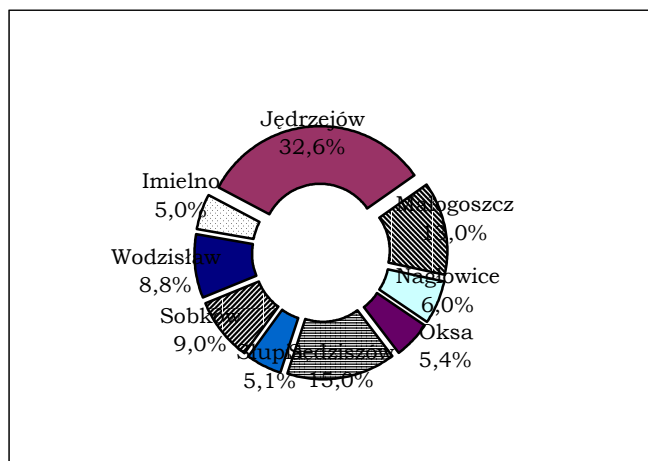
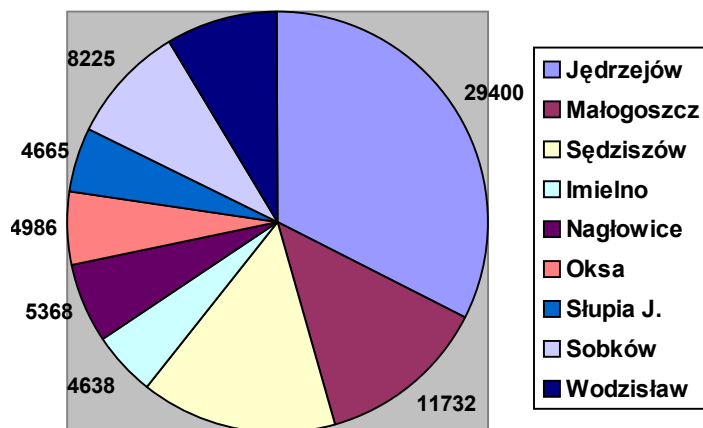


W dniu 31.12.2003r. powiat jędrzejowski liczył 90.096 mieszkańców, w tym w rozbięciu na poszczególne gminy:

- Gmina Jędrzejów	- 29.400
- miasto	- 16.822
- wieś	- 12.578
- Gmina Małogoszcz	- 11.733
- miasto	- 3.937
- wieś	- 7.796
- Gmina Sędziszów	- 13.329
- miasto	- 6.886
- wieś	- 6.443
- Gmina Imielno	- 4.638
- Gmina Nagłowice	- 5.368
- Gmina Oksa	- 4.986
- Gmina Słupia Jędrzejowska	- 4.665
- Gmina Sobków	- 8.225
- Gmina Wodzisław	- 7.752

Źródło: - Urząd Statystyczny w Kielcach, Internet

Wykres 3. Udział ludności gmin w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu - stan w dniu 31.12.2003r.



Wskaźnik gęstości zaludnienia (w oparciu o dane z dnia 31.12.2003r.) dla powiatu (71,7 osób na 1 km<sup>2</sup>) jest znacznie niższy od średniej krajowej (122 osoby/1 km<sup>2</sup>) oraz wojewódzkiej (110,5 osoby/1 km<sup>2</sup>).

Tabela 3. Charakterystyka ludności - stan w dniu 31.12.2002r.

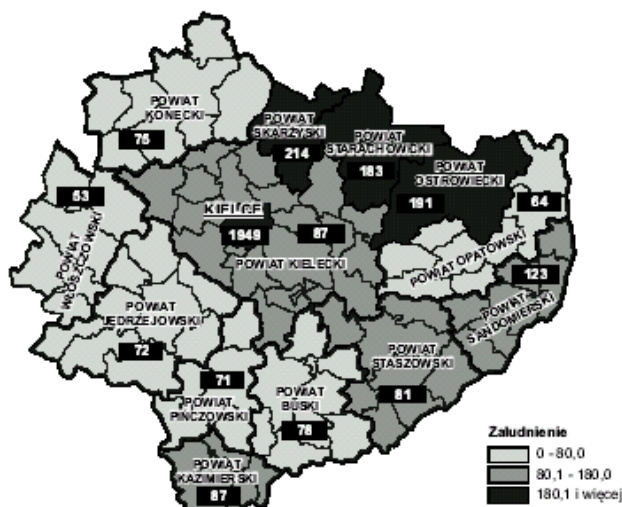
Wyszczególnienie	Kobiety na 100 mężczyzn	Ludność na 1 km <sup>2</sup>	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
województwo	105	110,5	66,5
powiaty	104	b.d.	69,7
buski	104	77	72,2
jędrzejowski	102	72	69,8
kazimierski	103	86	76,4
kielecki	100	87	71,9
konecki	103	75	68
opatowski	103	63	74,8
ostrowiecki	108	190	62,2
pińczowski	102	70	73,8
sandomierski	106	122	71
skarżyski	108	205	64,1
starachowicki	106	183	67,7
staszowski	104	81	71,7
włoszczowski	102	53	73,7
Miasto na prawach powiatu			
Kielce	110	1925	52,2

b.d. - brak danych

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, Wyniki NSPLiM, Kielce 2003

Równocześnie powiat jędrzejowski posiada jeden z najniższych wskaźników gęstości zaludnienia na 1 km<sup>2</sup> wśród powiatów województwa świętokrzyskiego.

Mapa 1. Gęstość zaludnienia według powiatów w roku 2002.



Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, Wyniki NSPLiM, Kielce 2003

Tabela 4. Małżeństwa, urodzenia żywe, przyrost naturalny - na 1000 mieszkańców w dniu 31.12.2002r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku produkcyjnym	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Przyrost naturalny	Gęstość zaludnienia na 1 km <sup>2</sup>
województwo	600,5	5,50	9,37	-0,82	110,5
powiat jędrzejowski	588,9	6,24	9,99	-1,94	73,3
Gmina Imielno	541,3	5,97	8,52	-8,52	46,7
Gmina Jędrzejów	618,3	6,66	9,32	-1,55	130,1
Gmina Małogoszcz	600,2	7,15	11,83	0,07	80,8
Gmina Nagłowice	548,6	5,72	10,14	-4,43	46,2
Gmina Oksa	552,6	6,56	11,92	1,39	55,8
Gmina Sędziszów	601,5	5,44	9,98	-0,09	92,1
Gmina Słupia	545,6	7,06	9,19	-3,85	43,4
Gmina Sobków	583,2	4,34	8,80	-2,77	57,4
Gmina Wodzisław	550,4	6,53	10,75	-4,99	44,2

Źródło: GUS - Internet

Gminą posiadającą najwyższy wskaźnik gęstości zaludnienia na 1 km<sup>2</sup> na terenie powiatu jędrzejowskiego jest Gmina Jędrzejów (130,1 osoby). Pozostałe gminy z terenu powiatu posiadają zdecydowanie niższe wskaźniki: Gmina Słupia - 43,4 osoby/1 km<sup>2</sup>, Gmina Wodzisław - 44,2 osoby/1 km<sup>2</sup>, Gmina Nagłowice - 46,2 osoby/1 km<sup>2</sup>, Gmina Imielno - 46,7 osoby/1 km<sup>2</sup>.

W miastach wchodzących w skład powiatu mieszka 30,7 % ludności powiatu (stan w dniu 31.12.2003r.).

Struktura ludności według podziału na podstawowe grupy wiekowe wskazuje na 23,55 % udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Udział ten jest nieznacznie wyższy do średniej krajowej wynoszącej 23,19 % oraz wojewódzkiej - 23,2 %. Łącznie na terenie powiatu jędrzejowskiego mieszka 21.353 osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 5. Charakterystyka ludności według grup wiekowych - w latach 1995-2002.

Wyszczególnienie	Powiat jędrzejowski							
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	udział %							
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	27,88	27,23	26,53	25,74	25,07	24,24	23,49	23,55
Ludność w wieku produkcyjnym	54,43	55,09	55,76	56,61	57,36	58,22	59,03	58,89
Ludność w wieku poprodukcyjnym	17,68	17,67	17,71	17,65	17,57	17,54	17,48	17,56

Źródło: Internet, GUS

Należy zwrócić uwagę na postępujące obniżanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, które świadczy o stopniowym starzeniu się społeczeństwa (jest to również trend ogólnonarodowy).

Udział ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 58,89 % (53.415 osób) jest niższy do średniej krajowej (61,9 %) oraz wojewódzkiej (60,04 %). W 2002 roku powiat zamieszkiwało 15.924 osób w wieku poprodukcyjnym. Negatywnym zjawiskiem jest natomiast stosunkowo wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (17.56 %). Jednak należy zauważyć, iż w stosunku do roku 1995 udział osób w wieku poprodukcyjnym spadł o 0,10 %.

Tabela 6. Charakterystyka ludności według grup wiekowych - stan w dniu 31.12.2002r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem
	w %		
Polska	23,22	61,92	14,86
Województwo	23,19	60,04	16,73
Powiat jędrzejowski	23,55	58,89	17,56
Gmina Imielno	23,55	54,13	22,22
Gmina Jędrzejów	22,31	61,83	15,84
Gmina Małogoszcz	25,85	60,02	14,13
Gmina Nagłowice	23,97	54,86	21,17
Gmina Oksa	24,11	55,26	20,63
Gmina Sędziszów	23,36	60,15	16,49
Gmina Słupia	23,71	54,57	21,72
Gmina Sobków	24,61	58,32	17,07
Gmina Wodzisław	23,17	55,05	21,78
Powiat włoszczowski	24,59	57,50	17,91
Powiat pińczowski	22,91	57,88	19,21
Powiat konecki	23,08	59,53	17,39

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, Wyniki NSPLiM, Kielce 2003

W gminach wchodzących w skład powiatu jędrzejowskiego występuje stosunkowo duże zróżnicowanie struktury wiekowej mieszkańców. Do gmin posiadających najwyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym należy zaliczyć Gminę Małogoszcz (25,85 %).

Najwyższy udział w ludności wieku produkcyjnym posiada jedna z gmin miejsko-wiejskich - Gmina Jędrzejów (61,83 %). Wysoki udział osób w wieku produkcyjnym w gminach miejsko-wiejskich wynika z ruchu migracyjnego odbywającego się z obszarów wiejskich do obszarów miejskich.

Ważnym miernikiem charakteryzujących przebieg procesów demograficznych jest saldo migracji stałej. Dla powiatu jędrzejowskiego saldo to w 2001 roku wykazywało wartości ujemne (odpływ 435 mieszkańców) świadczące o odpływowym charakterze tego obszaru. Łącznie w roku 2001 zanotowano napływ do powiatu 723 osób oraz odpływ 1158 osób. Wskaźnik migracji stałej na 1000 mieszkańców (wynoszący -4,6 osoby) był zdecydowanie niższy do średniej wojewódzkiej (-1,8 osoby).

W przypadku gmin wchodzących w skład powiatu jędrzejowskiego wskaźnik przyjmował wartości ujemne dla Gminy Jędrzejów (-8,2), Gminy Małogoszcz (-3,4), Gminy Sędziszów (-5,0), Gminy Imielno (-7,2), Gminy Nagłowice (-8,3), Gminy Oksa (-0,4), Gminy Słupia Jędrzejowska (-6,8), Gminy Sobków (-2,0), Gminy Wodzisław (-5,9).

W roku 2002 powiat jędrzejowski był zamieszkiwany przez 90.686 osób, o 1.572 mniej niż rok wcześniej, przy przyroście naturalnym na poziomie - 186 osób. Dane jednoznacznie wskazują na nasilające się zjawisko migracji zewnętrznej z powiatu jędrzejowskiego.

Tabela 7. Małżeństwa, urodzenia żywe, przyrost naturalny - w dniu 31.12.2002r.

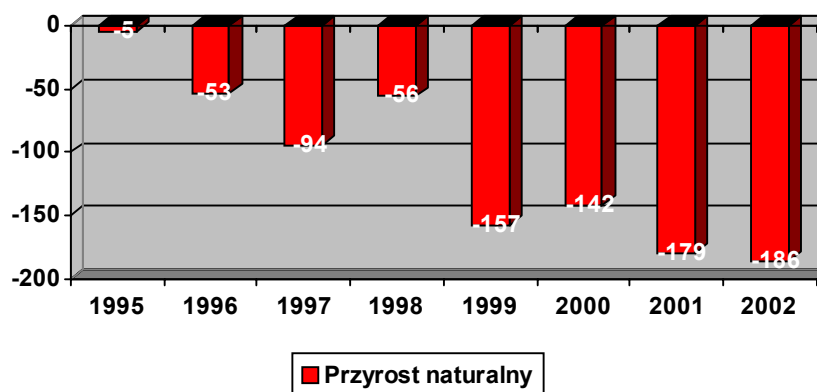
Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony		Przyrost naturalny
			ogółem	w tym niemowlęta	
w liczbach bezwzględnych					
województwo	7.137	11.780	13.479	9	-1.699
powiaty					
buski	432	689	885	5	-196
jędrzejowski	566	910	1.096	6	-186
kazimierski	215	303	529	2	-226
kielecki	1.030	2.013	1.789	15	224
konecki	508	735	978	7	-243
opatowski	295	520	721	2	-201
ostrowiecki	629	985	1.280	9	-295

pińczowski	256	416	556	6	-140
sandomierski	462	800	881	12	-81
skarżyski	392	628	801	6	-173
starachowicki	514	584	965	9	-111
staszowski	405	785	795	3	-10
włoszczowski	280	493	517	3	-24
miasto na prawach powiatu					
Kielce	1.153	1.649	1.686	9	-37

Źródło: GUS - Internet (Bank Danych Regionalnych 2002)

W 2002r. w powiecie jędrzejowskim odnotowano 910 żywych urodzeń oraz 1096 zgonów. Należy zwrócić uwagę, iż w latach 1995-2001 zanotowano więcej zgonów niż urodzeń. W roku 2002r. przyrost naturalny był ujemny i wyniósł 186 osób. Należy zwrócić uwagę, iż Powiat posiada ujemną wartość przyrostu naturalnego przypadającego na 1000 mieszkańców (wskaźnik ten wynosi -2,1 osoby). Jest on niższy od średniej krajowej (-0,15 osoby) oraz średniej wojewódzkiej (-1,3 osoby). W stosunku do innych powiatów z terenu województwa, powiat jędrzejowski zajmuje 9 miejsce pod względem poziomu przyrostu naturalnego liczonego na 1000 mieszkańców.

Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie powiatu jędrzejowskiego w latach 1995-2002r.



Źródło: GUS - Internet (Bank Danych Regionalnych)

Do Gmin posiadających szczególnie niską wartość przyrostu naturalnego przypadającego na 1000 mieszkańców należy zaliczyć Gminę Nagłowice (-4,43 osoby), Gminę Wodzisław (-4,99 osoby), Gminę Imielno (-8,52 osoby) oraz Gminę Słupia (-10,73 osoby). Przyrost dodatni występował w roku 2002 w Gminie Małogoszcz (0,77 osoby) i Gminie Oksa (1,39 osoby).

Równie ważnym wskaźnikiem ukazującym bieżące tendencje mieszkańców jest ilość zawieranych małżeństw. Ilość zawieranych małżeństw świadczy między innymi o skłonności mieszkańców do dalszego pobytu w miejscu dotychczasowego zamieszkiwania.

W roku 2002 zawarto 566 małżeństw (6,24 na 1000 mieszkańców) i jest to wartość wyższa od średniej krajowej (5,02) oraz wojewódzkiej (5,50). Na wysoką średnią powiatową mają wpływ wartości odnotowane na terenie Gminy Małogoszcz (7,15 małżeństw na 1000 mieszkańców).

Należy stwierdzić, iż utrzymywanie się wysokiego poziomu zawieranych małżeństw wpływa między innymi na zwiększenie się potrzeb mieszkaniowych zgłaszanych przez mieszkańców powiatu.

### 3.1.2. Struktura zatrudnienia ludności

Na terenie powiatu jędrzejowskiego w gospodarce narodowej zatrudnione były 11.117 osoby. Statystyka dotyczy pracujących poza rolnictwem indywidualnym, według miejsca pracy, bez jednostek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób. (stan na dzień 31.12.2001 roku).

Tabela 8. Pracujący w gospodarce narodowej<sup>1</sup> - stan w dniu 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	ogółem		Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, składowanie i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
	razem	w tym kobiety							
Udział %									
Województwo	100	49,0	1,3	32,5	6,6	9,4	7,2	13,5	12,8
Powiaty	100	48,9	1,8	36,8	4,6	7,3	7,4	14,7	13,4
Buski	100	53,3	1,0	20,1	6,7	10,4	8,3	16,4	19,8
jędrzejowski	100	49,8	2,1	24,7	5,1	8,1	12,9	18,0	12,2
Kazimierski	100	48,8	2,4	24,7	1,8	10,7	4,9	23,7	13,6
Kielecki	100	50,7	3,8	34,2	5,7	4,9	6,2	22,0	13,3
Konecki	100	47,0	2,5	41,4	3,7	6,7	4,7	13,2	13,8
Opatowski	100	52,2	1,8	39,0	3,5	6,3	3,8	14,2	11,8
Ostrowiecki	100	48,7	1,2	44,1	3,6	8,4	6,1	11,0	11,4
Pińczowski	100	47,1	3,9	29,2	5,2	6,3	4,1	13,8	22,2
sandomierski	100	51,9	0,7	27,1	5,7	11,3	6,0	17,9	16,0
Skarżyski	100	46,4	0,8	37,9	3,6	5,9	16,6	10,3	11,2
starachowicki	100	48,0	0,8	42,8	5,1	8,4	4,3	13,1	12,1
Staszowski	100	46,1	1,5	45,1	6,5	5,5	6,1	12,2	11,1
włoszczowski	100	46,7	2,8	49,9	0,8	3,7	6,5	11,5	14,0
Miasto na prawach powiatu									
Kielce	100	49,4	0,3	23,5	10,8	13,7	6,9	10,8	11,5

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach

<sup>1</sup> - poza rolnictwem indywidualnym, według miejsca pracy, bez jednostek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób;

W stosunku do 1995 roku liczba osób zatrudnionych w gospodarce narodowej zmniejszyła się aż o 2.486 osób (spadek o 18,2 %).

Na podstawie danych o zatrudnieniu można określić charakter i wielkość podmiotów gospodarczych znajdujących się na terenie gminy lub powiatu. W tym celu powiat jędrzejowski i inne powiaty, zostały ze sobą porównane wskaźnikiem liczby pracujących w gospodarce narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Dla powiatu jędrzejowskiego wynosi on 204,4 osoby i jest niższy o około 129 osób od analogicznego wskaźnika dla kraju.

Z powyższych danych wynika, iż znacząca część mieszkańców zatrudniona jest w rolnictwie, małych podmiotach gospodarczych prowadzących swoją działalność na terenie powiatu. Część osób zatrudniona jest również w podmiotach zlokalizowanych poza obszarem powiatu.

W 2001r. spośród pracujących w gospodarce narodowej 24,7 % (2.744 osób) zatrudnionych było w podmiotach zakwalifikowanych do sekcji przemysł, 18 % (2.004 osób) - edukacja, 8,1 % (905 osób) - handel i naprawy, 2,1 % (234 osób) - rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, 12,2 % (1356 osób) - ochrona zdrowia i opieka społeczna. Udział osób zatrudnionych w podmiotach zakwalifikowanych do sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność dla powiatu jędrzejowskiego wyniósł on aż 12,9 % przy 7,2 % dla całego województwa świętokrzyskiego.

Tabela 9. Pracujący w gospodarce narodowej<sup>1</sup> - stan w dniu 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	Pracujący ogółem	
	1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.	
	Pracujący ogółem	Pracujący - kobiety
Polska	333,4	162,3
Województwo	274,5	134,6
Powiat jędrzejowski	204,4	101,7
Gmina Imielno	94,9	55,4
Gmina Jędrzejów	284,8	158,9
Gmina Małogoszcz	224,7	89,5
Gmina Nagłowice	85,8	62,9
Gmina Oksa	109,4	64,6
Gmina Sędziszów	250,8	79,1
Gmina Słupia	91,2	64,4
Gmina Sobków	85,7	52,9
Gmina Wodzisław	140,6	74,0
Powiat włoszczowski	249,1	116,4
Powiat pińczowski	245,5	115,5
Powiat konecki	240,9	113,2

<sup>1</sup> - poza rolnictwem indywidualnym, według miejsca pracy, bez jednostek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób;

Źródło: GUS - Internet

W 2001 roku na terenie powiatu jędrzejowskiego 49,75 % wszystkich pracujących w gospodarce narodowej stanowiły kobiety. Jest to wyższy udział niż w przypadku całego kraju (48,15 %) czy województwa świętokrzyskiego (49 %).

Gminami z terenu powiatu jędrzejowskiego gdzie udział kobiet pracujących w gospodarce narodowej przekraczał 50 % była Gmina Imielno (58,3 %), Gmina Nagłowice (73,25 %), Gmina Oksa (59 %), Gmina Słupia (70,7 %), Gmina Sobków (61,7 %) oraz Gmina Wodzisław (52,62 %).

W przypadku analizowanych gmin zdecydowanie najwyższy wskaźnik liczby pracujących w gospodarce narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym posiada (w dniu 31.12.2001r.) Gmina Jędrzejów (284,8 osoby). Najniższy wskaźnik dotyczy Gminy Sobków (85,7 osoby) oraz Gminy Nagłowice (85,8 osoby).

Na terenie gmin o najniższym wskaźniku nie działają większe zakłady produkcyjne, a osoby zakwalifikowane do tej grupy pracują głównie w instytucjach użyteczności publicznej. W dużych zakładach zakwalifikowanych do sekcji przemysł i budownictwo zatrudnieni są mieszkańcy Gminy Jędrzejów, Gminy Małogoszcz oraz Gminy Sędziszów.

### 3.1.3. Bezrobocie

Pogarszanie się sytuacji gospodarczej w kraju w latach 90-tych ujawniało się na lokalnym rynku pracy (powiat jędrzejowski) stałym wzrostem odsetka bezrobotnych.

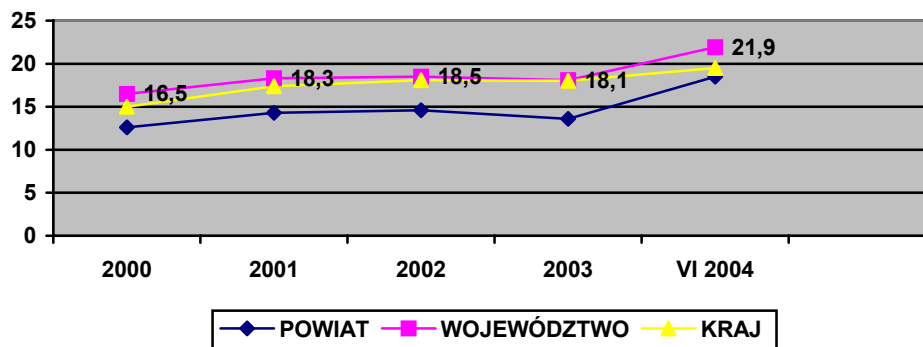
Tabela 10. Stopa bezrobocia na przestrzeni lat 1990-2004

Rok	Stopa bezrobocia na koniec okresu		
	Powiatowy Urząd Pracy w Jędrzejowie	Województwo Świętokrzyskie	Kraj
1	2	3	4
1990	4,8	8,7	6,1
1991	9,5	12,2	11,4
1992	11,8	14,1	13,6
1993	14,0	17,6	15,7
1994	14,0	17,4	16,0
1995	14,3	17,3	14,9
1996	12,8	15,9	13,6
1997	9,6	12,1	10,5
1998	9,4	12,1	10,4
1999	11,4	15,0	13,0
2000	12,6	16,5	15,0
2001	14,3	18,3	17,4
2002	14,6	18,5	18,1
2003	13,6	18,1	18,0
30.06.2004	18,5	21,9	19,5

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jędrzejowie

W czerwcu 2004 roku na terenie powiatu jędrzejowskiego stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 18,5 % czyli o 3,4 % mniej niż na terenie województwa i o 1,0 % mniej niż na terenie kraju.

Wykres 5. Stopa bezrobocia w powiecie jędrzejowskim oraz w kraju w latach 2000-2004r.



W końcu czerwca 2004 roku w powiecie jędrzejowskim zarejestrowanych pozostawało 7.034 bezrobotnych. Było to o 3.309 osób więcej niż w końcu grudnia 1998 roku. Wśród bezrobotnych kobiety w liczbie 3.804 stanowią 54,1 % ogółu bezrobotnych w powiecie.

Należy jednak zaznaczyć, iż duża część bezrobotnych nie rejestruje się w PUP, co w znaczącym stopniu zaniża wskaźnik realnego poziomu bezrobocia. Sytuacja ta w szczególności dotyczy osób mieszkających na terenach wiejskich powiatu.

Powiat jędrzejowski charakteryzuje się zatem średnim poziomem bezrobocia.

Tabela 11. Bezrobotni w powiecie jędrzejowskim według wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawiania bez pracy (stan w dniu 30 VI 2004r.)

Powiatowy Urząd Pracy w Jędrzejowie			Numer identyfikacyjny REGON 291144911		Bezrobotni według wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawiania bez pracy											
Wyszczególnienie			Liczba bezrobotnych ogółem	Z tego wg czasu pozostawiania bez pracy w miesiącach						Liczba bezrobotnych kobiet	Z tego wg czasu pozostawiania bez pracy w miesiącach					
				do 1	1 - 3	4 - 6	pow. 6 - 12	pow. 12 - 24	pow. 24		do 1	1 - 3	4 - 6	pow. 6 - 12	pow. 12 - 24	pow. 24
0			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Wiek w latach	15-17	01	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	18-24	02	2 247	230	190	326	509	455	537	1 177	102	71	134	268	252	350
	25-34	03	2 189	72	170	279	271	350	1 047	1 286	40	90	119	146	179	712
	35-44	04	1 166	27	95	128	125	162	629	663	18	34	60	62	69	420
	45-54	05	1 205	37	82	111	170	173	632	628	20	35	38	73	67	395
	55-59	06	197	3	17	20	10	27	120	50	0	1	3	4	5	37
	60 - 64 lata	07	30	1	0	1	4	5	19							
Wykształcenie	wyższe	08	484	48	68	102	117	85	64	360	33	53	74	86	62	52
	policealne i średnie zawodowe	09	2 011	161	137	264	357	360	732	1 188	79	59	104	184	213	549
	średnie ogólnokształcące	10	537	40	49	71	114	92	171	404	25	31	48	87	67	146
	zasadnicze zawodowe	11	2 328	72	175	257	327	371	1 126	1 072	21	48	78	129	134	662
	podstawowe i nie-pelne podstawowe	12	1 674	49	125	171	174	264	891	780	22	40	50	67	96	505
Staż pracy ogółem	do 1 roku	13	807	29	60	101	119	146	352	522	22	30	44	69	93	264
	1 - 5	14	1 593	66	136	239	221	269	662	800	23	57	88	95	139	398
	5 - 10	15	779	26	70	89	105	111	378	437	17	35	35	51	51	248
	10 - 20	16	930	28	78	88	127	124	485	507	18	26	40	63	50	310
	20 - 30	17	601	26	66	79	97	105	228	237	12	21	29	43	28	104
	30 lat i więcej	18	62	5	1	12	15	15	14	11	1	0	2	2	2	4
	bez stażu	19	2 262	190	143	257	405	402	865	1 290	87	62	116	230	209	586
	<b>Ogółem</b>	<b>20</b>	<b>7034</b>	<b>370</b>	<b>554</b>	<b>865</b>	<b>1089</b>	<b>1172</b>	<b>2984</b>	<b>3804</b>	<b>180</b>	<b>231</b>	<b>354</b>	<b>553</b>	<b>572</b>	<b>1914</b>

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jędrzejowie

Z analizowanych danych wynika, że poziom wykształcenia jest istotnym czynnikiem wpływającym na posiadanie statusu osoby bezrobotnej. Największe problemy z podjęciem pracy mają osoby o niskim poziomie wykształcenia, bez kwalifikacji pożądanых na rynku pracy. Niemniej jednak zaznaczyć należy, iż zwiększa się odsetek osób legitymujących się wykształceniem wyższym (6,9 % ogółu zarejestrowanych, a dla porównania jeszcze w grudniu 2002r. osoby te stanowiły 5,7 % ogółu bezrobotnych). W końcu czerwca 2004r., w rejestrach PUP w Jędrzejowie wśród bezrobotnych szczególnie liczna jest grupa osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (28,6 %) oraz zasadniczym zawodowym (33,1 %). Najmniejszy odsetek stanowią osoby z wykształceniem wyższym (6,9 % ogółu) oraz ze średnim ogólnym (7,6 % ogółu zarejestrowanych).

Niepokoici liczba osób długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (tj. 2.984 osób, co stanowi to 42,4 % ogółu zarejestrowanych). Dla porównania, w grudniu 2001r., stanowiły one 34,9% ogółu bezrobotnych.

Wśród osób zarejestrowanych w urzędzie pracy przeważają osoby bez stażu pracy albo z krótkim stażem do 1 roku (43,6 %). Dwie trzecie bezrobotnych w powiecie jędrzejowskim nie ukończyło jeszcze 35 roku życia.

Z uwagi na powyższe obserwacje władze Powiatu powinny koncentrować swe działania na: poprawie stanu infrastruktury technicznej w Powiecie w celu zwiększenia jego atrakcyjności inwestycyjnej i tworzenia nowych miejsc pracy, rozbudowie infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej Powiatu, dostosowaniu oferty średniego szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz na wspieraniu procesu kształcenia ustawicznego osób dorosłych.

### 3.2. Oświata i pomoc społeczna w powiecie jędrzejowskim

#### 3.2.1. Nauczanie przedszkolne

W powiecie jędrzejowskim, wg stanu z dnia 31.12.2001r., funkcjonowały 23 przedszkola dysponujące 1.164 miejscami. Do przedszkoli uczęszczało 1.109 dzieci a opiekę nad nimi sprawowało 84 nauczycieli. Dodatkowo działały 54 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało 789 dzieci. Opiekę nad dziećmi sprawowało 54 nauczycieli.

W roku 2002 przybyło jedno przedszkole, zwiększające ilość miejsc do 1221.



Tabela 12. Przedszkola oraz miejsca w przedszkolach przypadające na 1000 mieszkańców - według stanu w dniu 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	Przedszkola (bez specjalnych)	Miejsca w przedszkolach (bez specjalnych)
	1000 mieszkańców	
Polska	0,21	18,0
województwo	0,18	13,2
Powiat jędrzejowski	0,24	12,6
Gmina Imielno	0,00	0,00
Gmina Jędrzejów	0,30	16,16
Gmina Małogoszcz	0,33	17,66
Gmina Nagłowice	0,36	13,64
Gmina Oksa	0,20	6,08
Gmina Sędziszów	0,07	9,38
Gmina Słupia	0,21	13,73
Gmina Sobków	0,36	9,78
Gmina Wodzisław	0,12	10,50
Powiat włoszczowski	0,31	14,34
Powiat pińczowski	0,39	17,2
Powiat konecki	0,15	10,4

Źródło: GUS - internet

Prezentowane w powyższej tabeli dane wskazują, iż powiat posiada stosunkowo dobrze rozbudowaną bazę nauczania przedszkolnego (Wyjątkiem jest Gmina Imielno oraz Gmina Sędziszów).

### 3.2.2. Szkolnictwo podstawowe

W dniu 31.12.2001r. do 77 szkół podstawowych uczęszczało łącznie 7.578 uczniów. Na jedną szkołę podstawową przypadało średnio 98,4 uczniów, podczas gdy średnia dla województwa kształtowała się na poziomie 146,5 uczniów.

Szczegółowa informacja dotycząca rozmieszczenia szkół podstawowych w roku szkolnym 2001/2002 znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 13. Szkoły podstawowe, gimnazja, uczniowie - według stanu w dniu 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe (bez specjalnych)	Uczniowie w szkołach podstawowych	Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	Uczniowie w gimnazjach dla dzieci i młodzieży bez specjalnych
Powiat jędrzejowski	74	7.473	14	4.050
Gmina Imielno	6	371	1	188
Gmina Jędrzejów	16	2.272	2	1.293
Gmina Małogoszcz	7	1.002	2	539
Gmina Nagłowice	7	474	1	235
Gmina Oksa	6	421	1	223
Gmina Sędziszów	10	1.091	3	663
Gmina Słupia	5	424	1	196
Gmina Sobków	10	764	2	402
Gmina Wodzisław	7	654	1	311

Źródło: GUS - internet

W następnym roku szkolnym (2002/2003) ilość szkół podstawowych zmniejszyła się do 73. Uczyło się w nich 7.272 uczniów.

### 3.2.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe

#### Gimnazja

W roku szkolnym 2001/2002 na terenie powiatu działało 17 gimnazjów, do których uczęszczało 4.148 uczniów. Należy wspomnieć, iż gimnazja zlokalizowane są w każdej z gmin powiatu jędrzejowskiego.

W następnym roku szkolnym (2002/2003) ilość gimnazjów zmniejszyła się do 14. Uczyło się w nich 3.960 uczniów.

Tabela 14. Szkoły podstawowe, gimnazja, uczniowie - na 1000 mieszkańców według stanu w dniu 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe (bez specjalnych)	Uczniowie w szkołach podstawowych	Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	Uczniowie w gimnazjach dla dzieci i młodzieży bez specjalnych
	1000 mieszkańców			
Polska	0,39	79,3	0,15	44,1
województwo	0,53	80,2	0,15	44,7
Powiat jędrzejowski	0,80	81,11	0,15	43,96
Gmina Imielno	1,30	80,11	0,22	40,60
Gmina Jędrzejów	0,53	75,68	0,07	43,07
Gmina Małogoszcz	0,58	83,46	0,17	44,89
Gmina Nagłowice	1,26	85,05	0,18	42,17
Gmina Oksa	1,22	85,31	0,20	45,19
Gmina Sędziszów	0,72	78,73	0,22	47,85
Gmina Słupia	1,06	89,56	0,21	41,40
Gmina Sobków	1,21	92,23	0,24	48,53
Gmina Wodzisław	0,86	80,80	0,12	38,42
Powiat włoszczowski	0,81	90,14	0,25	45,01
Powiat pińczowski	0,57	80,50	0,14	44,29
Powiat konecki	0,46	79,80	0,13	43,93

Źródło: GUS - Internet

#### Szkoły średnie

Obecnie na terenie powiatu jędrzejowskiego funkcjonuje 12 szkół średnich różnego typu. W roku szkolnym 2002/2003 we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się 4.352 uczniów.

Głównym ośrodkiem w zakresie ponadgimnazjalnych usług edukacyjnych jest Jędrzejów, gdzie zlokalizowane są następujące placówki:

6 szkół średnich w tym:

- Zespołów Szkół Ponadgimnazjalnych - 5
- Liceum Ogólnokształcące - 1

Poza Jędrzejowem szkolnictwo na poziomie średnim realizowane jest w następujących gminach Powiatu:

Gmina Wodzisław

2 szkoły średnie w tym:

- Liceum Ogólnokształcące - 1
- Liceum Ekonomiczne - 1

Gmina Małogoszcz

- Liceum Ogólnokształcące - 1

Gmina Sędziszów

3 szkoły średnie w tym:

- Liceum Ogólnokształcące - 1
- Zespołów Szkół Ponadgimnazjalnych w Sędziszowie: technika, liceum handlowe, licea profilowane, szkoły zasadnicze zawodowe, szkoły policealne, szkoły dla dorosłych (technika i licea ogólnokształcące)
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego w Krzelowie: technikum ekonomiczne, liceum techniczne, technikum żywienia, liceum agrobiznesu.

#### 3.2.4. Szkoły wyższe

Na terenie powiatu jędrzejowskiego znajduje się ośrodek dydaktyczny Politechniki Krakowskiej - Wydział Mechaniczny. W roku akademickim 2002/2003 w ośrodku kształciło się 52 studentów. Podobny ośrodek otworzyła również Akademia Pedagogiczna w Krakowie.

Zgodnie z uzyskanymi informacjami, planowane jest również otwarcie wyższej szkoły o profilu turystyczno-ekonomicznym. Studia licencjackie odbywałyby się w trybie zaocznym. Powstanie uczelni jest jednak spóźnione z uwagi na przejście przez uczelnie wyższe wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych, co zwiększałoby szanse na sukces ekonomiczny tego prywatnego przedsięwzięcia.

Baza materialna placówek oświatowych na terenie powiatu jędrzejowskiego wymaga w większości remontów i modernizacji oraz szerokopojętego doposażenia w pomoce naukowe, w tym wyposażenia sal komputerowych. Bardzo ważnym zadaniem dla dyrektorów szkół będzie zapewnienie odpowiednio wysokiego naboru uczniów oraz poziomu nauczania poprzez zatrudnienie wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej.

### 3.2.5. Placówki społeczne

Tabela 15. Rozmieszczenie i liczby placówek społecznych podlegających powiatowi.

Miejscowość	Rodzaje placówek	Liczba
Jędrzejów	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	1
Nagłowice	Domy Dziecka	3
Małogoszcz, Miąsowa, gm. Jędrzejów	- socjalizacyjne	1
	- rodzinne	2
-	Pogotowie Opiekuńcze	0
Jędrzejów	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	1
Jędrzejów	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	1
Mnichów, gm. Jędrzejów	Dom Pomocy Społecznej	1

Źródło: Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie

Placówki społeczne wymagają wielu pilnych remontów i modernizacji. Organy państwowego nadzoru w stosunku do wielu z nich nakazały także dostosowanie się do powszechnie obowiązujących norm i standardów technicznych dla świadczenia usług socjalnych.

### 3.3. Kultura w powiecie jędrzejowskim

Na terenie powiatu Domy Kultury działają tylko w miastach, tj. Miejski Dom Kultury w Jędrzejowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Małogoszczu i Dom Kultury w Sędziszowie.

Pod względem rozwoju kultury na uwagę zasługuje Gmina Sobków, która na swoim terenie posiada 10 świetlic wiejskich. Pozostałe to: Wodzisław 4, Jędrzejów 2, Imielno 1. W pozostałych gminach brak jest świetlic. Dobrą działalnością może pochwalić się Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Małogoszczu oraz Miejski Dom Kultury w Jędrzejowie, gdzie skupiona jest największa i najbardziej profesjonalna działalność w sferze kultury. W Gminie Nagłowice rolę GOK-u przejęło Muzeum im. M. Reja. W gminach, w których brak jest ośrodków kultury, ich rolę starają się spełniać biblioteki. Na terenie powiatu funkcjonuje pięć orkiestr dętych, które działają przy jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej, kilka zespołów śpiewaczych Koła Gospodyń Wiejskich i kilka kapel ludowych. Część z nich działa również przy jednostkach OSP.

Powiatową placówką kultury jest Muzeum im. Przytkowskich w Jędrzejowie, które oprócz działalności wystawienniczej prowadzi działalność kulturalną, taką jak cyklicznie organizowane koncerty znanych i cenionych zespołów muzycznych oraz solistów połączone z wystawami plastycznymi.

Starostwo Powiatowe dofinansowuje organizowane na terenie powiatu wszystkie te formy artystyczne i kulturalne, które w swym założeniu posiadają charakter ponadgminny, min. takie jak „Międzynarodowe Koncerty Organowe” organizowane przy Archiopactwie OO. Cystersów w Jędrzejowie, Powiatowy Przegląd Kapel i Zespołów Folklorystycznych organizowanych przez Miejski Dom Kultury w Jędrzejowie i inne.

Na terenie powiatu działają 2 kina z łączną widownią na 524 osoby (stan na 31.12.2002r.).

W powiecie znajduje się 29 bibliotek i ich filii, które dysponują w swych księgozbiorach 364.578 książkami (stan na 31.12.2002r.).

Oferta kulturalna na terenie powiatu nie jest jednak zbyt rozbudowana. Doskwiera dostęp do trudniejszych w odbiorze form kultury (teatr, kino niezależne, itp.)

Wiele z podanych powyżej placówek ma obiekty wymagające modernizacji i wyposażenia w nowoczesny sprzęt.

Należy rozważyć możliwości utworzenia ośrodka animacji kulturalnej, centrów produktów regionalnych w gminach nie posiadających żadnej placówki kulturalnej, po to, by nastąpiło umocnienie roli ich kultury i produktów regionalnych w życiu społeczności lokalnych. Poprzez zintegrowaną współpracę z organizacjami społecznymi należy wspierać zachowanie dziedzictwa kulturowego, rozwój obyczajów regionalnych poszczególnych gmin.

Istotne jest także kontynuowanie modernizacji Muzeum im. Przytkowskich. Efektem inwestycji w ww. placówce powinno być zwiększenie powierzchni wystawienniczej, a przez co i atrakcyjności kulturalnej oraz turystycznej obiektu.

### 3.4. Ochrona zdrowia w powiecie jędrzejowskim

Powiat jędrzejowski realizuje ustawowe zadania z zakresu promocji i ochrony zdrowia przy pomocy szpitala, przychodni specjalistycznych, ośrodków zdrowia, które zapewniają ambulatoryjne usługi medyczne z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz świadczą usługi w ramach lecznictwa zamkniętego. Podstawowa opieka zdrowotna znajduje się w zakresie działalności 20 samorządowych Ośrodków Zdrowia. Siedzibą Zespołu Opieki Zdrowotnej jest Jędrzejów.

Powiat Jędrzejowski od 1 stycznia 1999r. jest organem założycielskim dla Zespołu Opieki Zdrowotnej w Jędrzejowie. Aktualnie szpital tworzą 2 główne obiekty wybudowane w 1936r. i 1961r. - połączone dobudowaną w 1987r. Izbą Przyjęć. Przychodnia Specjalistyczna mieści się w osobnym wolnostojącym pawilonie.

- Oddział Chirurgiczny: oprócz zabiegów pierwszego poziomu referencyjnego wykonuje się zabiegi operacyjne z drugiego poziomu referencyjnego np. laparoscopia diagnostyczna, laparoskopowe usunięcie pęcherzyka żółciowego, operacyjne leczenie tarczycy itp. Istnieje możliwość wykonywania procedur chirurgicznych w trybie 1 dnia. Oddział posiada pracownie diagnostyczne wyposażone w laparoskop, kolonoskop, rektoskop, gastrokop, cystoskop, resektoskop.
- Oddział Wewnętrzny: w ramach Oddziału funkcjonuje 4 łóżkowy pododdział Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego tzw. PIOK, gdzie leczy się m.in. ciężkie stany chorób wewnętrznych, w tym zawały serca. Stanowiska PIOK-u wyposażone są w aparaturę zgodną z wymogami Ministra Zdrowia. Oddział posiada pracownie diagnostyczne wyposażone w Echokardiograf Holtera, próbę wysiłkową.
- Oddział Położniczo-Ginekologiczno-Noworodkowy: istnieje możliwość odbywania porodów rodzinnych. Noworodek przebywa w sali razem z matką. Prowadzony jest czynnie program karmienia piersią. Leczenie metodą TVT (laparoskopową), leczenie choroby nietrzymania moczu. Oddział posiada Blok Operacyjny Porodowy, prowadzi również diagnostykę onkologiczną, badania cytologiczne, kolposkopowe, bakteriologiczne.
- Oddział Dziecięcy: istnieje możliwość przebywania rodziców z dzieckiem w oddziale przez całą dobę. Oddział posiada pracownię USG dziecięcego, wykonywane są badania echokardiograficzne serca, co pozwala na prowadzenie szerokiej diagnostyki u dzieci.
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii: w oddziale udzielane są świadczenia medyczne w zakresie anestezji, intensywnej terapii, reanimacji. Dotyczą najczęstszych stanów chorobowych zagrażających życiu. Szpital posiada wykwalifikowany personel oraz wysoko specjalistyczny sprzęt.
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy: jest to oddział 15 łóżkowy, w którym przebywają osoby wymagające całodobowej opieki medycznej, a nie kwalifikujące się do hospitalizacji. W zakładzie prowadzona jest rehabilitacja pacjentów, pod stałym nadzorem lekarza i rehabilitanta. Pobyt w zakładzie jest odpłatny. Czynione są starania o zwiększenie liczby łóżek w związku z dużym zainteresowaniem tą formą pomocy medycznej.

Ponadto przy szpitalu funkcjonuje Przychodnia Specjalistyczna z poradniami: Chirurgii Dziecięcej, Chirurgii Ogólnej, Ginekologiczna, Laryngologiczna, Okulistyczna, Ortopedyczna, Urologiczna, Dermatologiczna, Diabetologiczna, Endokrynologiczna, Gastroenterologiczna, Kardiologiczna, Neurologiczna, Neonatologiczna, Pulmonologiczna, Gruźlicy i Chorób Płuc, Reumatologiczna, Hepatologiczna, Zdrowia Psychicznego.

Szpital dysponuje łącznie 202 łózkami dla pacjentów (stan na 31.12.2002r.).

Prowadzone są również świadczenia z zakresu lekarza rodzinnego i pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej. Laboratorium Analityczne, Poradnia dla Kobiet, Poradnia Rehabilitacyjna, Poradnia Stomatologiczna (od 01.01.2003r. przekształcona za pomocą cesji w indywidualne praktyki stomatologiczne), Poradnia Leczenia Uzależnień.

Ośrodki i jednostki organizacyjne realizujące zadania z zakresu ochrony zdrowia i opieki społecznej borykają się z dużym problemem, którym w głównej mierze jest nie dofinansowanie tych placówek, lecz stan techniczny. Stan techniczny obiektów większości placówek nie jest najlepszy. Niezbędne są nakłady inwestycyjne, doposażenie w odpowiedni sprzęt i dostosowanie obiektów do odpowiednich standardów.

Na terenie powiatu znajduje się 16 aptek (stan na 31.12.2002r.).

#### **4. Środowisko przyrodnicze powiatu jędrzejowskiego**

Obszar powiatu jest zróżnicowany pod względem ukształtowania powierzchni terenu. Pod względem fizyczno-geograficznym powiat jędrzejowski leży w obrębie dwóch makroregionów podprovincji Wyżyna Małopolska (342). Są to: Wyżyna Przedborska (342.1) oraz Niecka Nidziańska (342.2) (J. Kondracki, 1998r.).

Mezoregionami Wyżyny Przedborskiej w granicach powiatu jędrzejowskiego są:

- Niecka Włoszczowska (342.14)
- Pasamo Przedborsko-Małopolskie (342.15).

Natomiast mezoregionami Niecki Nidziańskiej w obszarze powiatu są:

- Płaskowyż Jędrzejowski (342.21),
- Garb Wodzisławski (342.24),
- Dolina Nidy (342.25),
- Wyżyna Miechowska (342.22).

##### **4.1. Klimat**

Obszar powiatu jędrzejowskiego wg klimatycznego podziału Polski należy do Małopolskiego Regionu Klimatycznego. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu ok. 7,5 °C, natomiast średnia data pierw-

szego przymrozku przypada na 15 października, a średnia data ostatniego - na 3 maja. Średnia temperatura stycznia wynosi 3,8°C, natomiast lipca - 17,7°C.

Dzielnica klimatyczna częstochowsko-kielecka jest stosunkowo ciepła i niezbyt wilgotna. Średnia roczna suma opadów wynosi 626 mm. Maksimum opadów atmosferycznych przypada na lipiec, czerwiec, sierpień i maj. Pokrywa śnieżna zalega tu przez 80-100 dni w ciągu roku, a parowanie terenowe wynosi 400-450 mm.

Jest to klimat korzystny dla rozwoju rolnictwa. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 210-220 dni. Różnice w długości tego okresu związane są między innymi z ukształtowaniem terenu - najdłuższy jest w przypadku stoków o wystawie południowej. W partiach szczytowych wzniesień i na stokach północnych jest o 5-6 dni krótszy, podobnie jest w przypadku den dolinnych.

Na terenie powiatu przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, procent cisz wynosi 57. Rejon ten znajduje się na szlaku burz gradowych (jednak nie na głównym torze burz katastrofalnych).

#### 4.2. Uprawy

Grunty rolne zaliczane są do czystych ekologicznie. W zagospodarowaniu rolnym przeważają gleby w klasach od III do V. Najlepsze gleby występują w Gminie Wodzisław, Jędrzejów oraz Słupi. Powiat jędrzejowski pod względem gleb można podzielić na część południową z lepszymi glebami i część północną z gorszymi.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnych (według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2002r.) wynosi 5,44 ha, co klasyfikuje powiat na drugim po powiecie opatowskim miejscu w województwie (średnia powierzchnia gospodarstwa w województwie wynosi 3,66 ha). Największe rozdrobnienie gospodarstw występuje w Gminach Nagłowice oraz Sobków.

Dominującą pozycję w strukturze upraw powiatu zajmują zboża (82,5 % ogólnej powierzchni zasiewów w 2002r.), ziemniaki (8,5 % zasiewów) oraz użytki zielone z przeznaczeniem na pasze dla inwentarza żywego. Na bazie produkcji zbóż rozwija się produkcja trzody chlewnej oraz drobiarstwo.

Uprawia się tu zboża (gm. Jędrzejów, Sędziszów, Oksa), ziemniaki (gm. Sędziszów, Wodzisław), rośliny motylkowe, rzepak (gm. Jędrzejów, Wodzisław, Nagłowice), tytoń (gm. Nagłowice, Jędrzejów), hoduje bydło (gmina Wodzisław, Sędziszów), trzodę chlewną (gm. Sędziszów, Oksa, Nagłowice, Jędrzejów) drób (gm. Oksa, Jędrzejów). Ponadto gm. Wodzisław słynie z produkcji zdrowej żywności, w gminie Słupia rozwinięte jest sadownictwo. Szczególnie korzystne tereny do uprawy zdrowej żywności, warzyw, ziół, upraw pod szkłem i osłonami posiada gmina Imielno.

#### 4.3. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Podstawowym elementem krajobrazu są niewielkie pola o zróżnicowanych uprawach. Miedze i obrzeża pól porośnięte są rzadkimi w skali kraju roślinami towarzyszącymi uprawom, takimi jak kurzyślad błękitny, jaskier polny, czeczryca grzebieniowa, włóczydło polne czy pszonik wschodni. Krajobraz ten urozmaicają niewielkie kompleksy leśne oraz doliny biegnące wzdłuż rzek. Są to wielogatunkowe zarośla leszczynowe i taminowe z dużym udziałem gatunków świerków, dębów. Dominującym gatunkiem lasotwórczym w powiecie jest Sosna pospolita (*Pinus silvestris*), której udział w drzewostanach wynosi 76 %. Poza sosną dość znaczny udział ma Brzoza brodawkowata (*Betula verrucosa*).

Najlepszą metodą wzmocnienia ochrony gatunkowej jest zastosowanie ochrony powierzchniowej stanowisk w formie rezerwatów lub przynajmniej użytków ekologicznych.

Rezerваты na terenie powiatu jędrzejowskiego to rezerваты częściowe. Można poddawać je zabiegom ochronnym, odpowiednio dla potrzeb określonych w planie ochrony rezerwatu. Dopuszczony jest w nich ruch turystyczny wyłącznie po oznakowanych szlakach.

- „Lubcza” w miejscowości Lubcza (Gmina Wodzisław) - rok utworzenia 1959, pow. w ha - 6,50. Przedmiot ochrony stanowiska relikтового miłka wiosennego - typ rezerwatu florystyczny.
- „Gaj” w miejscowości Sudół Gaj (Gmina Jędrzejów) - został utworzony w 1959, o pow. 5,90 ha. Przedmiot ochrony stanowiska storczyka obuwika występującego jako element runa w lesie i młodnikach dębowych.

Na terenie gminy Sobków projektuje się utworzenie częściowego rezerwatu przyrody „Sobków”, położonego w obrębie tzw. „Międzygórz Sobkowskich”, na których występuje kserotermiczna roślinność stepowa, z objętymi ochroną roślinami naczyniowymi.

Tabela 16. Wykaz pomników przyrody żywej i nieożywionej na terenie gmin powiatu jędrzejowskiego

Lp.	Gmina	miejscowość	Nazwa obiektu
1.	Jędrzejów	Chorzewa Łścin	Lipa drobnolistna Dziesięć lip drobnolistnych
2.	Małogoszcz	Wygnanów Małogoszcz	Lipa Jaskinia „Piekło”

3.	Nagłowice	Nagłowice Nagłowice Jarnowice Jarnowice Zdanowice	Dęby „Rejowskie” Aleja lipowa Dęby Lipa Źródło „Przezno”
4.	Imielno	Mierzwin Stawy Stawy	Lipa drobnolistna Lipa drobnolistna Wierzba biała
5.	Oksa	Kanice Stare Zakrzów Rzeszówek Rzeszówek Rzeszówek Oksa	Odsłonięcie geologiczne Dęby Głazy narzutowe Modrzew i lipy Dęby Aleje modrzewiowe
6.	Słupia Jędrzejowska	Dąbrowica Obiechów	Źródło Źródło „Św. Jana”
7.	Wodzisław	Laskowa Lubcza	Źródło Klon i Lipa

Źródło: Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie

Zarejestrowano również kilkadziesiąt pomników przyrody żywej oraz 6 pomników przyrody nieożywionej.

Ustawowo obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się tereny o różnych typach ekosystemów, w których się powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. Są to tereny szczególnie atrakcyjne przyrodniczo, pełniące główne funkcje turystyczno-wypoczynkowe, dlatego też są one adaptowane przez rozbudowę bazy noclegowej i gastronomicznej, zarówno dla krótkiego wypoczynku weekendowego, jak i urlopowego (stacjonarnego). Obszary te wyznacza się w skali gminy lub powiatu.

Na terenie powiatu znajduje się kilka zespołów krajobrazowych, które zostały włączone do:

- Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego,
- Miechowsko-Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego,
- Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Użytki ekologiczne stanowią stosunkowo łatwą do wprowadzenia, a istotną z praktycznego punktu widzenia formą ochrony przyrody. Tworzy się je w celu ochrony pozostałości naturalnych ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowiska.

Użytkami ekologicznymi mogą być np.: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne, śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew, krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności. Użytki ekologiczne, wyznaczone decyzją Rady Gminy, pozostawione samoistnym przemianom naturalnym oddziałują pozytywnie na środowisko. Często mogą stanowić element enklawy ekosystemów z elementami flory i fauny utrzymującej się w zmienionym krajobrazie gospodarczym jako pozostałości zbiorowisk naturalnych. Często stanowią ostoję zwierząt.

Oczka wodne mogą pozytywnie oddziaływać na produkcję rolną poprzez zdolności retencyjne wód powierzchniowych i tworzenie korzystnych dla rozwoju roślin warunków mikroklimatycznych. Bujna roślinność użytków ekologicznych, często nitrofilna, wykorzystuje z gleb substancje biogenne i metale ciężkie. Inwentaryzacja przyrodnicza prowadzona w gminach w związku z opracowaniem regionalnych planów zagospodarowania przestrzennego może służyć do wytypowania licznych użytków ekologicznych, ponieważ krajobraz naszego powiatu obfituje w interesujące obiekty, które w szerszych perspektywach mogą być ujęte w rozwoju turystyki kwalifikowanej tj. szlaki piesze, drogi rowerowe, spływy kajakowe, drogi, trakty leśne przeznaczone do jazdy konnej, dlatego też nakłaniamy władze samorządowe, społeczności lokalne do bliższego zapoznania się z walorami przyrodniczymi okolicy, w której mieszkamy.

Na terenie powiatu zarejestrowano 6 użytków ekologicznych w obrębie Nadleśnictwa Jędrzejów w gminach: Jędrzejów, Sobków, Słupia Jędrzejowska, Nagłowice i Oksa. Z uwagi na powyższe uwarunkowania należy wspierać działania, których efektem byłoby zwiększenie ilości użytków rolnych.

#### 4.4. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych powiatu

##### Wody podziemne

Bezpośredni związek z budową geologiczną ma występowanie wód podziemnych. Na terenie powiatu wody podziemne występują w utworach jurajskich, kredowych i lokalnie czwartorzędowych.

Teren powiatu jędrzejowskiego jest obszarem zasobnym w wodę podziemną, która jest głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze. Częściowo poziomy te nie są izolowane od powierzchni terenu warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Istnieje zatem duże ryzyko

narażenia tych wód na wpływy zanieczyszczenia antropogenicznego. Niezmiernie istotnym ogniskiem zanieczyszczeń, które może prowadzić do degradacji wód podziemnych, są składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, zlokalizowane na powierzchni terenu, zakłady przemysłowe, oczyszczalnie ścieków, wody powierzchniowe. Znaczne zasoby wód w powiecie związane są z dolinami i pradolinami, a przez to narażone na kontakty z zanieczyszczonymi wodami rzek.

Na terenie całego powiatu poziomy wodonośne występujące w utworach jury i kredy stanowią Główne Zbiorniki Wód Podziemnych GZWP. Ochrona GZWP wynika na tych obszarach z istniejących i obowiązujących przepisów (Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne, Dz. U. Nr 115, poz. 1229).

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w obrębie powiatu to:

- GZWP 408 - niecka miechowska NW (Cr<sub>3</sub>)
- GZWP 409 - niecka miechowska SE (Cr<sub>3</sub>)
- GZWP 416 - „Małogoszcz” (J<sub>3</sub>)

Poziom wodonośny górnourajski związany jest z wapieniami oolitowymi, pelitycznymi i kredowymi występującymi w północno-wschodniej części powiatu. Zwierciadło wody występuje na głębokości 15-50 m i może występować pod niewielkim napięciem hydrostatycznym. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia. Jakość wody podziemnej w większości badanych studniach wierconych wykazuje Ib klasę czystości, odpowiadającą wymaganiom stawianym wodzie do spożycia przez ludzi. Lokalnie mogą zawierać podwyższoną zawartość żelaza i manganu wymagającą prostego uzdatniania. Poziom ten podlega ochronie w granicach GZWP nr 416 „Małogoszcz” o charakterze szczelinowo-krasowym.

Poziom wodonośny w utworach kredy dolnej ujmowany jest w rejonie Małogoszczy i związany jest z występowaniem piaskowców i piasków. Ze względu na nieznaczne rozprzestrzenienie tych utworów poziom ten nie ma znaczenia użytkowego.

Poziom wodonośny w utworach kredy górnej jest podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych i przemysłowych regionu. Zwierciadło wody występuje na głębokości 15-50 m i może występować pod niewielkim napięciem hydrostatycznym. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia z powierzchni. Jakość wody podziemnej w większości badanych studniach wierconych wykazuje Ib klasę czystości, odpowiadającą wymaganiom stawianym wodzie do spożycia przez ludzi. Lokalnie mogą zawierać podwyższoną zawartość żelaza i manganu, wymagające prostego uzdatniania. Poziom ten podlega ochronie w granicach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych o charakterze porowo-szczelinowym GZWP nr 408 - Niecka Miechowska NW i nr 409 Niecka Miechowska SE.

Czwartorzędowe piętro wodonośne tworzą poziomy podglinowe, międzyglinowe i poziomy dolin rzecznych. Lokalnie poziom ten znajduje się w łączności hydraulicznej z niżej występującym poziomem jurajskim i kredowym. Poziom ten występuje na całym terenie powiatu lecz nie stanowi ciągłej warstwy wodonośnej. Ujmowany jest on studniami kopanymi na potrzeby lokalne indywidualnych gospodarstw rolnych. Zwierciadło wody jest przeważnie swobodne i występuje na głębokości kilku metrów. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia. Jakość wody podziemnej wykazuje podwyższoną zawartość żelaza i manganu.

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt wykorzystywania ich na szeroką skalę jako podstawowe źródło dla celów zaopatrzenia ludności w wodę oraz jako uzupełnienie wykorzystywanych wód powierzchniowych o niższej jakości. Ponadto stanowią rezerwę wody pitnej dla przyszłych pokoleń.

Monitoring wód podziemnych, którego głównym zadaniem jest rozpoznawanie oraz stała kontrola jakości zbiorników wód o znaczeniu regionalnym, prowadzony jest na terenie powiatu jędrzejowskiego w ramach monitoringu regionalnego i krajowego. Monitoring ten posiada szczególne znaczenie, bowiem przedmiotem badań są wody przeznaczone do spożycia przez ludzi i na potrzeby gospodarcze. Pozwala on na bieżącą ocenę stanu jakości tych wód oraz na poznanie kierunków zachodzących zmian, powodowanych przez zanieczyszczenia antropogeniczne. Badania terenowe i opróbowania prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny, a analizy chemiczne pobranych próbek wody wykonuje Centralne Laboratorium Chemiczne PiG w Warszawie.

W ramach sieci monitoringu krajowego na terenie powiatu obserwowane są cztery otwory hydrogeologiczno-badawcze, znajdujące się na stacji hydrogeologicznej w m. Białowieża gm. Sędziszów. Na stacji tej obserwowane są wody poziomu: czwartorzędowego (nr punktu 1512), dolnokredowego (nr punktu 421), górnokredowego (nr punktu 423), górnourajskiego (nr punktu 422). Monitoring ten

prowadzony jest od 1991r przez PIG Warszawa. Badania przeprowadzone w 2002r. wykazały, iż wody podziemne poziomu czwartorzędowego znajdowały się w II klasie - średniej jakości (przekroczenia Fe, Mn), wody poziomu Cr<sub>3</sub> - II klasa - średniej jakości, wody poziomu Cr<sub>1</sub> - Ib - wysokiej jakości (przekroczone Fe), wody poziomu J<sub>3</sub> - III klasa - niskiej jakości (przekroczone Fe, Mn).

W ramach sieci monitoringu regionalnego na terenie powiatu obserwowanych jest sześć studni głębinowych obejmujących poziom górnokredowy - nr punktu 81, 82, 83, 84, 85, 86 oraz jedna studnia głębinowa, obejmująca poziom górnouralski - nr punktu 62. Studnie te obserwowane są od 1992r. przez Państwowy Instytut Geologiczny, Oddział Świętokrzyski w Kielcach. Początkowo badania prowadzono dwa razy w roku, a od 1997r. - raz w roku. Badania przeprowadzone w 2002r. wykazały wysoką jakość wód podziemnych - klasa Ib, natomiast w punktach 81 i 86 niską jakość (III klasa), ze względu na przekroczenia: Fe, Mn, NO<sub>2</sub>.

#### Wody powierzchniowe

Główną rzeką powiatu jest Nida (w początkowym odcinku Biała Nida płynąca w północnej części powiatu z zachodu na wschód - 52,4 km), przepływająca we wschodniej części terenu z północy na południe. Jest to typowa rzeka nizinna, płynąca na piaszczystym podłożu po szerokiej terasie zalewowej pokrytej łąkami. Długość rzeki przepływającej przez powiat wynosi ok. 40 km. Najbardziej charakterystyczną cechą Nidy jest jej naturalny układ hydrologiczny, a jego najważniejszym elementem jest meandrowanie rzeki z licznymi zakolami i starorzeczami. Głównymi prawobrzeżnymi dopływami na omawianym obszarze są rzeki: Łososina, Brzeźnica (16,8 km) i Mierzawa (52,3 km) z dopływem Mozgawa.

Przez zachodnią część gminy Słupia Jędrzejowska przepływa z południa na północ rzeka Pilica (dł. w granicach powiatu ok. 4 km).

Rzeki powiatu wykazują w ciągu roku wahania stanu wód, powodowane zmiennością zasilania. Wysokie stany wód towarzyszą wezbraniom wiosennym (roztopy) i letnim, a niskie stany występują w czerwcu, na początku lipca oraz jesienią.

Znaczna część powiatu pokryta jest okresowo prowadzącymi wodę rowami melioracyjnymi założonymi w różnych okresach.

W systemie zarządzania gospodarką wodną obszar powiatu należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, natomiast niewielki obszar zlewni Pilicy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Stan czystości wód powierzchniowych, na terenie województwa świętokrzyskiego, oceniany jest corocznie w oparciu o analityczne pomiary kontrolne, realizowane w ramach monitoringu środowiska dla wód powierzchniowych płynących (sieć krajowa i regionalna) oraz zbiorników zaporowych (sieć regionalna). Badania te wykonuje Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach. Podstawowym celem monitoringu jest dostarczenie informacji o stanie czystości wód powierzchniowych, niezbędnych dla ich ochrony i wspomagania procesów zarządzania zasobami wodnymi.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego monitoringiem regionalnym wód powierzchniowych objęta jest rzeka Biała Nida (2 punkty) i Nida (2 punkty), Mierzawa (2 punkty) oraz Łososina (punkt w Bocheńcu ujęcie do Nidy) i Brzeźnica (Borszowice ujęcie do Nidy). Monitoringiem krajowym objęta są rzeka Pilica (punkt w Szczekocinach pow. włoszczowski).

Badania wody rzeki Białej Nidy prowadzone w roku 2001 wykazały na całej długości III klasę czystości ze względu na ChZT-Mn i m. Coli. Badania prowadzone w 2002 r. wykazały na odcinku od źródeł do 7,2 km III klasę czystości ze względu na zawiesinę i azotyny, natomiast pozostały odcinek do połączenia z Czarną Nidą - II klasę czystości ze względu na fosfor, azotyny, ChZT-Mn i m. Coli.

Wody rzeki Nidy prowadziły, na terenie powiatu jędrzejowskiego, zarówno w roku 2001 jak i 2002 wody nie odpowiadające normom ze względu na: zawiesinę, azotyny, fosfor og., m. Coli.

Badania wody rzeki Mierzawy prowadzone w roku 2001 wykazały na całej długości III klasę czystości ze względu na azotyny, fosfor ogólny i m. Coli. Badania prowadzone w 2002r. wykazały III klasę czystości, a w środkowym odcinku non, ze względu na azotyny i m. Coli.

Rzeka Pilica w punkcie pomiarowym w Szczekocinach w roku 2001 prowadziła wody III klasy czystości - azotyny, fosfor og., m. Coli, natomiast w 2002r. wody nie odpowiadające normom - azotyny.

Podstawowe źródła zanieczyszczenia wód powierzchniowych to ścieki (surowe lub niedostatecznie oczyszczone) komunalne z jednostek osadniczych.

Pomimo tak niekorzystnej klasyfikacji wód powierzchniowych na terenie powiatu obserwuje się stopniową poprawę ich jakości.

Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych jest wynikiem restrukturyzacji wielu gałęzi przemysłu, rezygnacji z technologii uciążliwych dla środowiska, regresu gospodarczego, większej (z roku na rok) ilości oczyszczalni ścieków oraz rozwoju technologii pozwalających na wyższą efektywność (wysoki stopień) redukcji zanieczyszczeń.



Podstawowymi źródłami antropogenicznego zanieczyszczenia wód powierzchniowych są odprowadzane do wód (surowe lub niedostatecznie oczyszczone) ścieki:

- komunalne z jednostek osadniczych,
- przemysłowe,
- wody opadowe z terenów zurbanizowanych,
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych (głównie związków biogenych) i komunikacyjnych.

Na jakość wód w powiecie jędrzejowskim znaczący wpływ mają ładunki zanieczyszczeń wnoszone z sąsiednich terenów (powiatów) przez rzeki nie dotrzymujące parametrów zakładanych klas.

Na omawianym obszarze istnieje jeden niewielki zaporowy zbiornik wodny „Małogoszcz” na rzece Łososina. Funkcjonują dwa ujęcia wód powierzchniowych. Służą one celom przemysłowym i zlokalizowane są w na rzece Łososina dla Cementowni „Małogoszcz” oraz na rzece Mierzawa na potrzeby PKP w Sędziszowie.

#### Melioracje wodne i obiekty małej retencji

Woda w środowisku przyrodniczym spełnia wiele funkcji - jako środek produkcji rolniczej wpływa na wysokość i jakość plonów, kształtuje zróżnicowanie elementów biologicznych, jest niezbędnym czynnikiem zachowania walorów przyrodniczych, stanowi podstawowy czynnik rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego.

Retencja umożliwia zmagazynowanie części odpływu wody w okresach jej nadmiaru oraz wykorzystanie nagromadzonej wody w okresach posusznych. Jest to równoznaczne ze zwiększeniem zasobów wodnych (poprawą struktury bilansu wodnego). Małą retencją na terenie powiatu jędrzejowskiego przedstawia tabela 17.

Na terenie powiatu realizowane są również zadania z zakresu melioracji podstawowej, tj. regulacji rzek oraz modernizacji wałów przeciwpowodziowych. Na terenach poszczególnych gmin, gdzie zwierciadło wody podziemnej zalega płytko pod powierzchnią terenu, prowadzone są prace związane z odwodnieniem gruntów za pomocą rowów melioracyjnych. Przeprowadzono również częściową regulację mniejszych cieków wodnych. Prace te są ciągle kontynuowane.

Tabela 17. Mała retencja na terenie powiatu jędrzejowskiego

Gmina	Miejscowość	Przeznaczenie	Powierzchnia [ha]
Jędrzejów	Chorzewa	6 stawów rybnych-nieczynne	27
	Chorzewa	2 stawy rybne	9,6
	Lasków	Staw rybny	4,0
	Potok Wielki	5 stawów rybnych	2,15
	Mnichów	przeciwpożarowy	0,05
Sędziszów	Sędziszów	Stawy rybne	3,8
	Krzelów	34 stawów rybnych	40,2
		Kilkanaście zbiorników na retencje i p.poż oraz hodowlane	9,2
Małogoszcz	„Małogoszcz”	retencyjny	28,6
	Lasochów	Staw rybny	b.d.
Imielno	Stawy	Stawy rybne	17,14
	Opatkowice Murowane	Stawy rybne	1,47
Nagłowice	Marianów	Stawy rybne	154,0
	Rakoszyn	Stawy rybne	160,0
	Rakoszyn	Stawy rybne	6,0
Oksa	Oksa	Stawy rybne	47,0
	Lipno	Stawy rybne	25,0
	Pawężów	Stawy rybne	13,0
	Rzeszówek	Stawy rybne	21,0
Słupia Jędrzejowska	Słupia	Zbiornik naturalny	3,15
	Rożnica	Zbiornik naturalny	1,0
	Sprowa	Stawy rybne-fragment	1,5
	Czarny Las	Stawy rybne	20,0
	Dąbrowica	Stawy rybne	1,0
Sobków	Korytnica	7 stawów rybnych	60,0
	Korytnica	Staw rybny	1,43
	Ossowa	Stawy rybne	1,0
Wodzisław	Brzezie	Retencyjno-gospodarczy	13,5
	Mieronice	Stawy rybne	29,0

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Jędrzejowskiego 2004-2011

#### 4.5. Walory i osobliwości przyrodnicze powiatu jędrzejowskiego. Powiat jędrzejowski a ponadlokalne, ogólnopolskie i europejskie systemy ochrony przyrody

Naturalnym bogactwem powiatu jędrzejowskiego są lasy, których powierzchnia w powiecie wynosi 23 816 ha, stanowiące w większości własność Skarbu Państwa.

Tabela 18. Stan lasów w powiecie jędrzejowskim

Lp.	Gmina	Pow. lasów [ha]	% lesistości
1.	Jędrzejów	5 159	21,9
2.	Sędziszów	2 316	15,9
3.	Małogoszcz	3 945	26,97
4.	Słupia Jędrzejowska	1 390	12,6
5.	Sobków	3 083	21,0
6.	Wodzisław	2 138	12,0
7.	Nagłowice	2 736	23,3
8.	Oksa	1 957	21,7
9.	Imielno	1 092	10,8

Źródło: GUS

Lesistość powiatu obecnie wynosi ok. 19,9 % (przy średniej wojewódzkiej - ok. 28,3% i średniej krajowej - 28,5 %). Lesistość w powiecie rozłożona jest nierównomiernie. Gminy o największej lesistości to: Małogoszcz, Jędrzejów i Nagłowice.

W strukturze własnościowej dominują lasy, stanowiące własność Skarbu Państwa i znajdujące się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. W powiecie jędrzejowskim lasy znajdują się w zarządzie Nadleśnictw: Jędrzejów, Włoszczowa i Pińczów. Największą powierzchnię zajmuje Nadleśnictwo Jędrzejów, o powierzchni ogólnej 15 002 ha. Przeciętny wiek drzewostanów wynosi ponad 70 lat.

Prywatne kompleksy leśne są zazwyczaj rozdrobnione i mieszczą się w przedziałach: 0,10-1,0 ha oraz 1,01 ha - 5,00 ha.

W Nadleśnictwie Jędrzejów powierzchnia lasów ochronnych wynosi około: 3760,56 ha.

Na terenie Nadleśnictwa Jędrzejów znajduje się jeden rezerwat „Gaj”, utworzony w celu zachowania stanowiska storczyka - obuwika pospolitego, występuje tu również stanowisko długosza królewskiego (wieś Węgleszyn). Ponadto na terenie obrębu Nagłowice znajduje się „Cmentarzysko kultury łużyckiej”, które przedstawia dużą wartość dla badań dawnymi dziejami regionu.

Podstawą gospodarki leśnej w lasach prywatnych są uproszczone plany urządzenia lasów. Plany te warunkują prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej.

Na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin w najbliższych latach (do 2010r.) do zalesienia jest ponad 4 000 ha gruntów.

Ważnym elementem przyrody są zasoby zwierzyny łownej. Podstawową zwierzyną łowną w powiecie jędrzejowskim jest zwierzyna drobna, którą reprezentują: lis, zając, bażant, kuropatwa, dzika kaczka. Zmniejszają się obszary występowania pospolitych wcześniej gatunków, a zwierzyna drobna podlega coraz silniejszej presji drapieżników, zwłaszcza lisów. Zwierzyna gruba (łoś, jeleń, sarna, dzik) jest mało liczna.

Ważnym elementem szaty roślinnej na terenach ubogich w lasy są zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, przydrożne, rosnące na placach, skwerach i nieruchomościach. Pieczę prawną nad utrzymaniem tej roślinności sprawują gminy.

Zauważa się jeszcze wiele obszarów w gminach nie użytkowanych, szpecących chwastami, zaśmiecaniem. Zagospodarowanie ich z wykorzystaniem drzew, krzewów, a nawet kwiatów, poprawiłoby niewątpliwie estetykę otoczenia, wzbogaciło środowisko przyrodnicze i urozmaiciło krajobraz. Działania w tej mierze zależą jednak od inicjatywy społeczności lokalnej.

W przypadku obszarów leśnych daje się zaobserwować utratę naturalnego charakteru drzewostanu na rzecz szybciej rosnących monokultur sosnowych. Może skutkować to obniżeniem odporności drzewostanów oraz zwiększeniem ich podatności na czynniki chorobotwórcze.

W lasach prywatnych zagrożeniem jest rozdrobnienie kompleksów i brak planowego gospodarowania. Powoduje to przerwanie ciągłości naturalnych ekosystemów i ograniczenie liczby nisz ekologicznych, stanowiących ostoje zwierząt.

Dla lasów ogólnymi zagrożeniami są: pożary, kradzieże drewna, zaśmiecanie ich w pobliżu terenów mieszkaniowych i dróg. Niewystarczająca jest także ilość i jakość infrastruktury turystycznej i komunalnej w sąsiedztwie lasów. Według informacji nadleśnictw ogólny stan drzewostanów na terenie powiatu jędrzejowskiego jest dobry.

Po akcesji do UE zalesienia gruntów rolnych realizowane będą najprawdopodobniej jako jedno z działań Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich, który wykluczy stosowanie krajowej ustawy o zalesieniach (ustawa z dn. 8 czerwca 2001r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia, Dz.U. 73, poz. 764 z późn. zm.).

Obszar powiatu jędrzejowskiego posiada wysokie walory przyrodnicze w krajowym i regionalnym układzie przestrzennym oraz pełni ważne funkcje ekologiczne poprzez funkcjonowanie tu doliny rzeki Nidy.

Krajowa Sieć Ekologiczna ECONET-Polska. Przyjmuje się, iż w strukturze krajobrazu ekologicznego głównym wyróżnikiem są ekosystemy, charakteryzujące się największą bioróżnorodnością, zagęszczeniem gatunków i naturalnością. Są to węzły ekologiczne powiązane między sobą korytarzami ekologicznymi, umożliwiającymi ich zasilanie poprzez przepływ materii, energii oraz informacji genetycznej. Funkcje takich korytarzy i ciągów pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne.

Na teren powiatu jędrzejowskiego wchodzi fragment korytarza ekologicznego znaczeniu krajowym - Dolina Nidy. Wskazane jest również wyznaczenie na terenie powiatu sieci korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym. Do pełnienia tych funkcji predysponowane jest dolina rzeki Mierzawy i jej dopływów.

W projektowanym systemie europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 na terenie powiatu wskazano obszary o wysokich wartościach przyrodniczych, do których należą:

- Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie (SOO), obejmujące fragmenty gmin: Jędrzejów (279,1 ha), Sobków (574,2 ha) i Małogoszcz (334,6 ha);
- Lasy Włoszczowskie (SOO) - obejmujące fragment powierzchni gminy Oksa (139,1 ha);
- Ostoja Nidziańska (SOO) - w granicach gminy Imielno (2 401,3 ha, przyjęta uchwałą nr X/83/04 przez Radę gminy z dn. 12.03.04)).

Jednym z głównych walorów ostoi w ramach zaproponowanych obszarów są lasy oraz roślinność bagienna, torfowa.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego wielkoprzestrenny system ochrony przyrody obejmuje 61,9 % ogólnej powierzchni powiatu. Tworzą go: 2 parki krajobrazowe i ich otuliny oraz 3 obszary chronionego krajobrazu (OChK) - tabela 19.

Tabela 19. Wielkoprzestrenny system ochrony przyrody

Forma ochrony	Powierzchnia w powiecie [ha]	Zasięg
Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy	2312	wschodni fragment gm. Małogoszcz
Nadnidziański Park Krajobrazowy	684	wschodni fragment gm. Imielno
Konecko-Łopuszański OchK	7718	północny fragment gm. Małogoszcz
Włoszczowsko-Jędrzejowski OChK	37857	gm. Oksa oraz część gm. Małogoszcz, Nagłowice, Jędrzejów, Sobków, Imielno
Miechowsko-Działoszycki OchK	27001	część gm. Słupia Jędrzejowska, Sędziszów, Imielno, Wodzisław, Jędrzejów

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Jędrzejowskiego 2004-2011

Ważnym zadaniem jest objęcie ochroną parków podworskich i pozostałości parków podworskich, zlokalizowanych na terenie wszystkich gmin powiatu jędrzejowskiego. Zadanie to należy realizować we współdziałaniu z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody i Zarządem Parków Krajobrazowych oraz w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W pierwszej kolejności należy dokonać oceny stanu tych obiektów.

Jednym z charakterystycznych walorów środowiska w powiecie jędrzejowskim jest istnienie tu niewielkich, ale ważnych przyrodniczo naturalnych zbiorników retencyjnych (terenów podmokłych, oczek wodnych, nieuregulowanych odcinków cieków). W niektórych przypadkach konieczna wydaje się renaturyzacja części ekosystemów (dolin rzecznych, łąk, zbiorowisk zaroślowych).

## 5. Sfera techniczna w powiecie jędrzejowskim

### 5.1. Drogi

Podstawą dla prawidłowego funkcjonowania transportu jest odpowiednia sieć dróg. Obsługę komunikacyjną powiatu jędrzejowskiego zapewnia system dróg o znaczeniu regionalnym, powiatowym i lokalnym.

Przez teren powiatu przebiega 70 km dróg krajowych, 61 km dróg wojewódzkich, 648,1 km powiatowych oraz 356 km dróg gminnych. Łącznie na terenie powiatu znajduje się 1.135 km dróg.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego nawierzchnię twardą posiada 91,2 % dróg powiatowych. Liczba obiektów mostowych w ciągu dróg powiatowych wynosi 44 szt. o łącznej długości mostów 901,2 mb.

Stan dróg powiatowych według asortymentów na terenie powiatu jędrzejowskiego kształtuje się następująco:

1. Gruntowe - 53,707 km.
2. Klinkierowe - 1,005 km

3. Tłuczniowe - 76,324 km.
4. Powierzchniowe utrwalenie - 241,173 km.
5. Bitumiczne - 276,933 km.

Stan techniczny dróg:

- stan krytyczny (wymagający zabiegów modernizacyjnych) - 259,458 km stanowi to 43,89 %.
- stan ostrzegawczy (wymagający zabiegów w postaci wzmocnień, odnów) - 156,039 km, co stanowi 26,4 % ogółu dróg powiatowych twardych,
- stan zadawalający (ewentualne remonty) - 175,658 km co stanowi 29,71 % ogółu dróg powiatowych twardych.

Według stanu w dniu 20.08.2004r. w powiecie jędrzejowskim zarejestrowana jest następująca ilość pojazdów:

- Samochody osobowe 21306
- Samochody ciężarowe 4013
- Autobusy (mikrobusy) 236
- Ciągniki rolnicze 8140
- Motocykle i skutery 2206

Jedną z najważniejszych inwestycji drogowych, która zostanie zrealizowana w ciągu najbliższych lat będzie budowa obwodnicy Jędrzejowa. Wstępny termin oddania do użytku wspomnianej inwestycji to 2005 rok.

Z uwagi na zły stan dróg powiatowych decydujące znaczenie dla zwiększenia możliwości rozwojowych Powiatu będzie miała modernizacja dróg powiatowych. W ten sposób możliwe będzie zwiększenie dostępności Powiatu dla potencjalnych inwestorów, czy turystów.

## 5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Teren powiatu jędrzejowskiego jest obszarem zasobnym w wodę podziemną, która jest głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze. Do zbiorowego zaopatrzenia wykorzystywane są przede wszystkim wody poziomu jurajskiego i kredowego.

Poza ujęciami do zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców powiatu wody podziemne eksploatowane są przez zakłady przemysłowe posiadające własne ujęcia. Najintensywniej eksploatowany jest poziom jurajski przez Cementownię „Małogoszcz” oraz poziom kredowy przez Fabrykę Kotłów „SEFAKO” S.A. w Sędziszowie.

Tabela 20. Zestawienie zasobów wód głównych użytkowych poziomów wodonośnych oraz poboru wody na potrzeby komunalne w gminach powiatu jędrzejowskiego.

Lp.	Gmina	Stopień zwodociągowania [%]	Dł. sieci [km] / ilość przyłączy	Ujęty poziom wodonośny	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć [m <sup>3</sup> /h]	Rzeczywisty pobór wody przez ujęcia wodociągowe [m <sup>3</sup> /rok]
1.	Jędrzejów		116,3/3482	Cr <sub>3</sub>	628	1 199 346
2.	Sędziszów	42	82,2/1381	Cr <sub>3</sub>	574	195 100
3.	Małogoszcz	80	77,4/1643	Cr <sub>3</sub> +J <sub>3</sub>	366	391 300
4.	Imielno	85	67,2/1093	Cr <sub>3</sub>	b.d.	168 000
5.	Nagłowice	14,6	12,2/217	Cr <sub>3</sub>	151	34 200
6.	Oksa	52	19,3/496	Cr <sub>3</sub>	113	b.d.
7.	Słupia Jędrzejowska			Brak		
8.	Sobków	80	84,2/1765	J <sub>3</sub>	443,2	123 337
9.	Wodzisław	63	95,35/1407	Cr <sub>3</sub>	882	149 100

Źródło: Powiatowy Program Ochrony Środowiska

Funkcjonują dwa ujęcia wód powierzchniowych. Służą one celom przemysłowym i zlokalizowane są w na rzece Łososina dla Cementowni „Małogoszcz” oraz na rzece Mierzawa na potrzeby PKP w Sędziszowie.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego obecnie funkcjonuje 11 oczyszczalni ścieków komunalnych. Charakterystykę oczyszczalni przedstawia tabela 21. Funkcjonuje również kilkanaście oczyszczalni lokalnych, na potrzeby pojedynczych obiektów oraz oczyszczalnie ścieków przemysłowych. Trzy gminy powiatu nie posiadają na swoim terenie oczyszczalni ścieków - gm. Oksa, Imielno i Sobków.

Tabela 21. Oczyszczalnie ścieków komunalnych powiatu jędrzejowskiego

Gmina	Długość sieci [km] / ilość przyłączy	Miejscowość	Typ oczyszczalni	Dopuszczalna przepustowość	Obecna przepustowość
Jędrzejów	56,6/1689	Jędrzejów	mechaniczno-biologiczna	8620	5200 m <sup>3</sup> /d
Sędziszów	4,8/miasto	Sędziszów	mechaniczno-biologiczna	1300 m <sup>3</sup> /d	400-600 m <sup>3</sup> /d
Małogoszcz	23,8/450	Zakrucze	mechaniczno-biologiczna	1650 m <sup>3</sup> /d	800 m <sup>3</sup> /d
Nagłowice	5,0/108	Nagłowice Warzynice	mechaniczno-biologiczna biologiczna	85 m <sup>3</sup> /d 20 m <sup>3</sup> /d	75 m <sup>3</sup> /d 12 m <sup>3</sup> /d
Słupia Jędrzejowska	3,7/98	Słupia Jędrzejowska	mechaniczno-biologiczna	120 m <sup>3</sup> /d	50 m <sup>3</sup> /d
Wodzisław	6,4/144	Wodzisław Przyłęczek Lubcza	mechaniczno-biologiczna biologiczna mechaniczno-biologiczna	340 m <sup>3</sup> /d 45 m <sup>3</sup> /d 40 m <sup>3</sup> /d	130 m <sup>3</sup> /d 18 m <sup>3</sup> /d 15 m <sup>3</sup> /d

Źródło: Powiatowy Program Ochrony Środowiska

Gospodarka wodno-ściekowa na terenie powiatu jędrzejowskiego nie jest w wystarczającym stopniu rozwinięta. Obecnie celem priorytetowym jest podniesienie stopnia skanalizowania poszczególnych miejscowości i wybudowanie kolektorów przesyłowych w celu odprowadzania ścieków do oczyszczalni.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego (w dniu 31.12.2001r.) rozdzielcza sieć wodociągowa liczyła 473,4 km przy jednoczesnym funkcjonowaniu 9.946 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych. W 2001 roku zużycie wody z wodociągów we wszystkich gospodarstwach domowych wyniosło 2.576,9 dam<sup>3</sup>, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało 27,9 m<sup>3</sup>. Jest to jeden z wyższych wskaźników wśród powiatów województwa świętokrzyskiego. Średnia dla województwa wyniosła w tym wypadku 27,2 m<sup>3</sup> wody.

Tabela 22. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna według gmin w km - stan na 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	
	wodociągowa	kanalizacyjna	wodociągowe	kanalizacyjne
Powiat jędrzejowski	473,4	96,4	9.946	2.347
Gmina Imielno	67,2	0	1.079	0
Gmina Jędrzejów	101,4	49,3	3.032	1.480
Gmina Małogoszcz	70,8	18,3	1.594	388
Gmina Nagłowice	12,2	3,3	218	27
Gmina Oksa	19,4	0	468	0
Gmina Sędziszów	75,6	5,2	1.257	89
Gmina Słupia	2,5	7,7	6	197
Gmina Sobków	40,3	0	891	0
Gmina Wodzisław	84	12,6	1.401	166

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach

Powiat jędrzejowski posiada mały udział zużycia wody przez zakłady w celach przemysłowych. W 2001r. do kategorii zakładów zużywających wodę zaliczono 11 przedsiębiorstw, z czego 5 to zakłady odprowadzające ścieki wymagające oczyszczania bezpośrednio do wód powierzchniowych. Na potrzeby przemysłu zużyto 547 dam<sup>3</sup> wody, co stanowiło tylko 0,053 % zużycia wody w województwie świętokrzyskim (na potrzeby przemysłu). Pobór wody na potrzeby zakładów odbywał się tylko z wód podziemnych (491 dam<sup>3</sup>) oraz powierzchniowych (176 dam<sup>3</sup>).

Na terenie miast wchodzących w skład powiatu odsetek osób korzystających z wodociągu wynosił w 2001:

- Jędrzejów - 86,1 %
- Małogoszcz - 52, %
- Sędziszów - 54,4 %

W stosunku do innych miast z terenu województwa wskaźnik kształtuje się na niskim poziomie. Średnia dla województwa w tym wypadku kształtuje się na poziomie 92,4 %.

Wskaźnik długości sieci na 100 km<sup>2</sup> wynosi 37,67 km (dane w dniu 31.12.2001r), podczas gdy średnia krajowa to 69,75 km. Długość sieci wodociągowej przypadającej na 1000 mieszkańców wynosi 7,35 km, przy średniej krajowej 5,65 km.

Tabela 23. Infrastruktura techniczna w przeliczeniu na 100 km<sup>2</sup> oraz 1000 mieszkańców - stan w dniu 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	Wodociągi - długość czynnej sieci rozdzielczej w km	Kanalizacja - długość czynnej sieci rozdzielczej w km	Wodociągi - długość czynnej sieci rozdzielczej <sup>1</sup> w km	Kanalizacja - długość czynnej sieci rozdzielczej <sup>1</sup> w km
	na 1000 mieszkańców		na 100 m <sup>2</sup>	
Polska	5,65	1,44	69,75	17,79
województwo	7,35	1,27	82,99	14,33
Powiat jędrzejowski	5,14	1,05	37,67	7,67
Gmina Imielno	14,51	0	37,7	7,7
Gmina Jędrzejów	3,38	1,64	66,8	0
Gmina Małogoszcz	5,90	1,52	44,6	21,7
Gmina Nagłowice	2,19	0,59	48,7	12,6
Gmina Oksa	3,93	0	10,4	2,8
Gmina Sędziszów	5,46	0,38	21,5	0,0
Gmina Słupia	0,53	1,63	51,9	3,6
Gmina Sobków	4,86	0	2,3	7,1
Gmina Wodzisław	10,38	1,56	27,7	0
Powiat włoszczowski	9,06	0,81	48,10	4,32
Powiat pińczowski	6,69	0,55	47,84	3,96
Powiat konecki	7,58	0,71	58,31	5,43

<sup>1</sup> - sieć ogólnospławna i na ścieki gospodarcze

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach

W celu przedstawienia tendencji związanej z rozwojem sieci wodociągowej, poniżej przedstawione zostaną informacje o najważniejszych inwestycjach zarówno zrealizowanych (w ciągu roku 2002 i 2003) jak i planowanych.

#### Gmina Jędrzejów

inwestycje ukończone:

- ul. Dojazd - 539 mb
- ul. dr Sędka - 50 mb
- ul. Kościelna - 104 mb, 108,8 mb przyłącza
- Łączyn I i II etap - 2.409 mb, 1.589 mb przyłącza

#### Gmina Małogoszcz

inwestycje ukończone:

- ukończona budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami dla wsi Żarczyce Duże i Żarczyce Małe.

inwestycje planowane:

- budowa wodociągu we wsi Wygnanów,
- w latach następnych budowa wodociągu w miejscowościach Złotniki, Lipnica, Mniszek.

#### Gmina Sędziszów

inwestycje ukończone:

- ul. Leśna, Zielona, Ogrodowa, Majowa, Kwiatowa w Sędziszowie.

inwestycje planowane:

- budowa sieci wodociągowych Tarnawa, Przełaj - Czepiec, Piła, Gniewięcin

#### Gmina Wodzisław

inwestycje ukończone:

- wodociąg Laskowa, Pokrzywnica, Świątniki - 11,1 km - realizowane w latach 2001, 2002 i 2003 roku (159 szt. przyłączy).

inwestycje planowane:

- Nawarzyce w ramach programu „SAPARD” sieć wodociągowa o długości 5,8 km, 87 przyłączy.

#### Gmina Oksa

inwestycje ukończone :

- przed 2002r. zrealizowano wodociąg w Oksie, Węgleszyn Wieś, Węgleszyn Ogrody, Węgleszyn Dębina.

inwestycje planowane:

- w 2003r. podłączenie sołectw w Rembiechowie, Kanice Nowe, Kanice Stare.
- W latach kolejnych planuje się podłączenie sołectw Błogoszów, Lipno, Zalesie, Zakrzów.

#### Gmina Nagłowice

inwestycje ukończone:

- wodociąg w Jarnowicach,

Gmina Sobków

inwestycje ukończone:

- zakończono budowę wodociągu w pięciu miejscowościach, wykonano 324 przyłączy,
- inwestycje planowane
- zakończenie prac związanych z podłączeniami do wodociągu w czterech miejscowościach (410 przyłączy) oraz rozpoczęcie budowy sieci wodociągowej w kolejnych pięciu miejscowościach.

Gmina Imielno

inwestycje planowane:

- planuje się realizację sieci wodociągowej o dł. 12 km we wsiach Karczunek, Rajchotka i Wygoda.

Gmina Słupia

inwestycje planowane:

- w latach 2004-2006 budowa wodociągu w Słupi i Nowej Wsi.

Na koniec 2002 roku długość rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie powiatu wzrosła do 512,6 km, z czego:

- 67,5 km przypada na Gminę Imielno;
- 102,8 km przypada na Gminę Jędrzejów;
- 81,9 km przypada na Gminę Małogoszcz;
- 12,4 km przypada na Gminę Nagłowice;
- 18,9 km przypada na Gminę Oksa;
- 81,5 km przypada na Gminę Sędziszów;
- 2,5 km przypada na Gminę Słupia;
- 60,7 km przypada na Gminę Sobków;
- 84,9 km przypada na Gminę Wodzisław.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego (w dniu 31.12.2001) rozdzielcza sieć kanalizacji liczyła 96,4 km przy jednoczesnym funkcjonowaniu 2.347 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych.

Na terenie miast wchodzących w skład powiatu z sieci kanalizacyjnej korzystała następująca liczba mieszkańców:

- Jędrzejów - 82,4 %
- Małogoszcz - 51,3 %
- Sędziszów - 68,9 %

Są to średnie wartości w stosunku do wskaźników wśród powiatów ziemskich wchodzących w skład województwa świętokrzyskiego. Średnia dla województwa w tym wypadku kształtuje się na poziomie 86,3 %.

Wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej na 100 km<sup>2</sup> wynosi 7,67 km (dane w dniu 31.12.2001r), podczas gdy średnia krajowa to 17,79 km. Długość sieci wodociągowej przypadającej na 1000 mieszkańców wynosi 1,05 km, przy średniej krajowej 1,44 km.

Tabela 24. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna - stan na 31.12.200r.

wyszczególnienie	Zużycie wody w gospod. domowych		Gęstość sieci wodociągowej w km na km <sup>2</sup> powierzchni	Gęstość sieci kanalizacyjnej w km na km <sup>2</sup> powierzchni
	w dm <sup>3</sup>	na 1 mieszkańca w m <sup>3</sup>		
Województwo	36001,5	27,2	0,8	0,1
powiaty	25177,8	22,7	0,8	0,1
buski	1763,2	23,1	1	0,2
jędrzejowski	2576,9	27,9	0,4	0,1
kazimierski	632,9	16,8	1	0
kielecki	3439,4	17,5	0,8	0,2
konecki	1765,8	20,1	0,6	0,1
opatowski	1240,2	20,9	1	0,1
ostrowiecki	4000,6	32,8	1,1	0,2
pińczowski	800,2	18,3	0,5	0
sandomierski	2115,7	24,6	1,3	0,1
skarżyski	2590,2	30,8	1,2	0,3
starachowicki	3023,2	30,7	1,2	0,3
staszowski	1536	19,7	0,8	0,1
włoszczowski	729,2	15,2	0,5	0,1
Miasto na prawach powiatu				
Kielce	10823,7	51,3	2,4	2,2

Tabela 25. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna - stan na 31.12.2001r.

Wyszczególnienie	Sieć w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zdroje uliczne
	wodociągowa rozdzielcza	kanalizacyjna	wodociągowe	kanalizacyjne	
	stan w dniu 31 XII				
Województwo	9.702,3	1675,2	171.193	35.243	625
powiaty	9.444	1434,2	163.279	30.639	500
buski	947,9	162,2	14.463	1.970	26
jędrzejowski	473,4	96,4	9.946	2.347	50
kazimierski	442,4	20,9	5.445	494	2
kielecki	1.894,9	359,1	35.078	5.852	169
konecki	664,7	61,9	12.292	1.408	41
opatowski	897,4	82	10.222	1.489	34
ostrowiecki	678,4	132,8	14.643	3.701	56
pińczowski	292,5	24,2	5.460	969	8
sandomierski	869,9	92,1	11.561	2.249	27
skarżyski	443,6	98,8	12.108	2.648	16
starachowicki	671,9	177,2	14.013	3.652	12
staszowski	731	87,4	11.823	2.483	47
włoszczowski	436	39,2	6.225	1.377	12
Miasto na prawach powiatu					
Kielce	258,3	241	7.914	4.604	125

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach

W celu wskazania tendencji związanych z rozwojem sieci kanalizacyjnej, poniżej przedstawione zostaną informacje o najważniejszych inwestycjach zarówno zrealizowanych (w ciągu roku 2002 i 2003 roku) jak i planowanych.

#### Gmina Jędrzejów

ukończone w 2002r.:

- ul. Dygasińskiego I, II, III, etap - 1104 mb + przekaźniki 459 mb., ul. Dr Sędka - 50 mb, Głowackiego I etap - 285,75 mb, Barbary - 1450 mb, Jasionka I etap - 383,5 mb.

#### Gmina Małogoszcz

realizowane w 2003r.:

- kanalizacja sanitarna we wsi Bocheniec.

#### Gmina Sędziszów

ukończone w 2002r.:

- wykonano ok. 250 m ( przy kanalików) kanalizacji sanitarnej

realizowane w 2003r.:

- wykonanie ok. 150 m (przy - kanalików) kanalizacji sanitarnej.
- W latach 2004-2006 planuje się wykonanie 15 km kanalizacji na terenie miasta i gminy.

#### Gmina Nagłowice

ukończone w 2002r.:

- kanalizacja na dł. 100 mb, 200 kanałów sanitarnych, 20 przyłączy.

#### Gmina Słupia

planowane:

- w latach 2004- 2006 budowa kanalizacji w miejscowościach: Słupia, Nowa Wieś, Rawka, Wielkopole.

Na koniec 2002 roku długość rozdzielczej sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wzrosła do 100,5 km, z czego:

- 52,8 km przypada na Gminę Jędrzejów;
- 20,1 km przypada na Gminę Małogoszcz;
- 4,3 km przypada na Gminę Nagłowice;
- 5,2 km przypada na Gminę Sędziszów;
- 3,7 km przypada na Gminę Słupia;
- 14,4 km przypada na Gminę Wodzisław.

### 5.3. Gospodarka odpadowa

Na terenie powiatu jędrzejowskiego występuje znaczna liczba „dzikich wysypisk”, które zagrażają wodom podziemnym oraz walorom krajobrazowym. Składowiska te znajdują się w granicach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), które obejmują cały teren powiatu jędrzejowskiego.



Wśród najpilniejszych zadań w zakresie ochrony środowiska znajdują się: utworzenie systemu kompleksowego gospodarowania odpadami oraz działania polegające na rekultywacji oraz likwidacji niektórych składowisk. Działania takie są podejmowane.

#### 5.3.1. Odpady komunalne

Na terenie powiatu obecnie czynne są dwa składowiska odpadów komunalnych w Borszowicach i Potoku Małym. Obiekty te zlokalizowane są na terenie GZWP, ale posiadają zabezpieczone dno oraz zlokalizowane są na obszarze, gdzie zbiorniki GZWP przykryte są przez gliniasto-ilaste utwory czwartorzędu, ograniczając w ten sposób możliwość migracji zanieczyszczeń.

Składowisko Odpadów Komunalnych w Borszowicach, Gmina Sędziszów

- powierzchnia - 0,75 ha
- eksploatacja - od 1994r.
- odpady przyjęte w 2001r. - 2 192,0 Mg
- nagromadzone odpady na koniec 2001r. - 27 649,5 Mg
- obsługiwany rejon - Gmina Sędziszów, Słupia Jędrzejowska, Wodzisław

Składowisko Odpadów Komunalnych w Potoku Małym, Gmina Jędrzejów

- powierzchnia - 1,50 ha
- eksploatacja - od 1993r.
- odpady przyjęte w 2001r. - 2 289,0 Mg
- nagromadzone odpady na koniec 2001r. - 79 710,0 Mg
- obsługiwany rejon - Gmina Jędrzejów

W chwili obecnej trwają prace nad opracowaniem i wdrożeniem „Systemu zagospodarowania odpadów komunalnych” na terenie powiatu. Jednym z elementów systemu jest budowa międzygminnego składowiska odpadów komunalnych.

Na terenie powiatu wytworzono w 2002 roku 20 772 Mg odpadów komunalnych, z czego, według uzyskanych informacji, zebrano 6 831 Mg. Część zebranych odpadów wywieziona została poza teren powiatu.

Procesom odzysku poddawane są odpady pochodzące z selektywnej zbiórki oraz frakcje wydzielone z odpadów komunalnych mieszanych, wyselekcjonowane już w miejscu składowania. W powiecie jędrzejowskim na szeroką skalę wprowadzono segregację odpadów w Jędrzejowie i Małogoszczy.

#### 5.3.2. Odpady przemysłowe

Na terenie powiatu jędrzejowskiego do grupy największych wytwórców odpadów z sektora gospodarczego należą:

1. Lafarge Cement Polska w Małogoszczy	3 184,7 Mg
2. Zakłady Mechaniczne „BIFAMET” Sp. z oo	931,7 Mg
3. Quickpack Polska Sp. zoo, w Jędrzejowie	60,2 Mg
4. Browary Polskie BROK-STRZELEC S.A. w Jędrzejowie	6 675,9 Mg
5. PKS S.A.	174,2 Mg
6. OSM wJędrzejowie	1 174,5 Mg
7. Universal Leaf Tobacco Poland Sp. z oo	371,3 Mg
8. Zakłady Drobiarskie Export-Import	4 000,0 Mg
9. ZOZ, Szpital Powiatowy	54,0 Mg
11. Fabryka Kotłów SEFAKO, Sędziszów	356,8 Mg
12. Ciepłownie i kotłownie łącznie	1 400 Mg

W ogólnej ilości 18,11 tys. Mg wytworzonych w 2002r. odpadów z sektora gospodarczego w powiecie jędrzejowskim, największy udział bo aż 12,012 tys. Mg mają odpady z przetwórstwa rolno-spożywczego oraz uboju zwierząt (grupa 02). Są to głównie odpady tytoniowe, odpady z przetwórstwa mleka, produkcji piwa oraz odpady poubojowe. Znaczną część odpadów w grupie odpadów przemysłowych stanowią odpady z grupy 17 - 1,635 tys. Mg. Są to materiały z rozbiórek i remontów, takie jak odpady z betonu i gruz oraz złom stalowy i żeliwny itp.

Wszystkie odpady z sektora gospodarczego wytworzone na terenie powiatu w 2002r. zostały przetransportowane przez specjalistyczne firmy poza teren powiatu i unieszkodliwione lub wykorzystane gospodarczo. Odpady z oczyszczalni oraz częściowo żużle i popioły wykorzystane zostały do rekultywacji terenu. Odpady z przetwórstwa rolno-spożywczego przekazane indywidualnym odbiorcom do celów paszowych.

### 5.3.3. Odpady niebezpieczne

Na podstawie przeprowadzonych badań przyjęto szacunkową ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym w powiecie jędrzejowskim w 2002r w ilości 152 Mg/rok.

Jak wynika z analizy zebranych materiałów, na terenie powiatu, wśród odpadów niebezpiecznych dominują głównie: zużyte baterie i akumulatory ołowiowe, lampy fluorescencyjne, przepracowane oleje, przeterminowane leki i chemikalia. Brak jest kompleksowego systemu zbierania i unieszkodliwiania tych odpadów. Najczęściej odpady te wyrzucane są przez mieszkańców do pojemników na odpady komunalne, skąd są wywożone na składowiska odpadów komunalnych.

Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje tylko w niektórych gminach, głównie w obiektach użyteczności publicznej takich jak urzędy gmin, szpitale czy szkoły, są to głównie świetlówki oraz baterie.

Zużyte akumulatory ołowiowe zbierane są przez sklepy z częściami i akcesoriami samochodowymi, przy okazji zakupu nowych urządzeń oraz przez niektóre stacje paliw. Odpady te są czasowo magazynowane, a następnie odbierane przez wyspecjalizowane firmy i przekazywane do unieszkodliwienia.

Na terenie powiatu brak jest zorganizowanej zbiórki przeterminowanych lekarstw od mieszkańców.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego, według informacji zebranych bezpośrednio od wytwórców odpadów wynika, iż w 2002 roku powstało około 110 Mg olejów odpadowych. Odpady te zostały w całości przekazane do unieszkodliwienia do Rafinerii Nafty „Jedlicze”, w celu regeneracji, za pośrednictwem firm zajmujących się skupem tych odpadów. Określono również, iż w sektorze gospodarczym w roku 2002 powstało 12,2 Mg baterii i akumulatorów ołowiowych i niklowo-kadmowych. Wszystkie zostały przekazane do utylizacji firmom specjalistycznym i punktom zajmujących się zbieraniem.

Z oszacowań wykonanych dla potrzeb WPGO wynika, że na terenie powiatu jędrzejowskiego znajduje się około 4 775 039 m<sup>2</sup>, tj. 52 525 Mg wyrobów zawierających azbest. Są to przede wszystkim płyty azbestowocementowe, powstające w wyniku prac demontażowych i rozbiórkowych przeprowadzanych na obiektach budowlanych. Obecnie w powiecie jędrzejowskim rozpoczęto prace ewidencyjne wyrobów zawierających materiały azbestowe. Jedynie w gminie Sobków ilość wyrobów azbestowych oszacowano na 4 000 m<sup>2</sup>.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego problematyka środków ochrony roślin (pestycydów) wiąże się głównie z dystrybucją i stosowaniem w chwili obecnej tego rodzaju środków w rolnictwie. Z uwagi na wysokie ceny tych środków, w chwili obecnej nieznaczna ich część ulega przeterminowaniu. Powstają głównie odpady opakowaniowe po tych środkach. Aktualnie znaczna część tych odpadów trafia na składowiska odpadów komunalnych. Sytuacja ta powinna ulec poprawie z uwagi na wejście w życie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, która wprowadza obowiązek odbierania, za pośrednictwem sprzedawców, przez importerów i producentów, na własny koszt, opakowań wielokrotnego użytku i odpadów opakowaniowych po tych substancjach.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego odpady medyczne, pochodzące ze szpitala, ośrodków zdrowia, gabinetów lekarskich i innych placówek, do końca 2003 r. były unieszkodliwiane w spalarni, zlokalizowanej przy Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Jędrzejowie. Obecnie spalarnia ta jest wyłączona z eksploatacji, a odpady medyczne wywożone są do unieszkodliwienia poza terenem powiatu. Łącznie w roku 2002 unieszkodliwiono odpadów medycznych - 52,0 Mg, z czego około 2,0 Mg odpadów medycznych przyjęto spoza szpitala w Jędrzejowie.

### 5.4. Bilans energetyczny i gazyfikacja

Globalne problemy ekologiczne świata - niekorzystne i zbyt szybkie zmiany klimatu, zakwaszenie opadów atmosferycznych oraz degradacja chemiczna gleb związane są ze wzrostem emisji dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu. Głównym antropogenicznym źródłem emisji tych gazów jest spalanie paliw, głównie dla celów energetycznych. Poziom zużycia energii jest stymulowany przez przemysł i gospodarstwa domowe. Relatywnie wysoki udział Polski w emisji gazów cieplarnianych ma swoje źródło w strukturze wykorzystywanych nośników energii. Mimo, że w ostatnich latach uległa ona istotnej poprawie, to jednak wciąż jeszcze dominującym pierwotnym źródłem energii jest węgiel kamienny.

Biorąc pod uwagę niepokojące informacje naukowców na temat zmian klimatu, ważne jest, aby podejmować działania mające na celu zwiększenie efektywności wykorzystywania surowców energetycznych, głównie poprzez zmniejszenie energochłonności procesów produkcyjnych, zmianę struktury zużywanych paliw i przyjazne środowisku zachowanie konsumenckie (poprawa efektywności energetycznej, stosowanie źródeł energii przyjaznych środowisku). Pożądany jest także wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz bezemisyjnych.

Problemy te charakterystyczne są także dla powiatu jędrzejowskiego. Nakłada się na nie jeszcze problem emisji zanieczyszczeń z procesów spalania w sektorze komunalno-bytowym, gdzie głównie ze względu na wysokie ceny oleju opałowego i brak dostępności w wielu gminach do sieci gazowych.

W ogrzewaniu przeważa jako paliwo węgiel kamienny. W efekcie w sezonie grzewczym następuje wzrost emisji pyłowo-gazowej na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej nie podłączonej do ogólnych systemów ciepłowniczych.

Sporą wagę przywiązuje się do technologii energooszczędnych w przemyśle i sektorze komunalnym. Dotyczy to nowoczesnych technologii produkcyjnych, w budownictwie i gospodarce komunalnej. Coraz bardziej popularna staje się termomodernizacja budynków wykonanych w latach poprzednich.

W chwili obecnej około 70 % energii cieplnej w powiecie jędrzejowskim pochodzi z ciepłowni opalanych paliwem węglowym. Na terenie powiatu w ostatnich latach realizowany jest program modernizacji osiedlowych i lokalnych kotłowni. Modernizacja polega na zamianie kotłowni koksowo-węglowych na olejowe, bądź na likwidacji małych przestarzałych kotłowni.

Na terenie powiatu największymi zakładami posiadającymi kotłownie węglowe są:

- Przedsiębiorstwo Techniki Ciepłej „Aspra” w Sędziszowie,
- Ciepłownia w Małogoszczy,
- Browar w Jędrzejowie,
- PKS w Jędrzejowie,
- Mleczarnia w Jędrzejowie.

W powiecie jędrzejowskim wykorzystywane jest także paliwo alternatywne z odpowiednio przetworzonych odpadów. Jedynym zakładem wykorzystującym paliwo alternatywne jest Cementownia w Małogoszczy. Stosowanie takiego paliwa pozwala na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz oszczędność paliw naturalnych.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego występują dość dogodne warunki do produkcji energii cieplnej z wykorzystaniem promieniowania słonecznego przez kolektory cieczowe lub próżniowe. Kolektory słoneczne mogą być wykorzystywane do podgrzewania wody i powietrza w domkach jednorodzinnych i gospodarstwach rolnych.

Energia może być pozyskiwana również z innych niekonwencjonalnych źródeł. Stwarza to szansę eliminacji paliw kopalnych, destabilizujących klimat poprzez emisję CO<sub>2</sub> i niszczących lokalne ekosystemy.

Teren powiatu posiada duże obszary upraw rolnych i hodowli, które są potencjalnym źródłem energii z biomasy. Ponadto istnieją dogodne warunki uprawiania roślin do celów energetycznych (wydajne gatunki wierzb i topoli).

Na terenie powiatu nie wykorzystuje się energii wiatru.

Infrastruktura energetyczna

Na terenie powiatu sieć energetyczna spełnia parametry określone właściwymi przepisami. Dla umożliwienia rozwoju gmin istnieje potrzeba modernizacji sieci w Gminie Sędziszów oraz Gminie Stupia.

#### 5.4. Zasoby mieszkaniowe

Bazę mieszkaniową powiatu (w dniu 31.12.2002r.) stanowiło 25.367 mieszkań z 94.618 izbami o łącznej powierzchni użytkowej 1.933.035 m<sup>2</sup>.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie powiatu przypadająca na jedną osobę wynosiła 21,1 m<sup>2</sup> (według stanu na dzień 31.12.2002). Wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego wynosił 20,6 m<sup>2</sup> i był niższy od analogicznego dla powiatu jędrzejowskiego.

Średnia powierzchnia mieszkania na terenie powiatu kształtuje się na poziomie 75,7 m<sup>2</sup> i jest ona zbliżona od średniej województwa (70,2 m<sup>2</sup>).

W 2002 roku na terenie powiatu jędrzejowskiego średnio w jednym lokalu mieszkalnym przebywały 3,57 osoby. Analogiczna średnia dla województwa jest niższa i wynosi 3,39 osoby.

W roku 2002 do użytku oddanych zostało 81 mieszkań z 460 izbami o łącznej powierzchni użytkowej 10.182 m<sup>2</sup>. Są to oficjalne dane wynikające z wydania decyzji o oddaniu do użytkowania obiektów mieszkalnych. Nie obejmują one informacji o oddanych do użytku obiektach, które nie zostały zgłoszone przez właścicieli do właściwych organów samorządowych.

## 6. Gospodarka

Priorytetem rozwoju gospodarczego jest stworzenie warunków do efektywnego wykorzystania istniejącego potencjału gospodarczego dla wielofunkcyjnego rozwoju powiatu, a przede wszystkim aktywizacja i rozwój obszarów wiejskich przez tworzenie dogodnych warunków inwestowania dla kapitału rodzimego i zagranicznego.

Koniecznością jest aktywizacja nadwyżek szczególnie wiejskiej siły roboczej. Prognozy popytu na pracę przewidują, że poszukiwani będą pracownicy w zawodach:

- pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne,
- księgowi,

- pielęgniarki,
- specjaliści do spraw finansowych,
- portierzy, woźni i pokrewni,
- nauczyciele szkół wyższych,
- murarze i pokrewni,
- pracownicy ochrony osobistej,
- kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych,
- kucharze,
- magazynierzy i pokrewni,
- specjaliści do spraw marketingu i handlu,
- technicy budownictwa, urządzeń sanitarnych i pokrewni,
- informatycy.

Według tych samych prognoz przewiduje się, że największy spadek popytu nastąpi w zawodach:

- tragarze i pokrewni,
- dyżurni ruchu, manewrowi i pokrewni,
- operatorzy maszyn i urządzeń do przeróbki mechanicznej kopalin i pokrewni,
- operatorzy maszyn i urządzeń przemysłowych i pokrewni,
- szwaczki, hafciarki i pokrewni,
- technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni,
- hodowcy zwierząt i pokrewni,
- robotnicy leśni,
- operatorzy maszyn wykańczalniczych wyrobów włókienniczych i pokrewnie.

Powiat jędrzejowski to region o charakterze rolniczym. Uprawa roli i hodowla pozostają nadal podstawową gałęzią gospodarki dla wielu gmin powiatu jędrzejowskiego. Grunty rolne zaliczane są do czystych ekologicznie. W zagospodarowaniu rolnym przeważają gleby w klasach od III do V. Najlepsze gleby występują w Gminie Wodzisław, Jędrzejów oraz Słupi. Powiat jędrzejowski pod względem gleb można podzielić na część południową z lepszymi glebami i część północną z gorszymi. Największe rozdrobnienie gospodarstw występuje w Gminach Nagłowice oraz Sobków. Dominującą pozycję w strukturze upraw powiatu zajmują zboża, ziemniaki oraz użytki zielone z przeznaczeniem na pasze dla inwentarza żywego. Na bazie produkcji zbóż rozwija się produkcja trzody chlewnej oraz drobiarstwo. Inną formą działalności podejmowaną przez gospodarstwa jest agroturystyka. W jej rozwoju przoduje Gmina Nagłowice.

Powiat jędrzejowski jest powiatem o niskim stopniu uprzemysłowienia. Do największych zakładów działających na terenie należą:

- Zakład Przemysłu Tytoniowego „Universal Leaf Tobacco Poland” Sp. z o.o. Oddz. Jędrzejów,
- Browary Polskie BROK „Strzelec” S.A. w Jędrzejowie,
- „Sefako” S. A. Fabryka Kotłów w Sędziszowie,
- Cementownia Małogoszcz S.A. „LAFARGE CEMENT”.

Do najprężniej działających firm w sektorze prywatnym należą:

- „BIK” Zakłady Drobiarskie Eksport - Import w Jędrzejowie
- „LECH - POL” Spółka Jawna w Jędrzejów
- Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego „KARTEL” w Jędrzejowie
- „Artur” Transport i Spedycja Międzynarodowa w Jędrzejowie
- „ELMAR” - Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego

W dniu 31.12.2001r. w systemie REGON zarejestrowanych było 5.307 podmiotów gospodarki narodowej z czego 5.036 należało do sektora prywatnego (94,9 %). W ciągu roku 2002 przybyły dalsze 133 podmioty (do 5.540).

Jeśli chodzi o formy prawne podmiotów działających na terenie powiatu, to działalność osób fizycznych (na własny rachunek) stanowiła dominującą formę prawną podmiotów (4.364 podmiotów - 82,23 %). Na terenie powiatu działało również: 90 spółek prawa handlowego, 5 przedsiębiorstw państwowych oraz 43 spółdzielni.

Tabela 26. Podmioty gospodarki narodowej według form prawnych - Sektor publiczny - stan w dniu 31.12.2001r.

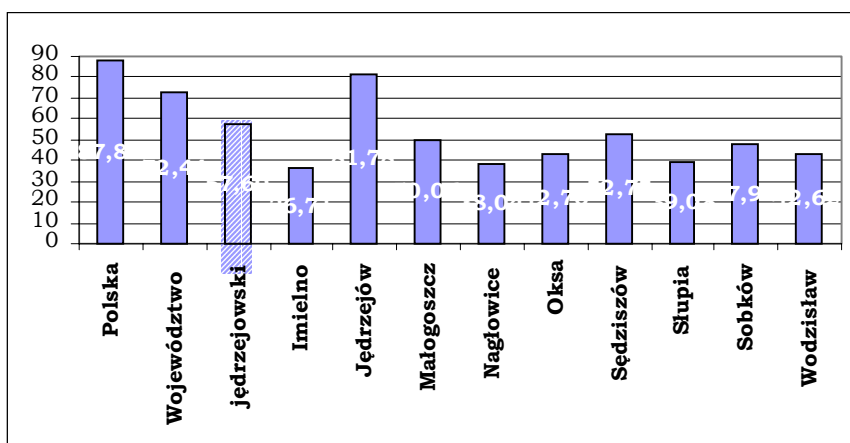
Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor		Przeds. państwowe	Spółdzielnie	Spółki prawa handlowego	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospod.
		publiczny	prywatny				
Udział %							
Województwo	95591	3,89%	96,11%	0,08%	0,59%	3,19%	81,04%
Powiaty	69305	4,42%	95,58%	0,07%	0,66%	2,08%	82,39%
Buski	4886	4,60%	95,40%	0,04%	0,80%	1,78%	83,12%
jędrzejowski	5307	5,11%	94,89%	0,09%	0,81%	1,70%	82,23%
kazimierski	1316	8,51%	91,49%	0	1,44%	0,76%	71,05%

Kielecki	10637	3,75%	96,25%	0,04%	0,60%	1,61%	84,90%
Konecki	6066	2,92%	97,08%	0,10%	0,74%	1,88%	85,94%
opatowski	3201	5,56%	94,44%	0	1,09%	1,41%	80,60%
ostrowiecki	8661	3,42%	96,58%	0,06%	0,36%	2,52%	83,20%
pińczowski	2772	4,76%	95,24%	0	0,90%	1,80%	82,50%
sandomierski	5450	4,37%	95,63%	0,17%	0,77%	2,83%	78,70%
skarżyski	7007	5,32%	94,68%	0,10%	0,26%	2,21%	82,42%
starachowicki	6815	5,12%	94,88%	0,06%	0,32%	3,40%	80,69%
staszowski	4642	4,24%	95,76%	0,04%	1,10%	1,79%	81,26%
włoszczowski	2545	4,56%	95,44%	0,08%	0,94%	1,26%	82,12%
Miasto na prawach powiatu							
Kielce	26286	2,49%	97,51%	0,12%	0,40%	6,13%	77,48%

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach

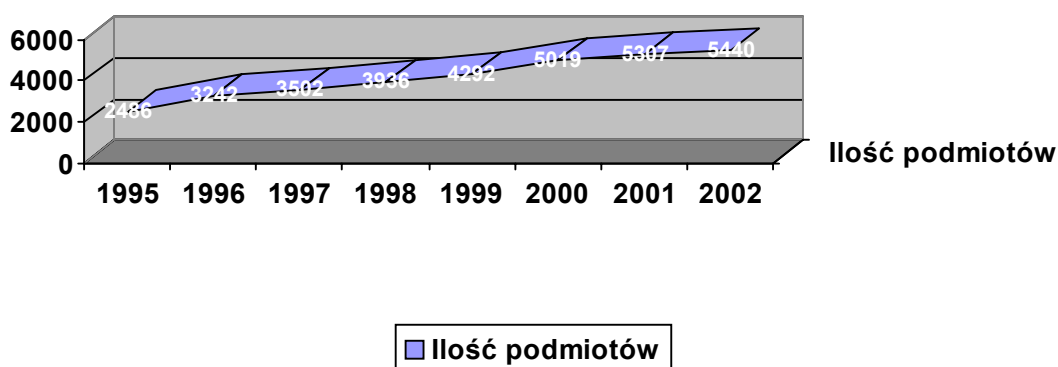
Wskaźnik ilości podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 1000 mieszkańców osiąga dla powiatu jędrzejowskiego niski poziom (57,60), tak w porównaniu do województwa (72,44) oraz kraju (87,8). Omawianą sytuację przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON na 1000 mieszkańców - stan w dniu 31.12.2001r.



W celu przeprowadzenia pełniejszej charakterystyki podmiotów gospodarki narodowej z obszaru powiatu, w opracowaniu zostaną również przedstawione dane obrazujące sytuację w latach 1995-2002.

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON w powiecie jędrzejowskim (lata 1995-2002).



Z danych statystycznych wynika, iż w 2002 roku (31.12) ilość podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON zwiększyła się w porównaniu z 1995 rokiem o 118,8 %. Największy przyrost nowych podmiotów gospodarki narodowej miał miejsce w 1996 roku i wyniósł 756 podmiotów.

Tabela 27. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane z rejestrze REGON według wybranych sekcji 2001r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego					
		przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, składowanie i łączność	pozostałe sekcje
		U dział %					
Województwo	95591	9,7 %	11,4 %	38,4 %	2,6 %	7,6 %	30,3 %
Powiaty	69305	10,0 %	11,4 %	39,4 %	2,8 %	7,5 %	28,8 %
Buski	4886	7,8 %	14,3 %	38,3 %	3,0 %	7,5 %	29,2 %
jędrzejowski	5307	9,6 %	10,6 %	39,9 %	2,5 %	5,0 %	32,4 %
kazimierski	1316	7,1 %	7,4 %	39,4 %	2,0 %	5,5 %	38,6 %
Kielecki	10637	10,7 %	14,4 %	37,8 %	2,6 %	10,9 %	23,6 %
Konecki	6066	14,6 %	13,1 %	41,5 %	2,9 %	5,0 %	22,9 %
opatowski	3201	8,6 %	10,3 %	39,0 %	2,2 %	9,0 %	30,9 %
ostrowiecki	8661	8,6 %	10,5 %	42,0 %	3,1 %	8,2 %	27,7 %
pińczowski	2772	8,9 %	8,8 %	28,7 %	2,5 %	7,9 %	43,1 %
sandomierski	5450	6,2 %	7,0 %	45,0 %	3,1 %	8,7 %	30,0 %
skarżyski	7007	11,8 %	8,8 %	41,1 %	2,7 %	6,2 %	29,5 %
starachowicki	6815	11,4 %	10,3 %	37,6 %	2,4 %	6,9 %	31,4 %
staszowski	4642	8,9 %	16,0 %	39,1 %	3,3 %	6,2 %	26,4 %
włoszczowski	2545	12,7 %	12,8 %	34,5 %	3,2 %	6,6 %	30,2 %
Miasto na prawach powiatu							
Kielce	26286	8,9 %	11,2 %	35,6 %	2,1 %	7,9 %	34,3 %

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach

Do gmin z terenu powiatu posiadających niski wskaźnik poziomu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON należy przede wszystkim wymienić Gminę Nagłowice (38,04 podmiotów na 1000 mieszkańców) oraz Gminę Słupia (39,08 podmiotów na 1000 mieszkańców). Natomiast gminą o najwyższym wskaźniku liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 1000 mieszkańców jest Gmina Jędrzejów (81,78 podmiotów).

Tabela 28. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON na 1000 mieszkańców - stan w dniu 31.12.2001

Wyszczególnienie	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON ogółem	
	ogółem	na 1000 mieszkańców
Polska	3 392 268	87,81
Województwo	95 591	72,44
jędrzejowski	5307	57,60
Gmina Imielno	170	36,71
Gmina Jędrzejów	2455	81,78
Gmina Małogoszcz	601	50,06
Gmina Nagłowice	212	38,04
Gmina Oksa	211	42,76
Gmina Sędziszów	731	52,75
Gmina Słupia	185	39,08
Gmina Sobków	397	47,92
Gmina Wodzisław	345	42,62
włoszczowski	2545	52,89
pińczowski	2772	63,44
konecki	6066	69,13

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach

#### Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu jędrzejowskiego

Na podstawie danych otrzymanych z urzędów gmin, urzędów miast i gmin:

- Gmina Imielno:
  - ilość podmiotów: 100
  - główne branże: handel, usługi
  - liderzy gospodarki: Usługi Budowlano-Drogowe - Zbigniew Hosaniak, Piekarnia - Pietras, Paliwa - Leszek Cwięka
- Gmina Jędrzejów:
  - ilość podmiotów: 2384
  - główne branże: handel, usługi, transport, produkcja
  - liderzy gospodarki: Elmar, Kartel, Brok-Strzelec SA, Zakłady Tytoniowe Universal Leaf Tobacco, Zakłady Mechaniczne - Bifamet.

3. Gmina Małogoszcz:
  - ilość podmiotów: 539
  - główne branże: usługi, handel
  - liderzy gospodarki: Bogdan Struski - sprzedaż paliw detaliczna, stolarka budowlana; sprzedaż - Robert Włodarski.
4. Gmina Nagłowice
  - ilość podmiotów: 180
  - główne branże: usługi, handel
  - liderzy gospodarki: Zakład Ślusarski - Zatorski, Transport Międzynarodowy - Grzyb, Transport Międzynarodowy - Jaworski, sieć sklepów - Foremnik.
5. Gmina Oksa:
  - ilość podmiotów: 60
  - główne branże: handel
  - liderzy gospodarki: Piekarnia „Copiak”
6. Gmina Sędziszów:
  - ilość podmiotów: 769
  - główne branże: handel, usługi, produkcja
  - liderzy gospodarki: Zakład Drzewny - Henryk Zawartko, Produkcja Materiałów Budowlanych Andrzej Kowalczyk, „EKARAN” (remonty kotłów)
7. Gmina Słupia Jędrzejowska:
  - ilość podmiotów: 151
  - główne branże: usługi, handel
  - liderzy gospodarki: Piekarnia - Pałka, Usługi Remontowo - Budowlane - Stryjniak, Tartak - Pasek.
8. Gmina Sobków
  - ilość podmiotów: 310
  - główne branże: handel, usługi, produkcja
  - liderzy gospodarki: MetalBet, Rolbud, Profar
9. Gmina Wodzisław
  - ilość podmiotów: 485
  - główne branże: handel, usługi
  - liderzy gospodarki: Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Arfox

#### 6.1. Planowane prywatne inwestycje

Jednym ze sposobów oceny atrakcyjności gminy, powiatu, województwa jest ustalenie przybliżonej ilości, skali realizowanych lub planowanych inwestycji przez prywatne podmioty gospodarcze. Szczególne znaczenie mają nowe przedsięwzięcia podejmowane przez inwestorów zewnętrznych w tym również przez podmioty zagraniczne. W chwili obecnej na terenie omawianych gmin nie są realizowane lub planowane inwestycje, które mogą generować dużą liczbę nowych miejsc pracy.

W związku ze znaczącym wzrostem bezrobocia na terenie powiatu jędrzejowskiego oraz ograniczeniem zatrudnienia w istniejących podmiotach gospodarczych wymagane jest podjęcie działań zmierzających do przyciągnięcia dużych inwestorów. W celu określenia charakteru oraz rozmieszczenia inwestycji na obszarze objętym budową planu, w niniejszym materiale zostały umieszczone wszystkie dane uzyskane z urzędów gmin.

Gmina Sędziszów:

- budowa 3 budynków produkcyjno-magazynowych (zatrudnionych 16 osób),
- budowa pawilonu handlowego z węzłem piekarniczym (8 osób)

#### 6.2. Niezagospodarowany majątek

Dla określenia potencjalnych możliwości inwestycyjnych na terenie gmin objętych badaniem wyszczególnione zostały nieruchomości, które są lub mogą być ofertą dla podmiotów gospodarczych zainteresowanych realizacją swoich przedsięwzięć.

Gmina Małogoszcz

- nieruchomości o pow. 1.01 ha (oczyszczalnia ścieków) do adaptacji czasowej w miejscowości Nowa Wieś.
- teren po byłym tartaku w miejscowości Złotniki,

Gmina Imielno

Na terenie gminy znajdują się następujące nieruchomości przeznaczone do zagospodarowania: obiekty GS w Stawach i Opatkowicach Murowanych, sklepy w Imielnie, Motkowicach, Jakubowie, młyn i grunty orne w Motkowicach, gorzelnia w Motkowicach, Zajazd w Motkowicach,

## Gmina Nagłowice

- budynek byłej szkoły w Nowej Wsi,
- budynek po byłej Radzie Gromadzkiej w Trzcincu,

## Gmina Jędrzejów

Nieruchomość niezabudowana o powierzchni 3 ha - grunty orne i tereny budowlane. Wyznaczone przetargi nie doszły do skutku z braku oferentów.

## Gmina Wodzisław:

- tereny przemysłowe w miejscowości Wodzisław Brzezcie o powierzchni ok.3 ha,
- zalew i tereny przyległe o powierzchni ok. 25 ha,
- tereny usługowe o powierzchni około 2,5 ha we Wodzisławiu - ul. Rolnicza,
- budynki byłych szkół w Klemencicach i Pękostaw.

## 6.3. Turystyka i wypoczynek

## 6.3.1. Zabytki, muzea

Bogactwo historii, mnogość zabytków kultury i sztuki, urzekające urodą krajobrazy oraz ożywcze powietrze naszych lasów decyduje o atrakcyjności powiatu pod względem turystycznym. Powiat może zaproponować odwiedzającym go turystom możliwość zapoznania się z historią powiatu poprzez zwiedzanie zabytków i innych lokalnych atrakcji.

Dokonując charakterystyki stanu obiektów zabytkowych na terenie powiatu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na Muzeum im. Przytkowskich w Jędrzejowie powstałe w 1962r., które oprócz działalności wystawienniczej prowadzi działalność kulturalną, taką jak cyklicznie organizowane koncerty znanych i cenionych zespołów muzycznych oraz solistów połączone z wystawami plastycznymi.

Ponadto na terenie powiatu można zobaczyć Fortyfikację Sobków „Zamek Rycerski”, ruiny zamku w Morsku, kościół parafialny w Oksie z 1570r., kościół w Węgleszynie z 1367r.. Zabudowania i obiekty podworskie, parki, dworki, pałac w Nagłowicach. Kościoły w Obiechowie, Słupi, Imielnie, Mierzawie, Dwór w Brzeźnie, Pałac w Lubczy. Na terenie gminy Sędziszów znajdują się zabytkowe kościoły, zespoły dworskie z parkami, zespół kolejowy z dworem, młyn wodny, zespół dworskiej cegielni. Gmina Małogoszcz posiada liczne zabytki sakralne oraz staromiejski układ architektoniczny miasta z licznymi budynkami.

## 6.3.2. Turystyka, rekreacja i sport

Bazę noclegową w powiecie stanowi Hotel „Zacisze” w Jędrzejowie. Wysoki standard zakwaterowania zapewnia schronisko młodzieżowe w Nagłowicach (jednostka organizacyjna powiatu jędrzejowskiego) będące wizytówką gościnności mieszkańców gminy. Poza tym istnieje możliwość skorzystania z noclegu w opactwie O.O. Cystersów w Jędrzejowie. Na terenie powiatu doskonale rozwija się również infrastruktura gastronomiczna. Wychodząc naprzeciw turystom zorganizowany jest Punkt informacji turystycznej przy muzeum Mikołaja Reja w Nagłowicach.

Tabela 29. Baza noclegowa - stan w dniu 31.12.2001r.

wyszczególnienie	Obiekty	w tym		Miejsca noclegowe	w tym	
		hotele, motele, pensjonaty	pozostałe obiekty		hotele, motele, pensjonaty	pozostałe obiekty
Województwo	153	41	112	9388	2182	7206
powiaty	139	32	107	7990	1583	6407
buski	15	5	10	516	183	333
jędrzejowski	7	1	6	421	11	410
kazimierski	1	1	-	20	20	-
kielecki	39	7	32	2363	398	2238
konecki	27	2	25	1787	203	1584
opatowski	4	-	4	152	-	152
ostrowiecki	3	2	1	226	217	9
pińczowski	8	-	8	435	-	435
sandomierski	12	5	7	532	129	403
skarżyski	9	3	6	384	79	305
starachowicki	6	3	3	223	123	100
staszowski	8	3	5	658	220	438
włoszczowski	0	0	0	0	0	0
Miasta na prawach powiatu						
Kielce	14	9	5	1398	599	799

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2002 - WUS w Kielcach



Według stanu na 31.12.2002r. liczba obiektów noclegowych na terenie powiatu wzrosła do 8. Oferują one 452 miejsc noclegowych w okresie VII-IX i 352 - całorocznych.

Bardzo ciekawą i atrakcyjną ofertą turystyczną są wycieczki organizowane przez Jędrzejowską Kolej Dojazdową zabytkową ciuchcią. Trasa przebiega przez przepiękne tereny turystyczno- krajoznawcze Poniżnia, gdzie można podziwiać uroki ziemi jędrzejowskiej i pińczowskiej.

Tak bogate walory środowiska przyrodniczego i zasoby kultury oraz dobrze wykształcona infrastruktura turystyczna przyciągają turystów, którzy mają do dyspozycji 8 obiektów noclegowych turystyki (według stanu w dniu 31.12.2002r.). Wspomniane obiekty posiadają 452 miejsc noclegowych, w tym 352 całorocznych. W 2001 roku z noclegów skorzystały 7.442 osoby w tym 78 turystów zagranicznych. W tym samym okresie udzielono 43.023 noclegów (dotyczy wszystkich obiektów).

Najbardziej rozwiniętą bazę noclegową w gminach powiatu jędrzejowskiego posiada Gmina Nagłowice oraz Gmina Małogoszcz.

Całoroczne miejsca noclegowe znajdują się na terenie 3 gmin - Gminy Jędrzejów, Gminy Małogoszcz oraz Gminy Nagłowice.

Powiat jędrzejowski posiada stosunkowo mało rozwiniętą bazę noclegową. Pod względem ilości miejsc noclegowych przypadających na 10.000 mieszkańców zajmuje on 11 pozycję wśród wszystkich powiatów. W konsekwencji jego potencjał i walory krajobrazowo-przyrodnicze nie są w należyty sposób zagospodarowane. Turystyka może stanowić jedną z osi rozwoju powiatu jędrzejowskiego.

## **7. Analiza SWOT dla powiatu jędrzejowskiego**

Na podstawie danych zawartych w niniejszym dokumencie oraz sondaży opinii publicznej, dla lepszego zobrazowania sytuacji społeczno-ekonomicznej, w jakiej znajduje się Powiat, koniecznym jest wypunktowanie jego słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń.

W ten sposób zarysowana analiza SWOT powiatu jędrzejowskiego posłuży do sformułowania wizji rozwoju Powiatu, jego celów strategicznych oraz zadań i projektów służących realizacji tak obranej strategii działań.

**Mocne strony:**

- położenie geograficzne,
- dogodne położenie komunikacyjne w pobliżu głównych szlaków,
- sieć komunikacyjna,
- walory kulturowe i historyczne,
- zabytki,
- walory przyrodniczo-krajobrazowe,
- klimat, przyroda,
- brak ciężkiego przemysłu,
- wysoka jakość środowiska naturalnego,
- dobre warunki do rozwoju agroturystyki,
- zasoby leśne,
- dobre gleby,
- czyste ekologicznie rolnictwo,
- dziewiczość terenów,
- zasoby wodne,
- zasoby energii odnawialnej,
- duży obszar powiatu,
- zapas terenów budowlanych,
- tanie grunty,
- tereny gotowe pod inwestycje,
- liderzy lokalni,
- potencjał intelektualny,
- rozwinięte szkolnictwo w Jędrzejowie,
- aktywne funkcjonowanie stowarzyszeń i fundacji,
- szpital w Jędrzejowie,
- patriotyzm lokalny,
- niski stopień zaludnienia.

**Słabe strony:**

- ukryte bezrobocie,
- zwiększająca się stopa bezrobocia (nieproporcjonalnie do trendów krajowych)

- rosnące ubóstwo,
- niski poziom dochodów ludności,
- bierność, apatia i mała aktywność zawodowa mieszkańców,
- niezadowolające bezpieczeństwo,
- zły stan techniczny dróg,
- niewystarczająca infrastruktura techniczna (drogi, kanalizacja, wodociągi),
- braki sieci kanalizacyjnych na obszarach wiejskich,
- niewystarczająca infrastruktura turystyczna,
- infrastruktura społeczna wymagająca nakładów,
- niewystarczający dostęp do informacji i internetu,
- brak pieniędzy na kulturę,
- słaba oferta kulturalna,
- edukacja zawodowa nie odpowiadająca potrzebom rynku,
- niedoinwestowanie oświaty,
- obiekty sportowe o niskim standardzie,
- „nierynkowe” wykształcenie społeczeństwa,
- niskie wykształcenie ludności wiejskiej,
- migracja wykształconych kadr,
- brak perspektyw dla młodzieży kończącej naukę,
- brak miejscowej wyższej uczelni,
- służba zdrowia - słaba dostępność do specjalistów,
- niewystarczająca ilość inwestycji zewnętrznych,
- zła kondycja małych i średnich przedsiębiorstw,
- słaba promocja powiatu w kraju i poza granicami,
- brak środków na rozwój,
- dysproporcje w rozwoju gmin,
- niski poziom urbanizacji,
- brak lobbingu w administracji centralnej,
- obniżenie rangi regionu,
- marginalizacja problemów powiatu na szczeblu wojewódzkim,
- biurokracja,
- brak systemu ulg i zwolnień dla inwestorów,
- słaba współpraca pomiędzy partnerami społecznymi,
- bliskość wielkich aglomeracji,
- brak aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego.

#### Szanse

- połączenie rynków państw UE i Polski
- korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa,
- rolnictwo ekologiczne (zdrowa żywność - wzrost zapotrzebowania na produkty),
- rozwój zakładów związanych z rolnictwem i ekologią,
- przemysł rolno-spożywczy (rozwój w skali makro),
- rybołówstwo,
- zwiększenie terenów pod inwestycje,
- rozwój turystyki w skali makro,
- nowe tereny do wypoczynku,
- rozwój bazy turystycznej i poszerzenie oferty turystycznej,
- stworzenie lokalnych produktów turystycznych i ich promocja,
- rozwój szkolnictwa wyższego i szkolnictwa ponadpodstawowego,
- wykształcenie młodzieży (szeroko profilowane),
- edukacja informatyczna,
- kształcenie dorosłych,
- stworzenie warunków do rozwoju rynku pracy,
- spójność współpracy z sąsiednimi powiatami,
- rozwój współpracy regionalnej i międzynarodowej (społeczeństwo, gospodarka),
- dobra polityka regionalna,
- rozwój przedsiębiorczości,
- samozatudnienie (małe firmy rodzinne),

- otwarcie na rynki wschodnie,
- korzystanie ze środków i programów pomocowych,
- rynki zbytu na produkty lokalne,
- paliwa ekologiczne.

#### Zagrożenia

- migracja młodych ludzi,
- brak wykształcenia spowodowany biedą,
- zwiększanie się dystansu edukacyjnego,
- niska świadomość społeczna,
- postawy roszczeniowe mieszkańców,
- ubożenie, pauperyzacja społeczeństwa w skali makro,
- degradacja i upadek wsi,
- upadek indywidualnych gospodarstw rolnych,
- brak równowagi w dofinansowaniu rolnictwa w ramach Unii,
- mała znajomość wspólnej polityki rolnej,
- słabe władze samorządowe,
- peryferyjne traktowanie powiatu,
- słaby rozwój gospodarczy,
- wzrost przestępczości w skali makro,
- dalsza decentralizacja zadań, a centralizacja środków finansowych na zadania poza budżetem powiatu,
- zwiększanie się dystansu wobec regionów rozwiniętych,
- nierównomierny rozwój kraju,
- brak własnych środków finansowych na rozbudowę infrastruktury.

### III. Kierunki rozwoju powiatu i związane z tym zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze

#### Wizja:

Powiat jędrzejowski atrakcyjnym turystycznie regionem, o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych, zamieszkały przez wykształcone, prężne gospodarczo i otwarte na współpracę społeczeństwo. Obszar zrównoważonego rozwoju, otwarty na nowe technologie, przyjazny środowisku naturalnemu i rozwojowi przedsiębiorczości, wykorzystujący swe dogodne położenie geograficzne w otoczeniu wielkich aglomeracji.

Określone poniżej kierunki rozwoju podano patrząc przez pryzmat zadań powiatu tak jak ustalono w punkcie I niniejszego opracowania w sferze społecznej, technicznej i gospodarczej.

#### 1. Sfera społeczna

Rozwój infrastruktury społecznej ma na celu poprawę sytuacji na rynku pracy, stanu oświaty i kultury, a także ochrony zdrowia i opieki społecznej mieszkańców naszego powiatu.

##### 1.1. Poprawa sytuacji na rynku pracy

Problem: zbyt duży udział osób utrzymujących się z rolnictwa w strukturze ekonomicznej ludności Powiatu, ryzyko utraty źródeł dochodów w związku z procesem zmian strukturalnych na wsi, brak własnej inicjatywy, niedostateczne wykształcenie i przygotowanie zawodowe osób poszukujących pracy oraz słaby rozwój gospodarczy

Duża część mieszkańców powiatu to osoby prowadzące gospodarstwa rolne oraz członkowie ich rodzin. Ze względu na trendy ekonomiczne zmuszeni będą do poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów poza rolnictwem. Tendencje te wzmocnione zostaną przez działania strukturalne w ramach wspólnej polityki rolnej UE (tj. programu rozwoju obszarów wiejskich).

Spółeczność ta ponadto nie posiada tradycji prywatnej inicjatywy i rozwoju poza rolnictwem. W konsekwencji tych uwarunkowań oraz w związku z wysokim bezrobociem i jego strukturą, narastają bariery rozwoju gospodarczego regionu. Pozbawieni środków do życia ludzie podejmują „pracę na czarno”, co powoduje rozwój szarej strefy i kolejne problemy społeczne.

Rozwiązanie: poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu poprzez inwestycje infrastrukturalne, wspieranie przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu, szkolenia, zmiana programów nauczania, rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, lepsza jakość usług publicznych

W celu zmniejszenia negatywnych skutków wynikających z istniejących barier rozwoju MŚP niezbędne jest podjęcie aktywnej polityki wobec tego sektora gospodarki. Działania związane z Programem Rozwoju Lokalnego powinny tworzyć koniunkturę dającą szansę zaoferowania społeczeństwu powiatu miejsc pracy dla osób:

- które utraciły pracę w rolnictwie,
- które na stałe muszą z rolnictwa odejść,
- które utraciły pracę w pozostałych działach gospodarki w wyniku ich załamania.

Zakładane działania w celu pobudzenia rozwoju gospodarki z użyciem szeregu instrumentów prawnych, finansowych i organizacyjnych to między innymi:

- dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- stosowanie preferencji i ulg podatkowych,
- świadczenie doradztwa prawno-finansowego,
- przygotowanie terenów pod inwestycje,
- pomoc w uzyskaniu zewnętrznych środków finansowych z przeznaczeniem na rozwój małej przedsiębiorczości,
- kreowanie miejsc pracy w innych usługach o charakterze specjalistycznym w zakresie obsługi ruchu turystycznego,
- rozwój instytucji otoczenia biznesu,
- rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- usprawnienie obsługi administracyjnej przedsiębiorców (w oparciu o model one-step-desk) oraz wprowadzenie usług publicznych on line.

Na terenie istnieje potrzeba utworzenia inkubatora przedsiębiorczości.

Istotnym elementem aktywizującym lokalny rynek pracy jest udział w realizacji projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych Unii Europejskiej i Banku Światowego.

#### 1.2. Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej i sportowej

Problem: zły stan infrastruktury edukacyjnej i sportowej, mała atrakcyjność powiatu dla osób migrujących

Z analizy sytuacji w jędrzejowskiej oświacie wynika, iż Powiat posiada średnio rozwiniętą sieć szkół. Jednak stan techniczny szkół wszystkich poziomów nie jest najlepszy. Koniecznym staje się także przystosowanie bazy edukacyjnej do wymogów stawianych współczesnemu szkolnictwu w zakresie infrastruktury sportowej, społeczeństwa informacyjnego, nauki nowych zawodów odpowiadających potrzebom rynkowym, ochrony środowiska czy likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.

Rozwiązanie: niezbędne remonty i modernizacje, nowe inwestycje, nowe usługi edukacyjne

W związku z powyższymi potrzebami w placówkach szkolnych, których organem założycielskim jest Powiat Jędrzejowski, w okresie 2004-2013 planuje się realizację następujących zadań i projektów inwestycyjnych:

Tabela 30. Zestawienie projektów inwestycyjnych z zakresu infrastruktury edukacyjnej i sportowej przeznaczonych do realizacji w latach 2004-2013 w jednostkach organizacyjnych powiatu jędrzejowskiego.

Nr	Projekt	Przewidywane nakłady do poniesienia w złotych	Etapy działania wraz z harmonogramem realizacji
1.	Dokończenie budowy Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Jędrzejowie (hala sportowa, portiernia, boiska sportowe, oświetlenie, ogrodzenia, dźwig osobowy w budynku dydaktycznym)	5.665.000	2004-2006
2.	Modernizacja pomieszczenia na pracownię komputerową Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Jędrzejowie	10.000	2004
3.	Remont internatu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Jędrzejowie (wymiana okien, drzwi, remont dachu, instalacji elektrycznej, kanalizacyjnej i centralnego ogrzewania)	1.500.000	2005-2007
4.	Stworzenie specjalistycznych pracowni (w tym elektronicznej) w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Sędziszowie	100.000	2005-2006
5.	Budowa hali sportowej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Sędziszowie dla potrzeb klubu „Sefako” SA i mieszkańców	5.000.000	2007-2013
6.	Remont i modernizacja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Sędziszowie (wymian okien, remont dachu, remont instalacji CO, remont podłóg i łazienek)	180.000	2005
7.	Remont i modernizacja budynku szkoły i internatu Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego im. M. Rataja w Krzelowie (etap I) - wymiana kaloryferów, okien, remont instalacji CO	115.000	2004-2005
8.	Remont i modernizacja budynku szkoły i internatu żeńskiego Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego im. M. Rataja w Krzelowie (etap II)	110.000	2005-2006

9.	Remont i modernizacja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Wodzisławiu (etap I) (malowanie okien, wymiana okien, modernizacja kotłowni, instalacja elektryczna i alarmowa, naprawa pokrycia dachowego)	99.000	2004-2005
10.	Remont i modernizacja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Wodzisławiu (etap II) (remont budynku internatu i kotłowni, remont korytarza, pokoju, ubikacji i umywalni, wymiana okien, grzejników (12.500), elewacja i ocieplenie (90.000), remont dachu, remont kotłowni i instalacji co (150.000), remont kuchni i stołówki (90.000), malowanie szkoły)	950.000	2005-2006
11.	Remont i modernizacja LO m. M. Reja w Jędrzejowie (instalacja odgromowa, orynnowanie budynku, wymiana okien (750.000) ocieplenie i malowanie elewacji, ciepłownia szkolna, podłogi, instalacja wodna, instalacja elektryczna, malowanie sal)	2.380.000	2005-2013
12.	Remont i modernizacja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Jędrzejowie (wymiana okien, termoizolacja, elewacja zewnętrzna)	1.500.000	2007-2013

Powyżej wymienione projekty inwestycyjne mogą być sfinansowane w znaczącej części (75 %) ze źródeł funduszy strukturalnych UE (EFRR, w ramach ZPORR, Priorytet: Rozwój lokalny, Działanie: 3.5. Lokalna infrastruktura społeczna, Poddziałanie: 3.5.1. Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa).

Ponadto władze powiatu powinny podjąć działania na rzecz utworzenia w Jędrzejowie wyższej szkoły o profilu turystyczno-ekonomicznym (pozyskanie inwestora, pomoc w znalezieniu budynku, usprawnienie procesu budowlanego, tworzenie pozytywnego klimatu wokół koncepcji utworzenia uczelni itp.).

### 1.3. Problem rozwoju zdrowia i opieki społecznej

Problem: słaby poziom usług medycznych i socjalnych, niedoskonała infrastruktura społeczna i ochrony zdrowia, mała atrakcyjność powiatu dla osób migrujących

Problem ochrony zdrowia i opieki społecznej zmierza w kierunku poprawy dostępu usług medycznych dla mieszkańców w zakresie podstawowym i specjalistycznym.

Rozwiązanie: niezbędne remonty i modernizacje infrastruktury, nowe inwestycje infrastrukturalne, nowe usługi medyczne i socjalne

Kierunki rozwoju powiatu w sferze pomocy społecznej powinny koncentrować się w następujących obszarach sfery pomocy społecznej:

1. Prawidłowo funkcjonująca rodzina
  - stworzenie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie
  - wspieranie i pomoc osobom i rodzinom w kryzysie
  - budowanie lokalnego systemu wsparcia dla osób w kryzysie i ofiar przemocy
  - poradnictwo specjalistyczne m. innymi dla dzieci z zaburzeniami zachowania i ADHD
2. Profesjonalna organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży
  - budowanie sieci ognisk wychowawczych
  - wspieranie inicjatyw wzbogacających ofertę zajęć pozaszkolnych
3. Rozbudowa i usprawnianie systemu rodzinnej opieki zastępczej
  - zwiększenie liczby profesjonalnych rodzin zastępczych i pogotowi rodzinnych
  - zwiększanie efektywności działań umożliwiających powrót dziecka do rodziny biologicznej
4. Powrót z placówki opiekuńczo-wychowawczej do rodziny
  - zapewnienie dzieciom do 3 roku życia rodzinnej opieki zastępczej
  - przyjmowanie do placówek tylko tych osób, które z różnych powodów mogły zostać umieszczone w rodzinnej formie opieki zastępczej
  - praca z rodziną biologiczną
  - propagowanie działalności i współpraca z Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym
5. Wszechstronna opieka i bogata oferta zajęć dla mieszkańców domów pomocy społecznej
  - poprawa warunków socjalno-bytowych mieszkańców domów pomocy społecznej
  - zmiana organizacji funkcjonowania domów pomocy społecznej w kierunku aktywizowania i rozwoju samorządności mieszkańców
6. Diagnozowanie, konsultowanie i poradnictwo zawodowe bardziej dostępne dla mieszkańców powiatu
  - dostosowanie organizacji pracy i struktur Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej do zgłaszanych potrzeb mieszkańców powiatu
7. Inicjowanie i koordynowanie działań w zakresie polityki społecznej w powiecie
  - zapewnienie odpowiedniej do pracy i realizowanych zadań bazy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
8. Ograniczenie skutków niepełnosprawności
  - organizowanie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
  - zabiegi rehabilitacyjne bliżej mieszkańców powiatu
  - likwidacja barier

Przeprowadzona dla potrzeb niniejszego dokumentu analiza społeczno-gospodarcza powiatu jędrzejowskiego wykazała, że stan techniczny instytucji ochrony zdrowia i opieki społecznej jest zły. W konsekwencji koniecznym staje się dokonywanie niezbędnych modernizacji i remontów, które pozwolą na jego poprawę.

W okresie objętym Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego planuje się realizację następujących projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony zdrowia i opieki społecznej:

Tabela 31. Zestawienie projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej przeznaczonych do realizacji w latach 2004-2013 w jednostkach organizacyjnych powiatu jędrzejowskiego.

Nr	Projekt	Przewidywane nakłady do poniesienia w złotych	Etapy działania wraz z harmonogramem realizacji
1.	Uruchomienie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego ZOZ Jędrzejów	1.649.000	2004-2006
2.	Dokończenie budowy Bloku Operacyjnego ZOZ Jędrzejów	7.521.000	2004-2006
3.	Remont i modernizacja szpitala ZOZ Jędrzejów	306.000	2004-2006
4.	Modernizacja spalarni odpadów medycznych ZOZ Jędrzejów	500.000	2007-2013
5.	Budowa kuchni szpitalnej ZOZ Jędrzejów	1.000.000	2007-2013
6.	Remont i modernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Jędrzejowie z filią w Węgleńcu (malowanie, remont dachu, plac parkingowy, podjazd dla osób niepełnosprawnych, instalacja co, dach, ocieplenie, wymiana okien)	380.000	2005-2013
7.	Budowa sali rehabilitacyjno-gimnastycznej ze świetlicami dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Jędrzejowie	1.500.000	2005-2013
8.	Adaptacja pomieszczeń na archiwum w PCPR w Jędrzejowie	10.000	2004-2013
9.	Remont i modernizacja pawilonów oraz oddziału dorosłych w Domu Pomocy Społecznej w Mnichowie	8.500.000	2004-2005
10.	Budowa oczyszczalni ścieków dla Domu Pomocy Społecznej w Mnichowie	1.500.000	2004-2005
11.	Przebudowa kotłowni na ekologiczną oraz przebudowa sieci co w Domu Pomocy Społecznej w Mnichowie	1.700.000	2004-2006
12.	Dostosowanie innych budynków w Domu Pomocy Społecznej w Mnichowie do wymagań normy ciepłej	600.000	2004-2006
13.	Wymiana urządzeń technologicznych kuchni i pralni oraz sieci energetycznej w Domu Pomocy Społecznej w Mnichowie	700.000	2004-2006
14.	Remont budynku hotelu w Domu Pomocy Społecznej w Mnichowie	2.000.000	2004-2006
15.	Remont i modernizacja Domu Dziecka im. Ireny Mrozewskiej w Nagłowicach (magazyny, sypialnie z wyposażeniem, instalacja elektryczna, wymiana okien, wykonanie aneksu kuchennego, ocieplenie budynków, elewacja, instalacja co)	1.000.000	2004-2013
16.	Remont i modernizacja Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Jędrzejowie (wymian okien, drzwi, likwidacja barier architektonicznych)	200.000	2007-2013

Projekty nr 1, 3 i 4 dotyczące Zespołu Opieki Zdrowotnej w Jędrzejowie mogą być sfinansowane w znaczącej części (75 %) ze źródeł funduszy strukturalnych UE (EFRR, w ramach ZPORR, Priorytet: Rozwój lokalny, Działanie: 3.5. Lokalna infrastruktura społeczna, Poddziałanie: 3.5.2. Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia).

#### 1.4. Poprawa stanu środowiska kulturowego

Problem: mała atrakcyjność powiatu dla osób migrujących, niedostatecznie rozwinięta baza kulturalna

Rozwiązanie: niezbędne remonty i modernizacje w infrastrukturze, tworzenie nowych placów i organizowanie imprez kulturalnych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego (kultura ludowa i szlachecka)

Dwie trzecie mieszkańców Powiatu Jędrzejowskiego zamieszkuje na wsi. Powiat jędrzejowski cechuje niski stopień migracji, które na przestrzeni ostatnich lat ma wynik ujemny. Z reguły mieszkańcy Powiatu mieszkają tu od pokoleń. Czynniki te sprzyjają zachowaniu ludowych tradycji, obrzędów i sztuki. Zjawisko to powinno być podparte rozbudową infrastruktury kulturalnej na wsi (gminne centra kultury, świetlice wiejskie, ośrodki animacji kulturalnej, centra produktów regionalnych, itp.). Rozwój tych form popularyzacji kultury sprzyjać będzie zwiększeniu atrakcyjności turystycznej regionu oraz ograniczeniu patologii społecznych (poprzez zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży).

W okresie 2004-2013 istniejąca infrastruktura kulturalna powiatu jędrzejowskiego powinna przejść niezbędne remonty i modernizacje, tak by sprostać konkurencji instytucji z sąsiednich regionów w zakresie standardu świadczonych usług, dostępności ich dla osób niepełnosprawnych czy wpływu ich działalności na środowisko. Dotyczy to przede wszystkim powiatowej instytucji kultury - Muzeum Zegarów im. Przypkowskich w Jędrzejowie. Instytucja ta stanowi znak firmowy jędrzejowskiej kultury i również jest powszechnie znana poza w województwie i kraju.

W zakresie zadań związanych ze sferą kultury ciekawostką w wymiarze lokalnym byłoby zorganizowanie osiedla chatup w Dąbrowicy (na wzór np. rezerwatów architektury ludowej we wsiach Vlkolínec w Sło-

wacji, czy Hollókő na Węgrzech, znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO), w którym znalazłyby się miejsca noclegowe dla turystów indywidualnych. W starych drewnianych stodołach mogłyby być miejsca noclegowe na sianie np. dla rowerzystów (bardzo popularne np. w Niemczech). Ten powrót do natury jest jednym z nurtów turystyki na zachodzie Europy i w Stanach Zjednoczonych, stanowi nie lada atrakcję dla turystów z wielkich miast, będąc przy tym specjalną, niepowtarzalną formą oferty turystycznej. Zadanie to mogłoby być przedmiotem kolejnej edycji Planu Rozwoju Lokalnego, na lata po 2013 roku.

Potencjał kulturalny Powiatu Jędrzejowskiego powinien być wzmocniony poprzez:

- budowę szlaku turystycznego „Śladami cystersów”,
- budowę szlaku turystycznego „Dawne życie dworskie i wiejskie”,
- utworzenie Muzeum Browarnictwa w Jędrzejowie (przy Browarze „Brok-Strzelec”),
- organizację nowych imprez kulturalnych o znaczeniu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym (festiwalów muzyki dawnej, folklorystycznych, historycznych widowisk plenerowych itp.).

Powyższe działania odnoszą się do wielowiekowych tradycji Powiatu. Stanowią one wzmacnienie jego atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej.

## 2. Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna jest głównym motorem do rozwoju gospodarczego powiatu. Program ten będzie realizowany poprzez: poprawę infrastruktury transportowej, uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej oraz racjonalną gospodarkę energetyczną (możliwość wykorzystania alternatywnych źródeł energii), rozwój sieci gazyfikacyjnej i telekomunikacyjnej.

### 2.1. Drogi

Problem: zły stan dróg, duże obciążenia dróg powiatowych z uwagi na małą ilość dróg krajowych (2), niedostateczna dostępność powiatu dla inwestorów i turystów

Specyfika położenia Powiatu Jędrzejowskiego, a w szczególności jego infrastruktury drogowej polega na tym, że przez Powiat Jędrzejowski przebiegają dwie drogi krajowe, tzn. droga nr 7 i 78, i w większości przypadków od dróg krajowych drogi powiatowe przejmują ruch komunikacyjny i stanowią jedyną sieć komunikacyjną rozprowadzającą ruch do ważnych węzłów administracyjnych, gospodarczych i turystycznych.

Rozwiązanie: Program modernizacji infrastruktury drogowej

Dlatego też zachodzi pilna potrzeba odbudowy technicznej i rozbudowy sieci dróg powiatowych w możliwie krótkim okresie czasu tj. w latach 2004-2006 i 2007-2013.

Realizacja przyjętego programu modernizacji infrastruktury drogowej będzie miała duży wpływ na rozwój Powiatu i może stanowić bodziec do jego rozwoju gospodarczego, natomiast jego zaniechanie spowoduje stagnację lub znacznie spowolni rozwój gospodarczy.

Biorąc pod uwagę wieloletnie niedoinwestowanie dróg, co w chwili obecnej uwidacznia się tym, że drogi powiatowe w większości nie spełniają parametrów wymaganych co ich szerokości, posiadają wieloletnią nawierzchnię asfaltową, bez odpowiedniego wyposażenia. W znacznym stopniu ogranicza ich przepustowość, nie gwarantuje bezpieczeństwa, a także nie spełnia wymagań stawianych przez użytkowników dróg. W wielu przypadkach stan techniczny jest przyczyną rezygnacji z inwestowania przez inwestorów zewnętrznych i miejscowych.

Ponadto działania inwestycyjne powinny koncentrować się na terenach, w których są szanse na otwarcie nowych terenów pod inwestycje (np. wokół budowanej w Skroniowie Eurobojni, czy w pobliżu linii LHS). Nie można zapominać o poprawie stanu dróg prowadzących do terenów turystycznych Powiatu (w Gminach: Nagłowice, Oksa, Małogoszcz, Sobków czy Imielno).

Mając powyższe na uwadze w pierwszej kolejności nadano rangę zadań bardzo pilnych, jakie powinny być wykonane w latach 2004-2006, czterem zadaniom o wartości 89,725 mln zł.

Za wymienioną sumę planuje się przebudować 50 km dróg o szer. 6,00 m i całkowitej wymianie nawierzchni.

W drugiej kolejności (w okresie pomiędzy 2007 a 2013) postanowiono przyjąć do realizacji osiem kolejnych zadań o łącznej wartości 127,595 mln zł.

Realizacja założonego planu usprawni w znacznym stopniu lokalną komunikację, w szczególności przyczyni się do uruchomienia nowych, atrakcyjnych terenów inwestycyjnych i rekreacyjno-turystycznych.

Rozwój inwestycji oraz bazy turystyczno-rekreacyjnej będzie miał wpływ na powstawanie nowych miejsc pracy, zmniejszając stopę bezrobocia, która w powiecie wynosi obecnie 19,5 % (30.06.2004r.).

Podstawą opracowania planów były liczne wnioski, postulaty, interpelacje, zgłaszane na sesjach Rady Powiatu, sesjach Rad Miejskich i Rad Gminnych i spotkaniach Zarządu Powiatu z władzami miast i gmin oraz wielu zebraniach społeczności lokalnych.

## 2.2. Poprawa stanu środowiska naturalnego Problem: zanieczyszczenie środowiska

Rozwiązanie:

- a) zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez :
  - zmianę systemów ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej na ekologiczne,
  - zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł takich jak :
  - energia wiatru, energia wody, energia biomasy,
  - zastosowanie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.
- b) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych poprzez :
  - podłączanie na terenach wiejskich kolejnych źródeł zanieczyszczeń do systemów kanalizacyjnych,
  - budowa dalszych ciągów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
  - zamiana na terenie miast i osiedli wiejskich systemów ogólnospławnych na kanalizację rozdzielczą.
- c) propagowanie i wprowadzanie na szerszą skalę selektywnej zbiórki odpadów.
- d) wspieranie finansowe z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przedsięwzięć proekologicznych realizowanych przez jednostki organizacyjne Powiatu oraz samorządy gminne,
- e) realizacja zadań wynikających z :
  - powiatowego programu ochrony środowiska p.n. „Program ochrony środowiska dla Powiatu Jędrzejowskiego”, powiatowego planu gospodarki odpadami p.n. „Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Jędrzejowskiego” .

## 3. Sfera gospodarcza

Problem: zwiększająca się stopa bezrobocia, brak nowych miejsc pracy, słabe tempo rozwoju gospodarczego, mała atrakcyjność inwestycyjna Powiatu, słaba infrastruktura turystyczna i niedostateczna infrastruktura otoczenia biznesu

Rozwiązania:

Działania powiatu w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju rolnictwa na obszarze powiatu powinny skupiać się na:

- poprawie stanu infrastruktury technicznej,
- poprawie stanu infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- działaniach na rzecz zwiększenia powierzchni terenów pod inwestycje i budownictwo mieszkaniowe,
- profesjonalnej obsłudze administracyjnej inwestorów (szybkość działania, baza terenów inwestycyjnych, systemy zachęt finansowych),
- wspieraniu tworzenia grup producenckich i innych organizacji skupiających producentów rolnych, czy stowarzyszeń agroturystycznych,
- wspieraniu budowy zakładu produkującego biopaliwo (pozyskanie inwestora, sprawna obsługa administracyjna procesu budowlanego),
- promocji uprawy rzepaku na terenach odłogowanych zgodnie z zasadami wspólnej polityki rolnej UE,
- współtworzeniu Powiatowego Funduszu Gwarancji i Poręczeń Kredytowych,
- współtworzeniu inkubatora przedsiębiorczości,
- wspieraniu inicjatyw funduszy ubezpieczeń wzajemnych,
- realizowaniu programu zalesiania w powiecie jędrzejowskim i innych elementów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- działaniach na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej, ochrony zdrowia, kulturalnej i turystycznej powiatu,
- współuczestniczeniu w tworzeniu produktów turystycznych powiatu jędrzejowskiego,
- aktywnej kampanii promocyjnej powiatu i jego potencjału turystycznego,
- aktywnej współpracy międzynarodowej z samorządami zagranicznymi, wzajemnej wymianie doświadczeń w pozyskiwaniu inwestorów, w tym zakresie nowych technologii nie zanieczyszczających środowiska.

### 3.1. Turystyka

Rozwój turystyki w powiecie jędrzejowskim powinien skoncentrować się w następujących gminach: Nagłowice, Oksa, Małogoszcz, Sobków i Imielno, posiadających największe walory przyrodniczo-krajobrazowe i historyczne skupione na stosunkowo niewielkiej powierzchni terenu.

W pozostałych obszarach rozwój ten powinien być realizowany na zasadzie przedsięwzięć punktowych (np. agro i eko-turystyki oraz turystyki kwalifikowanej (wędkarstwo, turystyka konna, biegi na orientację).

Rozwój ten musi odbywać się zgodnie z zasadami racjonalnego wykorzystywania środowiska w połączeniu z proekologiczną edukacją społeczeństwa.



Rozwój turystyki obejmuje następujące elementy: poprawę dostępności usług turystycznych (układ dojazdowy), rozbudowę i modernizację bazy turystycznej, kształcenie kadr turystycznych oraz stworzenie systemu informacji i promocji oferty usług turystycznych.

Powyższe działania mieszczą się w zakresie pojęciowym turystyki zrównoważonej.

Istniejące zasoby przyrodnicze i antropogeniczne powiatu jędrzejowskiego pozwalają na rozwój różnorodnych form turystyki w całym regionie. Jednakże obecny stan niektórych obiektów, brak informacji turystycznej, przebieg międzynarodowej drogi E77 przez rynek w Jędrzejowie, nieestetyczny krajobraz wiejski powodują, że konieczne są w najbliższej przyszłości pewne inwestycje i przedsięwzięcia.

Po pierwsze należy określić bieguny rozwoju turystyki, czyli istniejące już obiekty najbardziej interesujące z punktu widzenia turystów, stanowiące już obecnie wybitne produkty turystyczne (w skali krajowej i regionalnej). Są to:

- Muzeum Zegarów im. Przytkowskich w Jędrzejowie,
- Dwór Mikołaja Reja w Nagłowicach,
- Kolejka wąskotorowa „Ekspres Ciuchcia Ponidzie”,
- Opactwo Cystersów w Jędrzejowie (koncerty organowe),
- szlaki wodne w dolinie Nidy.

Pozostałe (bardzo liczne obiekty, m. in. zespoły dworskie, pałacowe, parki podworskie i zabudowania wiejskie i rolnicze) są co prawda walorami turystycznymi, ale nie stanowią produktów turystycznych „gotowych do sprzedaży”. Stąd propozycja rewitalizacji staropolskich tradycji, obyczajów i kuchni pod wspólnym hasłem:

„Dawne życie dworskie i wiejskie na Ziemi Jędrzejowskiej”.

Rozwój turystyki w powiecie jędrzejowskim położonym pomiędzy dwoma dobrze rozwiniętymi regionami turystycznymi jakimi są Góry Świętokrzyskie i Wyżyna Krakowsko-Częstochowska jest możliwy dzięki wypracowaniu oryginalnej (nie konkurującej z ofertami regionów sąsiednich) i zróżnicowanej oferty, elastycznym operowaniu cenami, tudzież tworzeniu zintegrowanych pakietów turystycznych.

Do najważniejszych zadań służących poprawie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego Powiatu powinny należeć:

1. Identyfikacja na szczeblu gminnym i powiatowym wszystkich osób zainteresowanych tworzeniem produktów turystycznych w obrębie proponowanego szlaku.

Zaprojektowanie wspólnych działań:

- koniecznych inwestycji (pozyskanie środków z funduszy UE, od sponsorów, prywatnych inwestorów, z podatków lokalnych),
- szczegółowe zaprojektowanie bardzo różnorodnej i oryginalnej oferty wykorzystującej wszelkie regionalizmy, historię regionu, walory przyrodnicze, walory wynikające z rolnictwa (zdrowa żywność, stawy rybne)
- ustalenie logo szlaku (np. opasty szlachcic w kontuszu z kuflem piwa z Browaru Strzelec),
- oznakowanie wszystkich obiektów na trasie,
- bogata informacja turystyczna.

Kolejne działania będą miały na celu jak najlepsze wykorzystanie produktów turystycznych, tworzenie nowych miejsc pracy przy obsłudze ruchu turystycznego, podniesienie poziomu wykształcenia i standardu życia w regionie.

2. Ukierunkowanie ruchu turystycznego (zwłaszcza w szczycie sezonu) np. poprzez system konkursów, w których nagroda losowana jest wśród tych, którzy odwiedzą określone miejsca i obiekty. Jest to zarazem forma propagowania turystyki poznawczej, a zatem tego typu turystyki, który stanowi alternatywę dla stanu dzisiejszego.

Ogromna ilość obiektów, zwłaszcza pałacowych i dworskich pozwala na opracowanie trasy turystycznej „Dawne życie dworskie i wiejskie”, rewitalizacji obyczajów staropolskich, kuchni staropolskiej, zwyczajów, obrzędów, uczt, zabaw itp.

3. Wprowadzenie zniżek w przypadku korzystania z jakiejś formy wypoczynku, np. jeśli turysta wybiera nocleg w gospodarstwie agroturystycznym na terenie powiatu jędrzejowskiego to otrzymuje on pełną informację o atrakcjach (impresach, programach turystycznych w regionie) i zniżkę np. na kolejkę wąskotorową, spływ kajakowy czy organizowaną w trakcie jego pobytu imprezę muzyczną, folklorystyczną itp. Kwaterodawca agroturystyczny jest w tym kontekście mini-biurem turystycznym.
4. Dostosowanie czasu pracy muzeów i instytucji kulturalnych do rytmu dziennego i tygodniowego wypoczynku (w szczycie sezonu turystycznego dłużej otwarte muzea i imprezy np. dla dzieci i młodzieży przed południem, dla osób starszych późnym wieczorem i nocą).
5. Wszechstronna i pewna informacja turystyczna zuniformizowana w swej podstawowej formie i wartości we wszystkich centrach turystycznych regionu (Jędrzejów, Nagłowice). Bogata informacja

- w miejscach widokowych, atrakcyjnych turystycznie, interesujących z historycznego punktu widzenia (np. miejsca bitew). Umieszczenie w wielu punktach regionu map i informatorów (obecnie brak dużych plansz informujących o atrakcjach np. przy trasie E7 winny być informacje o Muzeum Zegarów czy dworku w Nagłowicach).
6. W przypadku turystyki na obszarach wiejskich interesujących z przyrodniczego punktu widzenia np. w dolinie Nidy wprowadzenie oprowadzania turystów w małych 4-6 osobowych grupach z lokalnym przewodnikiem (leśnik, rolnik, nauczyciel geografii czy biologii).
  7. Budowa ścieżek dydaktycznych w różnych okolicach (lasy, tereny przemysłowe, łąki, starorzecza, zespoły parkowe ze starodrzewem, zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego itp.). Tworzenie tras, programów i lekcji dydaktycznych dla grup szkolnych (ścieżki regionalne i ekologiczne w szkołach różnego typu).
  8. Organizacja imprez kulturalnych, rozrywkowych związanych z obyczajami staropolskimi (dworskimi i wiejskimi) - nawiązanie kontaktów z teatrem w Kielcach, z wiejskimi i miejskimi ośrodkami kultury na terenie powiatu, szkołami, kołami gospodyń wiejskich, zespołami ludowymi itp.
  9. Szerokie i wielostronne rozwijanie infrastruktury turystycznej odpowiedniej dla poszczególnych branż pod uwagę form (rowery, konie, rajdy samochodów terenowych, zielone szkoły).
  10. Tworzenie specjalnych programów turystycznych np.
    - programy zdrowotne np. hipo- i apiterapia, ziołolecznictwo
    - Cystersi w Polsce (szlak Śladami Cystersów, prezentacja szlaku w Opactwie)
    - programy historyczne np. „Bitwy i potyczki powstania styczniowego” - odtworzenie bitwy pod Małogoszczem,
    - pokazy rzemiosła ludowego,
    - „Barok w literaturze i muzyce” - imprezy w dworach szlacheckich,
    - programy przyrodnicze (zapoznanie z florą i fauną okolicy, ziołolecznictwo ludowe),
    - utworzenie przy Browarze Strzelec Muzeum Browarnictwa (trasa turystyczna, piwiarnia przy browarze, imprezy piwne).
  11. Dbłość o ład przestrzenny i urbanistyczny, zachowanie regionalnego charakteru architektury, uporządkowanie przestrzeni w celu uzyskania jej czytelności i poprawy jakości, dbłość o estetykę obejmiej wiejskich i krajobrazów rolniczych. Rozważanie wszelkich decyzji lokalizacyjnych w kontekście wymogów krajobrazu oraz ekonomii poruszania się turystów i sezonowości ruchu turystycznego. Koniecznym staje się uporządkowanie rynku jędrzejowskiego (m.in. poprzez wprowadzenie wysokiej zieleni, restauracji i kawiarni (latem w ogródkach, ławeczek, koszy na śmieci, publicznych toalet i oczywiście tablicy informacyjnej o regionie).
  12. Rozwój rolnictwa ekologicznego oraz nastawionego na współpracę funkcjonalną z turystyką, kontynuacja i dalszy rozwój tradycyjnych (kulturowych) form rolnictwa w gospodarstwach agroturystycznych, nie powodujących niekorzystnych zmian w krajobrazie, wprowadzenie upraw i hodowli związanych z wykorzystaniem ich w turystyce i na rynku lokalnym (zdrowa żywność, targi zdrowej żywności, restauracje wykorzystujące wyłącznie zdrową żywność wyprodukowaną na terenie powiatu, restauracje rybne - różne przepisy z różnych kuchni).
  13. Tworzenie nowych terenów rekreacyjnych:
    - korty tenisowe, boiska sportowe do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, pola do mini golfa, bieżnie, obiekty kryte (siłownie, sauny, solaria), parki rozrywki głównie dla dzieci
    - małych terenów rekreacyjnych, przy prywatnych pensjonatach i gospodarstwach agroturystycznych, również możliwości wędkowania, spływy kajakowe, spacer po łąkach itp.
  14. Rewitalizacja infrastruktury kolejowej oraz realizacja przedsięwzięć związanych z funkcjonowaniem Świętokrzyskiej Kolejki Dojazdowej „Ciuchcia Express Poniemie”.
  15. Zorganizowanie osiedla chałup w Dąbrowicy (na wzór np. rezerwatów architektury ludowej we wsiach Vlkolínec w Słowacji, czy Hollókő na Węgrzech, znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO), w którym znalazłyby się miejsca noclegowe dla turystów indywidualnych. W starych drewnianych stodołach mogłyby być miejsca noclegowe na sianie np. dla rowerzystów (bardzo popularne np. w Niemczech). Ten powrót do natury jest jednym z nurtów turystyki na zachodzie Europy i w Stanach Zjednoczonych, stanowi nie lada atrakcję dla turystów z wielkich miast, będąc przy tym specjalną, niepowtarzalną formą oferty turystycznej.
  16. Tworzenie grup kapitałowo - inwestycyjnych grupujących animatorów ruchu turystycznego w regionie dla tworzenia i realizacji pewnych koncepcji - chodzi o to, aby grupy takie (odpowiednio wspomagane finansowo przez budżet lokalny oraz organizacyjnie przez władze samorządowe) mogły realizować koncepcje, np. pakietów ofert turystycznych lub owych wspomnianych „ścieżek” programowych. Nie jest to możliwe w przypadku pojedynczych osób lub pojedynczych obiektów ze względu na wymagane zabezpieczenie finansowe inwestycji oraz rozmiar przedsięwzięć organiza-

cyjno-prawnych. Działanie takie daje też możliwość powstawania silnych finansowo i organizacyjnie struktur oraz naturalnej selekcji wśród podmiotów turystycznych, pozwalając jednocześnie na kierowanie istniejących środków tam, gdzie jest największe zapotrzebowanie oraz bardziej ekonomiczne wypełnienie wszystkich dostępnych „nisz” w obsłudze ruchu turystycznego.

17. Zachęcanie prywatnych inwestorów do tworzenia grup w celu poszerzenia i wzbogacenia oferty turystycznej na najniższym poziomie (np. pojedynczego obiektu turystycznego). Może to być współpraca nawet tylko dwu gospodarstw agroturystycznych, z których jednego np. wkładem jest małe wiejskie zoo, drugiego zaś konie, kwatery zaś oferują wspólnie, co pozwala na obniżenie kosztów, a tym samym konkurencyjność cenową. Zachęcanie do tego typu działań może wiązać się odpowiednim regulowaniem podatków, stosowaniem ulg i szybkimi ścieżkami dla spraw prano-organizacyjnych w administracji lokalnej. Możliwych form współpracy na takim mikropoziomie jest bardzo dużo, potrzebne byłoby tylko właściwe środowisko w zakresie przepisów prawnych.
18. Utworzenie Regionalnej Izby Turystyki, która miałaby na celu przede wszystkim utrzymanie wysokiej jakości usług i rugowanie z rynku przedsiębiorców nie spełniających wymogów (coś w rodzaju samorządu zawodowego). Nadawałaby ona kategorie (przynajmniej w skali lokalnej) i dogłądałaby spełniania ich wymogów, gwarantując tym samym, że turysta w określonych obiektach otrzymywałby zawsze pewne standardowe minimum usług na pewnym poziomie.
19. Organizacja odpowiednich do planowanych form kształcenia i doskonalenia w celu stworzenia właściwego zaplecza dla realizowanych zamierzeń - interdyscyplinarne przyszłej i obecnej kadry, tak aby reagowała ona elastycznie na zmiany w popycie oraz potrafiła tworzyć i przeprowadzać nowe koncepcje. Odpowiednia reklama wśród ludności miejscowej proponowanych rozwiązań, wskazywanie przykładów ich pozytywnego wpływu oraz korzyści dla całej społeczności.
20. Umiejętne kształtowanie podatków lokalnych, tak aby tworzyły one strukturę regulującą rozwój odpowiednich i preferowanych form turystyki (system podatków, a także ulg i preferencyjnych kredytów zdaje egzamin m.in. na obszarach wiejskich w Alpach austriackich czy niemieckich).

### 3.2. Program rozwoju obszarów wiejskich

Celem programu rozwoju obszarów wiejskich jest rozwój działalności pozarolniczej oraz zwiększenie konkurencyjności lokalnych produktów rolnych przez aktywację środowisk wiejskich do wstępnego przetwarzania produktów rolnych (wykorzystując ekologiczne uwarunkowania naszego regionu do produkcji m.in. zdrowej żywności) oferowanych sieciom handlowym.

W wyniku realizacji ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia w latach 2002-2003 zalesiono na terenie powiatu jędrzejowskiego 98 ha gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej.

Dalsze zalesienia gruntów rolnych realizowane będą w oparciu o przepisy dostosowane do przepisów UE (ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Rozwoju i Gwarancji Rolnej, która weszła w życie z dniem 01.05.2004r. - Dz. U. Nr 229, poz. 2273 )

Przewiduje się, że na terenie powiatu jędrzejowskiego zalesionych zostanie:

- w latach 2005-2006 ok. 120 ha gruntów rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa.
- w latach 2007-2013 ok. 500 ha tego rodzaju gruntów.

### 3.3. Zmiany w sposobie użytkowania terenu

Zalesione grunty (zgodnie z ustawą o zalesianiu) Starosta w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich przeklasyfikuje na lasy:

w roku 2004

- 28 ha gm. Nagłowice, Słupia, Wodzisław, Jędrzejów, Oksa, Małogoszcz, Sędziszów

w roku 2005

- 70 ha wszystkie gminy

- w roku 2006 - nie przewiduje się przeklasyfikowania gruntów z powodu braku zalesień w 2004 roku.

## IV. Realizacja zadań i projektów

W rozdziale tym przedstawiono listę zadań inwestycyjnych i remontowych w układzie tabelarycznych w ujęciu na lata 2004-2006 oraz 2007-2013.

Zaplanowane zadania na lata 2004-2006 realizowane będą w układzie przedstawionym poniżej w warunkach posiadania przez powiat środków finansowych zarówno własnych jak i zewnętrznych (strukturalne UE), tak jak zaplanowane to zostało w niniejszym opracowaniu w rozdziale VII. Plan Finansowy. W latach 2007-2013 przedstawiono zadania, które mają charakter fakultatywny, tzn. kolejność ich realizacji uzależniona będzie nie tylko od posiadanych środków finansowych, ale również od wykonania zaplanowanych zadań na lata 2004-2006.

Kryteria wyboru projektów do realizacji w Powiecie Jędrzejowskim:

Kryteria formalne:

1. Zgodność ze studium uwarunkowań lub planem zagospodarowania przestrzennego.
2. Zgodność ze strategią Powiatu.
3. Posiadanie pozwolenia na budowę, studium wykonalności oraz oceny oddziaływania na środowisko dla projektów wymagających takich dokumentów
4. Zagwarantowane posiadanie wkładu własnego na realizację inwestycji.

Kryteria merytoryczne:

1. Niedostateczna infrastruktura drogowa jest poważną barierą dla potencjalnych inwestorów oraz w dużym stopniu ogranicza rozwój istniejącym już podmiotom gospodarczym.
2. W pierwszej kolejności modernizowane i budowane powinny być drogi, które otwierają nowe tereny na inwestycje, w tym turystyczne.
3. W związku z uznaniem rozwoju turystyki na terenie Powiatu za priorytetowy realizowane powinny być projekty ułatwiające dostęp turystów do atrakcyjnych turystycznie miejsc oraz projekty modernizacji i budowy obiektów infrastruktury turystycznej i kulturalnej.
4. Priorytetowo powinny być traktowane projekty znajdujące się w korelacji z projektami realizowanymi przez inne podmioty publiczne a nawet prywatne (np. budowa obwodnicy Jędrzejowa, budowa Eurubojni w Skroniowie).

W świetle powyższych kryteriów wyselekcjonowano 5 projektów drogowych i 1 z zakresu infrastruktury kulturalnej i turystycznej (remont i modernizacja Muzeum Zegarów im. Przytkowskich) do realizacji w okresie od 2004 do 2006 (końcowy okres budżetu UE na lata 2000-2006). W zakresie tych projektów przygotowanie dokumentacji technicznej jest w największym stopniu zaawansowania. Projekty te spełniają wszystkie kryteria merytoryczne. 3 spośród powyżej określonych powyżej projektów kontynuowanych będzie w następnym okresie planowania 2007-2013.

Na drugi okres obowiązywania Planu Rozwoju Lokalnego wybrano 8 innych projektów drogowych, w których prace nad dokumentacją techniczną są również zaawansowane, a także 4 projekty z zakresu infrastruktury turystycznej, które znajdują się jedynie w fazie koncepcji studialnych. Wartość koniecznych nakładów do realizacji tych ostatnich projektów jest w chwili obecnej trudna do precyzyjnego określenia i dla potrzeb niniejszego planu przyjęto jedynie szacunki. Już od 2005r. należy przystąpić do opracowania potrzebnej dokumentacji technicznej.

Wszystkie przedstawione zadania z obu okresów (2004-2006 i 2007-2013) zgodne są ze wskazaniem studiów uwarunkowań i planami zagospodarowania przestrzennego.

Wszystkie planowane do realizacji zadania mają być współfinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Wymienione zadania spełniają kryteria zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego - Priorytet 3: Rozwój Lokalny, Działanie 3.1. Obszary wiejskie albo Działanie 3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji.

Tabela 32.

### Zadania na okres programowania 2004-2006 wraz z harmonogramem realizacji

Lp.	Nazwa planowanego działania Typ projektu inwestycyjnego	Określenie kryteriów kolejności realizacji	Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego	Etapy działania wraz z harmonogramem realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Przewidywane nakłady do poniesienia w złotych
<b>Budowa i modernizacja dróg powiatowych o znaczeniu lokalnym</b>							
Program operacyjny: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego							
Dziedziny interwencji: 3 Infrastruktura podstawowa							
31 Infrastruktura transportowa							
312 Drogi							
1.	Modernizacja drogi powiatowej 158 T Mnichów-Smyków (Wółka Kawęcka) - Mokrsko Dolne - Kot- lice Nowe - Borszowice - Motko- wice - Stawy - Imielno	Określone w punk- cie IV Planu	zgodne	2005-2006	10.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	7.830.000 w tym 5.872.500 EFRR (75 %) 1.957.500 wkład własny (25 %)
2.	Modernizacja drogi powiatowej 152 T Tyniec - Popowice - Oksa - Podlesie - Węgleszyn - Żarczyce Małe - Żarczyce Duże - Mieronice - Karsznice - Jaclów - Bizorenda - Szczepanów - Miąsowa	Określone w punk- cie IV Planu	zgodne	2005-2013	8.000 mb drogi 1 obiekt mostowy	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	18.295.000 w tym 13.721.000 EFRR (75 %) 4.574.000 wkład własny (25 %)

3.	Modernizacja drogi powiatowej 171 T Jaronowice - Rakoszyn - Nowa Wieś - Brynica Sucha - Skroniów - Łączyn - Ludwinów - Weglenice - Dalechowy, odcinek Jaronowice do krajowej drogi nr 7	Określone w punkcie IV Planu	zgodne	2005-2015	26.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	42.970.000 w tym 32.227.500 EFRR (75 %) 10.742.500 wkład własny (25 %)
4.	Modernizacja drogi powiatowej 173 T Skroniów -Potok Wielki - Borów - Krzcięcice	Określone w punkcie IV Planu	zgodne	2005-2006	7.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	2.335.000 w tym 1.751.250 EFRR (75 %) 583.750 wkład własny (25 %)
5.	Modernizacja drogi powiatowej 191 T granica województwa - Podlesie - Przelaj - Mstyczów - Podśadek - Jeżów - Klimontów - Pękosław - Kowalów Dolny - Brzeście - Wodzisław - Piotrkowice - Nawarzyce - Wola Lubecka - granice powiatu	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2004-2013	10.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	18.295.000 w tym 13.721.000 EFRR (75 %) 4.574.000 wkład własny (25 %)
<b>Modernizacja i rozbudowa Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie</b> Program operacyjny: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Dziedziny interwencji: 3 Infrastruktura podstawowa 35 Planowanie przestrzenne i odbudowa 354 Utrzymywanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego							
1.	Modernizacja i rozbudowa Muzeum im. Przypkowskich (remont elewacji budynku nr 8, wymiana instalacji przeciwpożarowej, modernizacja sali wystawowej zegarów słonecznych, zakup komputerów i oprogramowania, adaptacja pomieszczenia na kasę biletową, remont ogrodu muzealnego z basenami, remont budynku Pawilon, wykup budynku biura, remont i nadbudowa poddasza w wykupionym budynku, budowa parkingu w pobliżu muzeum)	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2004-2006	1 sala wystawowa zmodernizowana 1 budynek wystawowy zmodernizowany 1 parking dla odwiedzających zbudowany 1 elewacja budynku wyremontowana 1 ogród muzealny zmodernizowany	Powiat, Muzeum im. Przypkowskich	1.900.000 w tym 1.425.000 EFRR (75 %) 475.000 wkład własny (25 %)

Tabela 33.

**Zadania na okres programowania 2007-2013 wraz z harmonogramem realizacji**

Lp.	Nazwa planowanego działania Typ projektu inwestycyjnego	Określenie kryteriów kolejności realizacji	Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego	Etapy działania wraz z harmonogramem realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Przewidywane nakłady do ponie- sienia w złotych
<b>Budowa i modernizacja dróg</b> Program operacyjny: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Dziedziny interwencji: 3 Infrastruktura podstawowa 31 Infrastruktura transportowa 312 Drogi							
1.	Modernizacja drogi powiatowej 160 T Jędrzejów - Kulczyzna - Raków-Czarnocice - Gozna - Antoniów - Mokrsko Dolne - Sobków	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	12.000 mb drogi 1 obiekt mostowy	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	9.410.000 w tym 7.057.500 EFRR (75 %) 2.325.500 wkład własny (25 %)
2.	Modernizacja drogi powiatowej 198 T granica województwa - Sprowa - Raszków - Bugaj - Krzelów	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	11.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	16.280.000 w tym 12.210.000 EFRR (75 %) 4.070.000 wkład własny (25 %)
3.	Modernizacja drogi powiatowej 208 T Cierno - Zaszosie - Warzyn - Zagórze - Kierzki - Krzcięcice	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	8.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	11.130.000 w tym 8.347.500 EFRR (75 %) 2.782.500 wkład własny (25 %)

4.	Modernizacja drogi powiatowej 170 T Diament - Łysaków - Kawęczyn - Opatkowice - Grudzyń - Mierzwin, odcinek od drogi nr 7 do Kawęczyn - Opatkowice	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	8.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	11.690.000 w tym 8.767.500 EFRR (75 %) 2.922.500 wkład własny (25 %)
5.	Modernizacja drogi powiatowej 206 T Trzciniec - Łowinia - Wojciechowice - Krzęcice	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	7.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	14.360.000 w tym 7.057.500 EFRR (75 %) 2.325.500 wkład własny (25 %)
6.	Modernizacja drogi powiatowej 168 T Jadwinów - Dalechowy - Dżierzyn - Imielno - Imielnica - Sobowice - granica powiatu	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	12.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	15.690.000 w tym 11.767.500 EFRR (75 %) 3.922.500 wkład własny (25 %)
7.	Modernizacja drogi powiatowej 210 T Węgleszyn - Ogrody - Tyniec - Caców - Chorzewie - Przasław - Cierno Zaszosie	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	14.000 mb drogi	Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie	20.315.000 w tym 15.101.250 EFRR (75 %) 7.578.750 wkład własny (25 %)
<b>Budowa infrastruktury turystycznej</b>							
Program operacyjny: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego							
Dziedziny interwencji: 1 Sektor produkcyjny							
17 Turystyka							
171 Inwestycje materialne (centra informacji, baza noclegowa, zaplecze gastronomiczne, punkty usługowe)							
1.	Budowa szlaku turystycznego „Śladami Cystersów”	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	1 szlak turystyczny z infrastrukturą towarzyszącą	Powiat, Gminy, Opactwo Cystersów	2.000.000 w tym 1.500.000 EFRR (75 %) 500.000 wkład własny (25 %)
2.	Budowa szlaku turystycznego „Dawne życie dworskie i wiejskie”	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	1 szlak turystyczny z infrastrukturą towarzyszącą	Powiat, Gminy	5.000.000 w tym 3.750.000 EFRR (75 %) 1.250.000 wkład własny (25 %)
3.	Utworzenie Muzeum Browarnictwa	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	1 obiekt turystyczny	Powiat, Partner: Browar „Strzelec”	5.000.000 w tym 3.750.000 EFRR (75 %) 1.250.000 wkład własny (25 %)
4.	Rewitalizacja infrastruktury kolejowej oraz realizacja przedsięwzięć związanych z funkcjonowaniem Świętokrzyskiej Kolejki Dojazdowej „Ciuchcia Express Ponidzie”	Określone w punkcie IV Planu	zgodne z planem	2007-2013	3-4 obiekty turystyczne	Powiat, spółka komunalna	10.000.000 w tym 7.500.000 EFRR (75 %) 2.500.000 wkład własny (25 %)

## V. Powiązanie projektu/ów z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu

Zaplanowane projekty drogowe są świadomie rozłożone na terenie całego powiatu, jednak w tych miejscach, w których modernizacja drogi otworzy nowe tereny na inwestycje (np. Skroniów, Sędzszów) czy turystykę (gminy Oksa, Nagłowice, Sobków, Imielno).

Projekty te powiązane są również z przebiegającymi w tym obszarze drogami krajowymi 7, 78 oraz wojewódzkimi, szczególnie 728. Realizowane projekty ułatwią także dostęp do powiatu jędrzejowskiego z są-

siednich powiatów znajdujących się już poza granicami województwa, co otworzy powiat na sąsiednie aglomeracje: katowicką i krakowską.

Stworzenie sieci dróg wysokiej jakości ma na celu dywersyfikację możliwości transportowych na obszarze Powiatu w stosunku do dróg tranzytowych oraz stworzenie infrastruktury dla rozwoju przedsiębiorczości na terenach dotychczas marginalizowanych wskutek ograniczonych możliwości logistycznych, głównie transportowych. Obiekty będące efektami procesów inwestycyjnych, służące zaspokajaniu ludzkich potrzeb, jak sieć drogowa i kolejowa, szkoły czy szpitale, zabudowa mieszkaniowa są jednak czymś więcej niż tylko dobrami o dużej wartości ekonomicznej; są elementami tzw. trwałej przestrzeni, której kształt i stan wpływają na sposób życia ludzi. Wpływ ten trwa w czasie - ze względu na znaczną choć zróżnicowaną długowieczność tych obiektów - oddziałując na sposoby życia kolejnych pokoleń, których zamiary życiowe i aspiracje mogą z czasem zderzyć się z odziedziczonym modelem przestrzennego ukształtowania kraju, miasta, wsi czy mieszkania. Kosztowność tych decyzji i długotrwałość ich skutków sprawiają, że błędy są szczególnie trudno usuwalne, a skutki decyzji trafnych z czasem zaczynają być postrzegane jako niezwykle istotne dla życia zbiorowości, chociaż traktowane jako oczywiste. Chcąc być dobrym partnerem regionalnym, dla tych, którzy chcą na tych obszarach inwestować powiat jędrzejowski musi realizować projekty drogowe.

Zakładamy duży wysiłek partnerów społecznych i instytucjonalnych w działaniach zdefiniowanych jako przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, ponieważ skutki rozszerzania się tego zjawiska zaczynają odczuwać (obok samych poszkodowanych) również coraz szersze grupy społeczne i instytucje na terenie Powiatu. Wzrasta też społeczna świadomość w zakresie konsekwencji pogłębiania się ekonomicznego rozwarstwienia społeczeństwa oraz rozciągniętych w czasie i dotyczących kolejne pokolenia skutków wykluczenia społecznego dużych grup społecznych.

Wszelkie działania powiatu i ww. instytucji, które zamierzamy realizować poprzez środki finansowe Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) nie będą efektywne, jeśli zadania inwestycyjne dofinansowywane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (w ramach ZPORR) nie będą realizowane.

Dla właściwej ochrony środowiska w powiecie jędrzejowskim koniecznym jest skorelowanie działań samorządów powiatu i gmin z działaniami podmiotów prywatnych. Efekty Planu Rozwoju Lokalnego zostaną wzmocnione przez szereg partnerstw publiczno-prywatnych w powyższym zakresie.

W sytuacji stałego wycofywania się państwa z odpowiedzialności za rosnący obszar bezrobocia i ubóstwa uzasadniony jest wysiłek skierowany na utrzymanie standardu powiatowych instytucji i placówek zajmujących się obsługą rynku pracy i polityką socjalną. Chcemy je rozwijać m.in. jako miejsca pracy. Będziemy czynić też starania o merytorycznie wysoką ich jakość.

#### Strategia Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego

Projekty zawarte w niniejszym Planie Rozwoju Lokalnego są powiązane i zgodne ze strategicznymi celami strategicznymi i zadaniami rozwojowymi powiatu jędrzejowskiego określonymi w Strategii Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego, nad którą prace zostały zakończone w sierpniu 2001r. Dotyczy to w szczególności następujących celów rozwojowych nr 3 i 4, tj. odpowiednio: „Usługi publiczne należyście zaspokajają potrzeby społeczności mieszkających i przebywających w powiecie jędrzejowskim” i „Walory turystyczne powiatu jędrzejowskiego są w pełni wykorzystane do jego rozwoju”.

Projekty drogowe doskonale wpisują się w zadanie nr 3.11. „Pas drogowy na terenie powiatu umożliwia bezpieczne i sprawne poruszanie się po nim ludziami i pojazdami”, w którym przewidziana jest m.in. odnowa dróg powiatowych. Natomiast projekty z zakresu infrastruktury kulturalnej i turystycznej w całości odpowiadają celowi rozwojowemu nr 4 (Walory turystyczne powiatu jędrzejowskiego są w pełni wykorzystane do jego rozwoju), w szczególności w zakresie poszerzenia oferty turystycznej powiatu.

#### Branżowe strategie powiatu jędrzejowskiego (turytyka, ochrona środowiska)

Przyjęte do realizacji w ramach niniejszego dokumentu projekty turystyczne i kulturalne zbieżne są ze strategią branżową rozwoju turystyki w powiecie jędrzejowskim wypracowaną w ramach programu „Planowanie Rozwoju Lokalnego na terenie Powiatu Jędrzejowskiego” w lipcu 2003r. Zarówno projekty drogowe, jak i turystyczne skorelowane zostały ze wskazaniami powiatowego programu ochrony środowiska.

#### Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Zadania i projekty zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego są zgodne najważniejszymi priorytetami przyjętej Uchwałą nr XIV/225/2000 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dn. 30 VI 2000r. Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. Dotyczy to w szczególności Priorytetu 2 (Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury), Priorytetu 3 (Rozwój systemów infrastruktury technicznej), Priorytetu 4 (Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich) oraz Priorytetu 5 (Przyspieszenie urbanizacji oraz restrukturyzacji wzrostu innowacyjności województwa).

Projekty drogowe wpisują się przede wszystkim w program nr 55 Strategii (Rozwój sieci dróg powiatowych i gminnych) zadania „Podnoszenie standardów i stworzenie silnego układu komunikacyjnego stymulującego rozwój regionu” w ramach Priorytetu 3. Nawiązują także do programu nr 71 dotyczącego rozwoju układów komunikacyjnych na obszarach wiejskich w ramach strategicznego zadania „Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający przechodzenie ludności wiejskich do zawodów pozarolniczych Priorytetu 4 (otwarcie terenów inwestycyjnych i dla ruchu turystycznego w powiecie o przewadze ludności wiejskiej) oraz do pośrednio do programu nr 84 „Tworzenie warunków dla wspierania inwestorów realizujących przedsięwzięcia rozwojowe w ramach zadania „Tworzenie warunków sprzyjających aktywizowaniu przedsiębiorczości jako pierwszoplanowego czynnika urbanizacji województwa” Priorytetu 5 dokumentu.

Projekty z zakresu infrastruktury kulturalnej i turystycznej zgodne są programami podporządkowanymi zdaniu „Ochrona dziedzictwa kulturowego. Tworzenie warunków rozwoju kultury, turystyki, sportu i rekreacji” Priorytetu 2, w szczególności programu nr 47 dotyczącego budowy i modernizacji infrastruktury do uprawiania różnych form turystyki.

## **VI. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć planu**

Oczekiwane przez powiat wskaźniki osiągnięć planu służą zmierzeniu osiągnięcia celów szczegółowych zdefiniowanych w dokumencie pt. Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (priorytet 3, działania 3.1 oraz 3.2).

Głównym celem działania 3.1 jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów wiejskich (obszary wiejskie to obszary usytuowane poza granicami administracyjnymi miast) i małych miast do 20 tys. mieszkańców. Dodatkowo określone są następujące cele szczegółowe działania:

- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców wsi i małych miast
- tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej.

Głównym celem działania 3.2 jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów restrukturyzowanych.

Do pomiaru tychże szczegółowych celów służą wskaźniki produktu i rezultatu, mierzące natychmiastowe efekty dotyczące bezpośrednich beneficjentów finansowanych działań oraz nie poddające się prostej kwantyfikacji wskaźniki jakościowe, jak np. wzrost poczucia bezpieczeństwa, obniżanie się wskaźników patologii społecznej, wzrost przejawów optymizmu społecznego i poczucia stabilizacji, itp.

W przypadku zaplanowanych przez powiat jędrzejowski projektów zadań inwestycyjnych i remontowych są to „oczekiwane rezultaty” wpisane w tabelach: Planowane projekty inwestycyjne i remontowe w latach 2004-2006 oraz w latach 2007-2013 w rozdziale IV. Realizacja zadań i projektów.

Z niniejszego planu jedynie zaplanowane inwestycje drogowe oraz w zakresie infrastruktury turystycznej i kulturalnej wpisują się w obszar poszukiwania dofinansowania z funduszy strukturalnych z Działania 3.1. i Działania 3.2 (pozostałe dotyczące infrastruktury głównie szkolnej i zdrowotnej z działania 3.5), dlatego szczegółowo zanalizowane zostały wskaźniki monitorowania tychże inwestycji, które zostały przedstawione poniżej:

Wskaźniki produktu:

- długość przebudowanych odcinków dróg w latach 2004-2006: 61,0 km oraz przebudowany jeden most na drodze powiatowej nr T 152.
- długość przebudowanych odcinków dróg w latach 2007-2013: 72,0 km oraz przebudowany jeden most na drodze powiatowej nr T 160.

Wskaźniki rezultatów:

- Powiększenie powierzchni terenów inwestycyjnych (która zostanie oszacowana w trakcie realizacji planu).
- Istotna likwidacja barier rozwojowych w szeregu gminach powiatu, np. Oksa, Nagłowice, Imielno, Słupia Jędrzejowska.
- Skrócenie czasu przejazdów poprzez modernizację nawierzchni dróg.

Wskaźniki oddziaływania:

- Powstanie nowych podmiotów gospodarczych.
- Utrzymanie istniejących podmiotów gospodarczych.
- Powstanie nowych gospodarstw agroturystycznych.
- Tworzenie się nowych miejsc pracy poza rolnictwem - dywersyfikacja działalności gospodarczej na terenach rolnych.
- Zwiększenie ruchu turystycznego w powiecie jędrzejowskim.



## VII. Plan finansowy zadań w latach 2005-2006 oraz założenia na lata 2007-2013

Realizacja projektów i zadań określonych w Programie Rozwoju Lokalnego wymagać będzie wydatkowania w latach 2005-2006 kwoty 31 744 000 zł. W porównaniu do wielkości budżetu powiatu oznacza to, że w okresie najbliższych dwóch lat suma tych wydatków stanowić będzie ponad 70 % dochodów rocznych (w odniesieniu do budżetu 2004 roku).

Zważywszy na strukturę wydatków budżetowych powiatu, w której tzw. „sztywne” wydatki bieżące stanowią w 2004 ponad 90 % budżetu, sfinansowanie zadań, ujętych w Programie, możliwe będzie jedynie pod warunkiem uzyskania znaczącego wsparcia z zewnątrz.

Zakłada się, iż finansowanie projektów w okresie 2005-2006 odbywać się będzie z następujących źródeł:

1. Rozbudowa i modernizacja systemu komunikacji drogowej  
Program Operacyjny: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)  
Dziedzina interwencji: 3 Infrastruktura podstawowa  
31 Infrastruktura transportowa  
312 Drogi

Źródła finansowania Planu Rozwoju Lokalnego	Kwota w zł	
	2005r.	2006r.
Budżet JST (powiat - 15 %)	1 354	1 809
	958	458
Budżet Państwa (10 %)	903	1 206
Środki Prywatne	306	306
Środki UE (ZPORR)	6 774	9 047
Inne środki (fundusze celowe)	792	292
<b>Razem</b>	<b>9 033</b>	<b>12 063</b>
	<b>056</b>	<b>056</b>

Źródło: Opracowanie własne

2. Inwestowanie w rozwój infrastruktury podstawowej  
Program Operacyjny: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)  
Dziedzina interwencji: 3 Infrastruktura podstawowa  
35 Lokalna infrastruktura społeczna  
351 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa

Źródła finansowania Planu Rozwoju Lokalnego	Kwota w zł	
	2005r.	2006r.
Budżet JST (powiat - 15 %)	678	636
	142	292
Budżet Państwa (10 %)	452	424
Środki Prywatne	094	194
Środki UE (ZPORR)	3 390	3 181
Inne środki (fundusze celowe)	708	458
<b>Razem</b>	<b>4 520</b>	<b>4 226</b>
	<b>944</b>	<b>944</b>

Źródło: Opracowanie własne

3. Inwestowanie w rozwój infrastruktury podstawowej  
Program Operacyjny: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)  
Dziedzina interwencji: 3 Infrastruktura podstawowa  
35 Planowanie przestrzenne i odbudowa  
354 Utrzymanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego

Źródła finansowania Planu Rozwoju Lokalnego	Kwota w zł	
	2005r.	2006r.
Budżet JST (powiat - 15 %)	142	142
	500	500
Budżet Państwa (10 %)	95	95
Środki Prywatne	000	000

Środki UE (ZPORR)	712 500	712 500
Inne środki (fundusze celowe)		
<b>Razem</b>	<b>950 000</b>	<b>950 000</b>

Źródło: Opracowanie własne

Plan finansowania projektów i zadań inwestycyjnych w latach 2005-2006 zawarty jest w Arkuszu Nr 1.

Plan finansowania projektów i zadań inwestycyjnych w latach 2007-2013 zawarty jest w Arkuszu Nr 2.

#### 1. Sytuacja finansowa beneficjenta

Za 2003 rok dochody budżetu powiatu zamknęły się ogólną kwotą 40 462 422 zł, a wydatki kwotą 41 555 316 zł,

Na 2004 rok - po dokonanych zmianach na dzień 30.06.2004 - plan dochodów ogółem zamyka się kwotą 45 049 204 zł, plan wydatków ogółem wynosi 45 049 204 zł, z czego wydatki inwestycyjne planowane są w kwocie łącznej 2 866 703 zł, co stanowi 7,11 % planowanych wydatków ogółem. Planowane jest zaciągnięcie długoterminowego kredytu bankowego w kwocie 2 619 000 zł na pokrycie planowanych rozchodów budżetu.

Stan zadłużenia powiatu z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek na dzień 1 stycznia 2004 roku wynosił 7 623 392 zł, prognozowany stan długu na dzień 31 grudnia 2004 roku wyniesie 8 269 941 zł, co stanowi 18,36 % planowanych dochodów budżetu na 2004 rok.

#### 2. Prognoza budżetu i wydatków na lata 2004-2013

Zmiana (z dniem 1 stycznia 2004 roku) systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego może być pewnym elementem utrudniającym przeprowadzenie rzetelnej prognozy kształtowania się dochodów powiatu. Pewne składowe obowiązujących dochodów, np. poszczególne części subwencji ogólnej, są uzależnione od struktury demograficznej powiatu, sytuacji gospodarczej w kraju, a w ślad za tym kształtowaniem się poziomu bezrobocia.

Wykonanie długookresowej prognozy uzasadnia jednak potrzeba odpowiedzi na pytanie: czy powiat będzie w stanie we wszystkich latach, objętych Planem Rozwoju Lokalnego, zapewnić udział środków własnych w finansowaniu planowanych projektów i zadań inwestycyjnych przy jednoczesnym zachowaniu poziomu finansowania bieżących wydatków oraz obsługi zadłużenia

Prognozę budżetu - obejmującą dochody, wydatki (w tym wydatki inwestycyjne na poziomie wynikającym z planu finansowania projektów i zadań zawartych w Arkuszach Nr 1 i Nr 2) przychody i rozchody oraz stan wolnych środków i poziom zadłużenia na koniec każdego roku - przedstawiono w Arkuszu Nr 3.

W przeprowadzonej prognozie przyjmuje się jako bezpieczny pułap zadłużenia Powiatu Jędrzejowskiego na poziomie nie większym niż 22 % prognozowanych dochodów (stąd dążenie do zmniejszenia poziomu zadłużenia do ok. 6 % w 2013 roku). Prognoza, zawarta w arkuszu Nr 3 może być w trakcie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego wykorzystana do tworzenia operatywnych prognoz, dostosowujących budżet do różnych scenariuszy, poprzez wykorzystanie możliwości innego zarządzania długiem oraz wolnymi środkami, co zostało zawarte w Arkuszu Nr 3.1 - Scenariusz I i Arkuszu Nr 3.2 - Scenariusz II. W drugim scenariuszu można będzie wykorzystać możliwości zwiększenia środków własnych powiatu na finansowanie projektów i zadań inwestycyjnych objętych Planem Rozwoju Lokalnego.

W Arkuszu Nr 3.3. przedstawiono Scenariusz III, w którym przyspieszenie realizacji Programu Rozwoju Lokalnego w latach 2005-2006 można uzyskać w wyniku emisji obligacji (7 000 000 zł), których wykup planowany jest od roku 2010.

W zależności od potrzeb oraz zmieniających się warunków otoczenia możliwe jest zastosowanie scenariusza „mieszanego”, uwzględniającego poszczególne elementy z przedstawionych scenariuszy.

Realizacja każdego ze scenariuszy wymagać będzie rygorystycznej kontroli kosztów, szczególnie w zakresie wydatków bieżących oraz efektywnego zarządzania długiem.

### VIII. System wdrażania

System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego będzie skuteczny, ponieważ na etapie jego tworzenia był on konsultowany z mieszkańcami Powiatu. Zatwierdzenie dokumentu w formie uchwały nadaje Planowi Rozwoju Lokalnego rangę oficjalnego dokumentu będącego podstawą do polityki inwestycyjnej na najbliższe lata.

Głównym inicjatorem i oraz wykonawcą Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego jest Zarząd Powiatu. Jako organ wykonawczy powiatu w rozumieniu ustawy o samorządzie powiatowym przyjmie uchwałę, która określi sposób wykonania uchwały zatwierdzającej Plan Rozwoju Lokalnego. Uchwała szcze-

gółowo określi zadania do wypełnienia, sposób i termin realizacji, komórki organizacyjne Starostwa Powiatowego oraz powiatowe jednostki organizacyjne i osoby prawne bezpośrednio odpowiedzialne za ich wykonanie oraz podmioty nadzorujące. Tak określone kompetencje dotyczyć będą: przygotowania dokumentacji technicznej, uzgodnień pozwoleń na budowę, przygotowanie i składanie wniosków aplikacyjnych o środki pomocowe z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, wyłonienie wykonawców na podstawie ustawy prawo zamówień publicznych w drodze przetargu nieograniczonego, nadzór nad wykonawcą robót (inspektor nadzoru), odbiór końcowy inwestycji, raportowanie częściowe i końcowe.

Przedmiotowa uchwała opierać będzie się też na następujących wytycznych:

Przedstawione w Planie Rozwoju Lokalnego:

- planowane projekty i zadania inwestycyjne do realizacji na lata 2004-2006 oraz na lata 2007-2013, a także
- plan finansowy realizacji inwestycji na lata 2004-2006 przez Powiat Jędrzejowski, który szczegółowo określa zadania oraz sposoby ich finansowania - zabezpieczenie środków z budżetu Powiatu czy funduszy strukturalnych UE

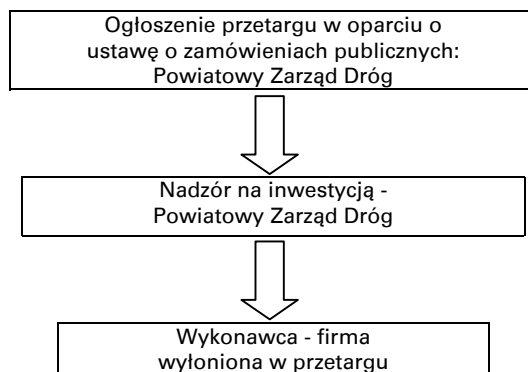
początkują zmianę podejścia do planowania w powiecie w szczególności w planowaniu inwestycyjnym i finansowym.

Wśród najważniejszych korzyści jakie powiat odniesie wykorzystując wdrożenie Planu Rozwoju Lokalnego znajdują się:

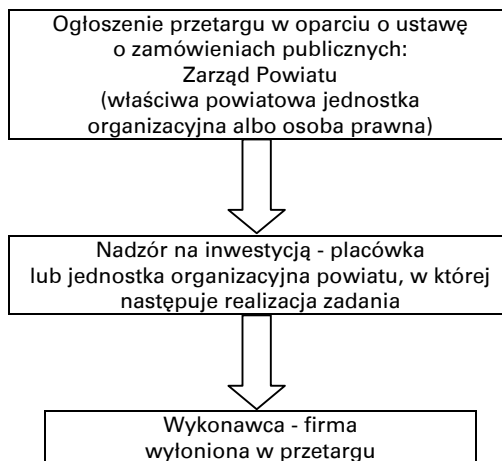
- możliwość lepszego i wcześniejszego przygotowania poszczególnych inwestycji do realizacji oraz optymalizacja źródeł finansowania;
- ocena wpływu inwestycji na budżet powiatu po jej zrealizowaniu;
- wydłużenie horyzontu planowania i uszczegółowienie finansowej strony planu inwestycyjnego oraz analiza możliwości finansowych powiatu.

Wdrażanie poszczególnych inwestycji z planu odbywać się będzie wg schematów:

#### I. Inwestycje drogowe:



#### II. Inwestycje w placówkach i jednostkach organizacyjnych powiatu:



## IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

### 1) System monitorowania i oceny planu rozwoju lokalnego

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi założeniami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby efektywnie kojarzyć je z innymi przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze powiatu.

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego będzie monitorowany w sposób ciągły i regularny, z określonymi odstępami czasowymi. Pomiar wskaźników planu będzie przebiegał systematycznie - corocznie. Dane będą pochodziły głównie ze źródeł własnych (komórki organizacyjne Starostwa, powiatowe jednostki organizacyjne i osoby prawne, np. Powiatowy Zarząd Dróg w Jędrzejowie). Wskaźniki produktów będą głównie określone w oparciu o protokoły odbioru robót. Natomiast źródłem informacji dla wskaźników rezultatów i oddziaływania będą dane pochodzące od instytucji gminnych zajmujących się ewidencją przedsiębiorczości, pomocą społeczną i bezpieczeństwem publicznym, a także dane urzędów statystycznych i Powiatowego Urzędu Pracy w Jędrzejowie.

Prowadzone będą także badania, ankiety, sondaże wśród mieszkańców powiatu, mające odpowiedzieć na pytania związane z poprawą sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu i indywidualnych rodzin.

Organami powiatu odpowiedzialnymi za monitorowanie i ocenę realizacji planu są:

- a. Rada Powiatu;
- b. Komisja ds. Promocji, Rozwoju Gospodarczego i Zapobiegania Bezrobociu;
- c. Zarząd Powiatu;
- d. Powiatowy Zespół ds. Planu Rozwoju Lokalnego.

Uchwałą Rady Powiatu Jędrzejowskiego rozszerzone zostaną zadania Komisji ds. Promocji, Rozwoju Gospodarczego i Zapobiegania Bezrobociu Rady, o następujące działania:

- monitorowanie realizacji planu;
- składanie propozycji zmian w planie;
- opiniowanie okresowych ocen realizacji planu;
- współpraca z Powiatowym Zespołem ds. Planu Rozwoju Lokalnego;
- konsultacje z partnerami społeczno-gospodarczymi regionu.

Komisja składa się z wyznaczonych przez Radę Powiatu radnych.

W posiedzeniach Komisji udział będą mogli brać przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego (z Komitetu Sterującego) i Urzędu Wojewódzkiego (z Komitetu Monitorującego), członkowie Powiatowego Zespołu ds. Planu Rozwoju Lokalnego oraz niezależni eksperci.

Powiatowy Zespół ds. Planu Rozwoju Lokalnego powołany został Uchwałą Rady Powiatu, a jego zadaniami są:

- opracowanie Planu Rozwoju Lokalnego;
- monitorowanie i nadzór nad realizacją planu;
- przygotowywanie propozycji zmian w planie;
- przygotowywanie okresowych ocen realizacji planu.

Monitorowanie realizacji planu odbywać się będzie na podstawie sprawozdań budżetowych i finansowych jednostek organizacyjnych powiatu oraz innych dokumentów przedkładanych Komisji na jej żądanie.

### 2) Ocena realizacji planu

- pod względem finansowym odbywać się będzie na podstawie sprawozdań kwartalnych, półrocznych i rocznych z wykonania planu wydatków;
- pod względem merytorycznym na podstawie sprawozdań dyrektorów jednostek, opinii kierowników komunalnych jednostek organizacyjnych i osób prawnych, partnerów społecznych, badań, ankiet i sondaży przeprowadzanych wśród mieszkańców oraz zleconych badań wyspecjalizowanym instytucjom.

Ocena planu rozwoju lokalnego dokonywana będzie każdorazowo po zakończonym roku budżetowym na absolutoryjnej sesji Rady Powiatu.

Plan Rozwoju Lokalnego uwzględni oczywiście możliwość jego uzupełnienia o kolejne zadania i projekty wynikające bezpośrednio ze zmian w programach operacyjnych.

### 3) Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Współpraca pomiędzy powiatem a organizacjami pozarządowymi przy realizacji założeń Planu Rozwoju Lokalnego odbywać się może na podstawie corocznie aktualizowanego „Programu współpracy Powiatu Jędrzejowskiego z organizacjami pozarządowymi” w celach:

- programowania i realizacji regionalnej polityki ekorozwoju,
- tworzenia warunków do rozwoju turystyki w szczególności poprzez polepszenie i rozwój infrastruktury turystycznej, promocję turystyki, pozyskiwanie inwestorów, monitoring ruchu turystycznego,

- informowania społeczności lokalnych o idei integracji europejskiej oraz o strukturze i funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- pozyskiwania i wykorzystywania środków pomocowych Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych,
- podejmowania działań organizacyjnych i inwestycyjnych mających na celu zrównoważony rozwój powiatu jędrzejowskiego, poprawę warunków życia jego mieszkańców oraz rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu,
- inspirowania i podejmowania wspólnych inicjatyw służących społeczno-gospodarczemu rozwojowi samorządów oraz mających wpływ na rozwój społeczności lokalnej,
- realizacji innych przedsięwzięć promujących ideę samorządności i integracji europejskiej.

Współpraca pomiędzy powiatem a sektorem publicznym i prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi w celu realizacji planu odbywać się będzie:

- poprzez inicjowanie okresowych spotkań z wójtami, burmistrzami gmin powiatu jędrzejowskiego, przedstawicielami organizacji przedsiębiorców i innych organizacji mających wpływ na rozwój powiatu;
- poprzez przepływ informacji z sesji Rady Powiatu;
- przyjmowanie przez Zarząd Powiatu postulatów z zakresie aktualizacji i uzupełnienia Planu składowych przez radnych powiatu, organy stanowiące i wykonawcze gmin, organizacje pozarządowe, nieformalne grupy mieszkańców, przedsiębiorców, komunalne jednostki organizacyjne oraz komunalne osoby prawne.

#### 4) Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Jędrzejowskiego był na etapie tworzenia szeroko konsultowany z mieszkańcami powiatu za pośrednictwem lokalnej prasy, ankiet głównych problemów oraz warsztatów rozwoju lokalnego. Wobec tego opinia publiczna jest poinformowana o celach, założeniach i kierunkach rozwoju przyjętych w dokumencie.

Wśród mieszkańców obserwuje się świadomość niedostatecznego wyposażenia powiatu w podstawową infrastrukturę społeczną i techniczną oraz przekonanie, że jej brak stanowi główny powód ograniczenia rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego. Równie powszechnie akceptowane w świadomości społecznej jest przekonanie o niedostatecznym rozwoju bazy turystycznej i usług turystycznych w powiecie. Mieszkańcy upatrują w turystyce seanse na tworzenie nowych miejsc pracy dla zamieszkujących teren powiatu.

W związku z tym zadania przyjęte do realizacji mają szeroką akceptację i poparcie lokalnej społeczności jako działania zmierzające do rozwiązania kluczowych problemów.

Mieszkańcy powiatu nadal będą starannie informowani przez władze powiatu o przebiegu realizacji Planu. Ich opinia będzie uwzględniana przy jego ewentualnych korektach.

Public Relations planu rozwoju lokalnego odbywać się poprzez:

- a. Strony internetowe powiatu - zamieszczenie planu oraz jego aktualizacja;
- b. Gazetę Jędrzejowską - czasopismo samorządu Powiatu Jędrzejowskiego;
- c. Działania informacyjno-promocyjne służb informacyjno-prasowych Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie;
- d. Współpracę z redakcjami lokalnych mediów - przekazywanie za ich pośrednictwem ważnych informacji dotyczących bieżącego funkcjonowania samorządu i jednostek powiatu, w tym realizację zadań inwestycyjnych i remontowych;
- e. Prowadzenie własnej działalności wydawniczo-promocyjnej w formie różnego rodzaju wydawnictw książkowych dotyczących powiatu, w tym realizacji zadań inwestycyjnych i remontowych.
- f. Wizualizacja - standardowe oznaczanie obiektów, wydawnictw i wystrojów upowszechniające wiedzę o efektach planu.















---

**Wydawca:** Wojewoda Świętokrzyski

**Redakcja:** Wydział Prawny i Nadzoru  
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach  
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce  
tel. 0 (prefix) 41 3421673, e-mail: org07@kielce.uw.gov.pl

**Skład, druk i rozpowszechnianie:** Zakład Obsługi  
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach,  
25-516 Kielce, Al. IX Wieków Kielc 3  
tel. 0 (prefix) 41 3421807, 3421249

---

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego wynosi 3000 zł.  
Nr konta Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. O/Kielce, Nr 25 10600076-0000320000163506  
Dziennik w Internecie – <http://www.kielce.uw.gov.pl/dziennik.htm>

---

Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w siedzibie Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego  
w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, pok. 210 w godzinach pracy Urzędu

---

Tłoczono z polecenia Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 26 listopada 2004r.